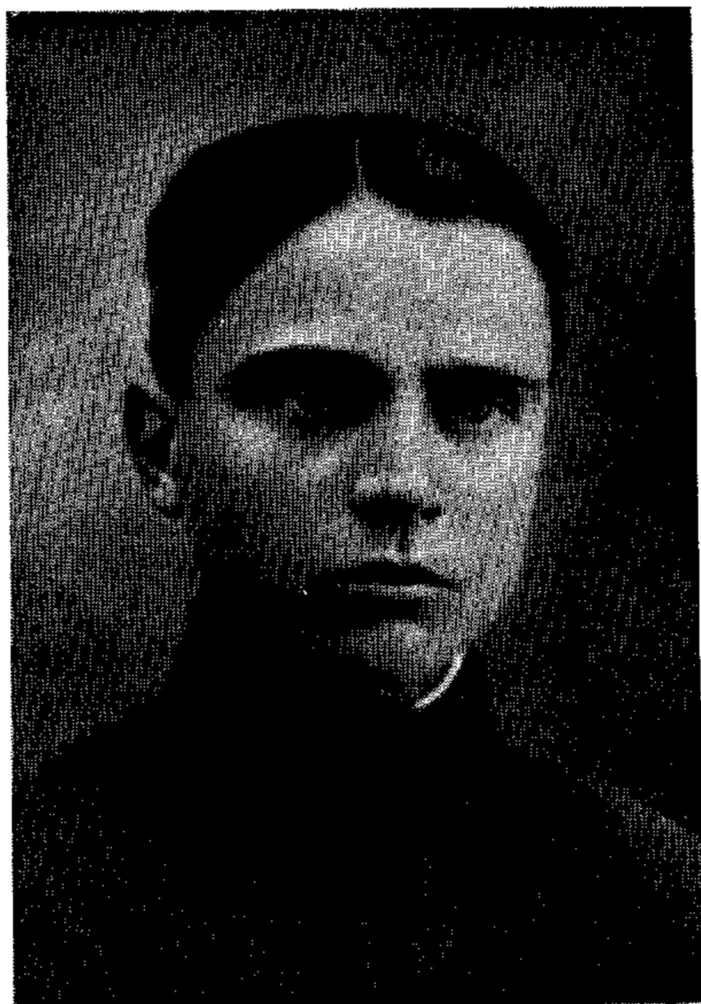

Fotografie din anul 1920

ZAHARIA STANCU

POEME SIMPLE

1923-1943

Cu un cuvînt înainte al autorului
și o postfață de Sorin Arghir

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
1957

Poemele cuprinse în aceste pagini au fost scrise şi publicate în diferite reviste între anii 1923—1943 şi au fost tipărite în volumele: Poeme simple *(1927)*, Albe *(1937)*, Clopotul de aur *(1939)*, Pomul roşu *(1940)*, Iarba fiarelor *(1941) şi* Anii de fum *(ianuarie 1944).*

Tălmăcirile din Serghei Esenin au apărut în reviste între anii 1929—1933 şi au fost adunate în volum în 1934.

Nu toate poemele pe care le-am publicat între 1923—1943 au fost retipărite în volume şi nu tot ceea ce a fost introdus în susnumitele cărţi şi-a găsit locul în culegerea de faţă.

Astăzi socotesc că „tălmăcirile" din Esenin au fost cam nepotrivit numite „tălmăciri". Nu am urmărit să redau cu exactitate versurile marelui poet sovietic. Cu nepriceperea mea de acum un sfert de veac, nici nu aş fi izbutit. M-am străduit să torn materialul poetic esenian în forma care, atunci, mi s-a părut a fi cea mai potrivită mijloacelor de expresie de care dispuneam. Întrucît „tălmăcirile" aparţin istoriei literare în forma în care au apărut în cărticica publicată în 1934, le-am inclus în prezenta culegere fără modificări.

Fără modificări au fost incluse aci şi poemele originale cu excepţia cîtorva în care am schimbat un cuvînt, un vers, sau am îndepărtat rînduri care, la o lectură atentă, mi s-au părut confuze.

Pentru viitor, dacă timpul mi-o va îngădui, aş dori să pregătesc o nouă ediţie, mai largă, a poemelor mele scrise în anii îndepărtaţi şi, de asemeni, să public poemele la care am ostenit în aceşti ani din urmă.

Martie 1957 **Z. S.**

POEME SIMPLE
1927

Miniaturi

FUGĂ

Azvîrli în colț ghiozdanul supărată
Că azi ai căpătat o notă rea.
Lepezi rochița ta numerotată
Și-mbraci o iie proaspătă, de nea,
Îmi faci un semn, ne furișăm desculți
Spre cîmpul plin de mure și de rugi,
De sprinten țîrîit de greieri mulți
Și iepuri ce-ți arată cum să fugi.

CULES

Un cuc se strigă singur în livezi.
Azi, călăuză ni-i poteca verde
Spre lunca unde au ieşit cirezi
La iarbă soarele să le dezmierde.
Sprinţară, fîlfîi mînile surori
Şi le îngropi în grîul înspicat
Trudindu-te-n căuşul lor, în zori,
Să scuturi ceru-n spice lăcrimat.

JOC

Te joci cu mine cum odinioară
Naivă te jucai cu o păpuşă.
Aci-mi schimbi gîndu-n fir de lăcrămioară,
Aci în vîlvătaie ori cenuşă.
Tu poate ştii cuvîntul ce-l aştept
Dar taci, fiindcă de mi l-ai fi dat
Zbuciumul meu s-ar fi surpat din piept
Greu ca vulturu-n slavă săgetat.

INEL DE IARBĂ

C-un fir de iarbă degetul mi-l legi
Să am, asemeni ţie, un inel.
Ridici sprîncenele şi nu-nţelegi
Ce dor mi-a odrăslit în gînd din el, —
Că-n ochii mei te uiţi adînc, deodată,
Şi cum îmi prinzi obrazul turburat
Te depărtezi de mine bujorată
Cu capul greu către pămînt plecat.

CĂPRIOARĂ

Dacă pe-aici, în loc de mîndru plai,
Ar fi crescut, cu piscuri-nalte, munţi,
Şi prin păduri, ţi-aş fi cîntat din nai
Ca-n vremi bătrîne Pan, — cu paşi mărunţi
Pe cărărui cînd ar fi fost să treci,
De-ţi răsărea în cale-o căprioară,
Te-ai fi luat, la fugă, s-o întreci
Cît eşti de sprintenă şi de uşoară.

ALBINA

Privești: prin lanurile verzi se pierde
Un fir de vînt și-o dungă de lăcustă
Și ierburile prind ca să-ți dezmierde
Picioarele și tivul de la fustă, —
Iar o albină gura bujorată
Ți-o caută în zbor ca pe-un ulei
În care duce mierea adunată
Din florile de cîmp, cu truda ei.

MĂGURA

O măgură ne-a răsărit în drum
Și tu alergi spre ea cu pași mărunți,
Te urci în vîrf și eu te bănui cum
De pe-nălțime cauți să mă-nfrunți, —
Și ridicînd, aripe zvăpăiate,
Larg, mîinile, rămîi o clipă cruce
Asemeni troiței ce-ar vrea s-arate
Pe care drum pribeagul să apuce.

PÎRÎUL

Auzi un cîntec de pîrîu zglobiu?
Cu trupul tău despică unda rece
În soare legănînd argintu-i viu
Şi florile pe lîngă care trece.
Eu te voi aştepta-nsemnînd un vers,
Îngenunchiat, la piatra de hotar,
Să-mi amintesc că lîngă tine-am mers
Cu gîndul rouă şi mărgăritar.

FLUTURI

Ai prins pe-o gură de ciulin doi fluturi.
Sloboade-i peste lanuri verzi să zboare.
Uşure, uşurel, să nu le scuturi
Podoaba desenată-n puf de soare.
Ştii? tu mi-eşti fluture alăturea,
Cu aripi albe, fluture plăpînd,
Şi te-am făcut lumină-n noaptea mea
Să ard spre tine fiecare gînd.

PUIUL

Cu ciripiri sfioase vii din lan
Unde-ai găsit un cuib şi-un pui golaş.
Îl porţi în palmă,-abia e cît un ban.
Ţi-e milă şi în iarba crudă-l laşi.
În cuibul cald al mînii tale mici
Mi-e sufletul un pui plăpînd şi mic.
Şoim de va creşte,-o să-ţi aducă-aici
Din lanurile cerului un spic.

MACUL

Din spice cu ţepi lungi, cum au aricii,
Ţi-am pus pe frunte, ca la pension
Cunună, şi din rochia rîndunicii
Peste mijloc ţi-am împletit cordon, —
Şi cînd am căutat să-ţi prind în plete
Un mac rotund, în soare legănat,
Din care rouă să sorbim cu sete
Mai roş ca gura-ţi, altul n-am aflat.

FURTUNĂ

Furtună-n cîmp. Şi tu-mi dai mîna mică.
Ţi-e teamă şi te ghemui lîngă mine
Sfioasă ca un pui de rîndunică,
Şi ploaia, răpăind grăbită, vine.
Ţi-e părul ud şi faţa toată udă,
Alergi cu mîna caldă-n mîna mea.
Miroase cîmpu-a grîu şi-a iarbă crudă
Şi tremuri şi eşti albă ca o stea.

AMFORĂ

Pleci iar zîmbind, cu amfora pe umăr,
De bolbotine să despoi grădina.
Vreau pe cărare urmele să-ţi număr
Dar ca o apă ţi le-a şters lumina.
Cum mergi cu mîna prinsă-n şoldul plin
În amforă cu gîndul meu te schimb
Şi-aş vrea să te ridic şi să te ţin
Pe braţe, şi prin soare să te plimb.

ÎNNOPTARE

Amurgul risipește zvon de clopot
Și clatină grădinilor foi sfinte,
Se schimbă vorba noastră-n tainic șopot
Și tu, strîngîndu-mi mînile, cuminte,
Mi-arăți cum seara, — pasăre măiastră,
Bătîndu-și aripile moi pe-aproape,
Îndeamnă ziua naltă și albastră
În crîngurile negre să se-ngroape.

SEARĂ

Aseară-am stat sub mărul nostru, bun,
Cu mere, ca obrazul tău, domnești.
Cît aș fi vrut și n-am cercat să-ți spun
Că-n gîndurile mele, floare, crești.
Ne-am ridicat deodată amîndoi
Și-am părăsit livada împreună
Cu buzele-nghețate; peste noi
Curgea molatic un pîrîu de lună.

ARBOR

Cînd mîna ta pe fruntea mea e floare
Şi-nfrigurat cealaltă mînă-ţi caut
Mi-e sufletul ca lanul copt, în soare
Şi cugetul ca apa unui flaut, —
Dar cînd departe paşii tăi îmi sînt
Şi sînul cu miros de busuioc,
Mă simt un arbor frînt către pămînt
Încins în roşii vălvătăi de foc.

FÎNTÎNĂ

Tu nu te apleca deasupra mea
Ca peste-o gură largă de fîntînă
Să n-auzi cum în fundul sclipitor
Izvoarele chemîndu-te, se-ngînă.
S-ar prea putea să vrei să guşti răcoarea
Fîntînii fără cumpeni şi găleată
Şi te-ai zvîrli adîncului din care
Nu te-ar mai scoate nimeni niciodată.

DIMINEAŢĂ

Pe uliţi dau năvală zorii albi,
Colibele deschid ferestre mici,
Adună drumul luncii boi codalbi,
Şi străşinile-alungă rîndunici.
Din lanuri soarele o să răsară
Răcoarea s-o culeagă de pe foi,
Şi numai roua gîndului amară
O va lăsa să lăcrimeze-n noi.

SOARE

Copiii satului se scaldă-n rîu
Şi goi se-ntind cu soarele pe prund,
Adie vînt cu miros crud de grîu
Şi-n stuhărişuri boi de var s-ascund.
Pe crengi, cu roadele, dă vara-n pîrg,
Prisaca veche zumzăie albine
Şi eu îmi freamăt către cer cu sîrg
Livezile cu roade mari din mine.

ÎNDELETNICIRE

Cu slove mici scrisoarea ta mă-ntreabă
De ce nu mai îți scriu, ce gînduri port.
De la un timp sînt năpădit de treabă:
Cerc spinii gîndurilor să-i amort
Și mă frămînt, mă zbucium, fără preget,
Să uit, că luminat de lună nouă
Ți-am sărutat sideful unui deget,
Și ochii mari, îmbrobodiți în rouă.

PÎCLĂ

Mi-s ochii stinși și gura mi-e amară,
Mi-ard mînile de dorul altor mîni.
Își plînge codrul foile de ceară,
Nu se mai uită nici o stea-n fîntîni.
Văzduhul plumburiu s-a pogorît
Și se tîrăște, pîclă, pe ogoare.
Cu vîntul, sălcii, fără sălbi la gît,
Gem frînte peste ape stătătoare...

Scrisori din cîmp

SCRISOARE DIN CÎMP

Pe-aicea soarele mă află treaz,
Strîns în chimir, proptit într-un baltag,
Şi cînd lumina-mi joacă pe obraz
Îmi murmur gîndu-n fluier vechi, de fag.

Sînt limpede şi liber, cum e vîntul.
Pe unde vreau îmi pot croi cărare.
M-a înfrăţit viaţa cu pămîntul,
Cu cerul nalt, belşugul cald de soare.

Şi lăinicesc prin ierburi verzi, din zori,
Cu şerpi, cu prepeliţe, cu şopîrle,
Leg mieilor, lîngă corniţe, flori,
Şi turma albă mi-o adăp în gîrle.

Şi doar atunci îmi aciuiez popas,
Cînd păsări cad în cuiburi pe aproape
Şi-amurgul îngenunche, fără glas,
Şi-şi pleacă chipul galben peste ape.

IUBIRE NOUĂ

Îmi cresc pe umeri aripi de cocor,
Plaiuri şi codrii-mi freamătă sub frunte,
Mi-e cugetul pîrîu sprinţar de munte
Şi graiul fluier de argint sonor.

Cărările pe care paşii-mi pleacă
Merg albe prin livezi şi primăveri,
Naintea mea-nfloresc salcîmi şi meri,
Izvoare izbucnesc din piatră seacă.

Albine vin de la uleie lin
Văzduhul clar cu zumzet să mi-l coasă
Şi florile cu pleoape de mătasă
Mi-mbie setea cu potirul plin.

Şi eu în inimă, ca-ntr-un ulcior,
Prin soarele ce-n aur mă îngroapă
Port roua ce vrăjeşte şi adapă,
Hulubii îmbătaţi de slăvi şi zbor.

MĂ VREAU ÎN MUNŢI

Din cîmpu-acesta simplu pe care-l ar cu boii
Dacă mă sui pe măguri cînd e văzduhul pur
Văd zugrăviţi pe zare, cu fruntea-n nouri, munţii...

Mă vreau atunci în munţi c-o turmă de mioare
S-o pasc prin pajişti pline de iarbă şi de soare,
Prin smeurişte ursul să-l junghii în grumaz,
Cu praştia să fulger ierunca printre brazi
Iar seara cînd din flăcări o floare de lumină
Va fîlfîi spre ceruri mireasmă de răşină,
Spre culmea cea mai naltă, cu paşi de căprioară
Să urc semeţ ca omul dintîi, odinioară.

DAC-AI VENI...

Dac-ai veni, hulubii-n zbor rotat
Ar împleti cunună peste casă
Şi soarele lîngă poteci culcat
Ţi-ar săruta pantofii de mătasă.

Prisaca ar trimite o albină
Ca să-ţi aducă miere în ulcior
Şi merii rezemaţi într-un picior
Te-ar îmbia cu freamăte-n grădină.

Şi eu ţi-aş cere mîna cu brăţară
Şi te-aş ruga să-ţi porţi cu mine paşii
Pe unde fluieră de zor cosaşii
În ochi cu ziuă blîndă şi sprinţară.

Am rătăci pe cîmpurile ude
Să vezi cum se desfoaie dimineaţa
Şi-am asculta cum colcăie viaţa
În ierburile proaspete şi crude.

Ar creşte galben soarele din grîu
Şi apele s-ar arginta în zare,
Tu ai culege-n ochi privelişti clare
Şi te-ai scălda-n lumină ca-ntr-un rîu.

La un răzor te-ai frînge de mijloc
Şi de pe-un rug ghimpos ai rupe-o mură,
De pe-un măceş sălbatic o răsură
Şi-ai agăţa-o-n plete, ca la joc.

Un smoc de spice-ai treera în palmă
Să afli de e bobul copt şi plin
Şi-un greier negru şi-o lăcustă, lin,
Ar năvăli în sînul tău de-a valmă.

Pe lunci am întîlni cirezi de boi
Şi bivoli goi cu şoldurile strîmbe
Şi-amiaza le-ar zvîrli pe spate trîmbe
De vălvătăi, ca nişte şaluri moi.

Şi-aceleaşi drumuri ne-ar aduce-ntoarse
Lîngă căsuţa albă, cu livadă,
Şi ne-am lăsa făpturile să cadă
De dor şi trudă,-n umbră deasă, arse.

Iar cînd amurgul ar suna tălăngi
Noi am zîmbi c-a mai trecut o zi.
Şi luna floare albă-ar înflori
Prin marile-ntunericului crăngi...

CUM FETELE DESCULŢE...

Cum fetele desculţe culeg în coşnicioare
Gheorghinele din branişti şi zmeura din codrii
Pe unde urşi roşcaţi şi-au înjghebat bîrloage, —
Eu, harnic, am cules din cîmpu-acesta soare
Să am ce-ţi duce-n dar în tîrgul tău de piatră
Cînd şerpii s-or ascunde să doarmă-n văgăuni,
Cînd strînsă în butoaie podgoria va geme,
Cînd ploile vor curge belşug peste ogoare...

DE ȚI-AI PURTA FĂPTURA...

De ți-ai purta făptura prin satul meu sărac
Și-ai înflori-n amiază cu nuferii pe lac,
De te-ai culca cu seara pe maldăre de flori,
Cu prepeliți pestrițe de te-ai trezi în zori
Și-ai număra țăranii ce trec spre lunci la coasă
Cu tălpile desculțe prin iarba de mătasă,
De-ai lăinici prin soare cu drumul și cu vîntul
Eu mi-aș iubi în tine iubirea și pămîntul;
Și cînd te-ai reîntoarce — rod pîrguit de vară —
Din cîmpul meu cu măguri, vioaie și sprințară,
În tîrgul mohorît, cu uliți de asfalt,
Ți-aș săruta pe ochi văzduhul meu înalt,
Surîsul unui mac, rotund, pe gura-n rouă,
Pe brațe,-argintul lunii, cînd se-ncovoaie nouă,
Și chiar copilăria-mi cu zbor de berze lin
Pe trupul tău: mînunchi de grîu cu spicul plin.

CEARCĂN VIORIU

Cearcăn vioriu în jurul lunii
Prevestește chiot de furtună.
Tind spre cer ghirlande albe prunii
Seara pune satului cunună.

Clopotului care-mi sună-n piept
Ce nebun îi zguduie frînghia?
Bate inima pripit, aștept,
Și-mi sfărîm în pleoape bucuria.

Lanuri nalte-n mine simt crescînd,
Gînduri multe, stele clipitoare.
De ți-aș scrie-acuma o scrisoare
Trist aș fi în fiecare rînd.

DUMINECĂ

Doar pe cer sînt doi, trei uli de pradă.
Am plecat alături amîndoi
Să găsim pe cîmpuri azăvadă
Dorurilor mugurite-n noi.

Drumurile se ascund şi fug
Să ajungă zarea, uşurele.
Tu-mi vorbeşti de drumurile mele
Şi mă arde vorba ta pe rug.

Bănui că mi-e chipul întristat,
Tremuri în lumină gene lungi
Apoi taci şi cerci cu mînile s-alungi
Soarele bogat ce ne-a-mbrăcat.

Rupi un fir de grîu neînflorit,
Răsuceşti inele degetelor moi,
Umbre mari s-au zămislit în noi
Şi-aripi de răcoare-au fîlfîit.

Soarele a prins să ne dezbrace
Singur de lumina dăruită
Dar în gînduri ne-a rămas pitită
Luminiţa care nu dă pace.

Şi cînd clopotul ne cheamă-n tîrg,
Noi purtăm prin crengi de înserare
Sufletele noastre tinere şi-amare
Ca o roadă abia dată-n pîrg.

AMURG

Uite, cu zbeng şi muget, vin boii din ceaire,
Pe sus, ca umbre şui, trec şoimii, în plutire,
Din ţarcuri fură miei şi-i urcă-n cer vulturii,
Chindia-ncet se stinge în creştetul pădurii
Şi-amurgul piere simplu c-un pîlc de pitulici.
De pretutindeni curge mireasmă de aglici.
Pe lîngă drumuri largi se scaldă-n neguri plopii,
Răzoarele ascund, în cuiburi calde, dropii.
Cu cîmp în straie trec ţărani cu chipul brun,
Îi cheamă către case un clopot, în cătun.
Ne odihnim alături, pe maldăre de fîn,
Pămîntul bun ne strînge, şi cerul, lîngă sîn.

AMURGUL PIERE-N TRESTII

Amurgul piere-n trestii cu şerpi vărgaţi de baltă
Şi seara, ca o floare cernită, se învoaltă.
Hulub fricos, în mîni, tot sufletu-ţi tresaltă.

Îngenunchiază cumpeni şi murmură tălăngi,
Vin păsări mari şi negre şi se pitesc prin crăngi
Şi stelele-mpung cerul cu-argint în vîrf de spăngi.

Miroase-a grîu, a oi, a cimbru şi-a trifoi,
Se roagă în ocoale, cu muget paşnic, boi,
Şi umbre mari şi reci se strîng pe lîngă noi.

ȚARĂ

Te-aștepta căsuța în lumină
Să-i aduci în dar un fir de glas,
Drumul ca să-ți șerpuie sub pas
Și hamacul ca să-ți dea hodină.

Ai venit din tîrgul tău să vezi
Cum cad seara stelele-n fîntîni,
Dar acum cînd umbli prin livezi
Pomii îți aruncă roade-n mîni.

De ne poartă calea printre grîne,
Spice ți se prind de poala rochii
Și cîmpia la picioare, ca un cîne,
Ți se culcă s-o mîngîi cu ochii.

Viile se-ațin lîngă cărare
Și te-mbie cu ciorchini de coarnă
Și cișmeaua gureșă-ți răstoarnă
Șipot clar în palme și răcoare.

Herghelii sălbatice-n boaz
Ni se-nchină ca și boii jugări,
Greieruși în straie de călugări
Și brotaci pe margini verzi de iaz.

Toate, toate sînt ca la-nceput
Pe aici, și-s numai pentru noi.
Chiar și soarele ce ne-a-nvăscut
În lumină, ca să nu fim goi.

PE DEALURILE ROŞII

Pe dealurile roşii podgoriile ard.
Zorelele cu rouă în pleoape rîd pe gard.
Văzduhul dimineaţa e limpede şi rece.
Nimic nu s-a schimbat şi rîul încă trece
Cu ape străvezii să cînte-n roata morii.
Dar undeva, sub zare, în pîlcuri negre, norii
S-au adunat, — şi cerul pe unde porumbei
Cu aripile albe adună funigei
Îl vor surpa curînd, întunecaţi şi răi.
De-aceea murmurînd îţi spun: în ochii tăi
Culege, azi, lumina din mine şi din soare.
Cad stelele în noapte, se prăbuşesc frunzare.
Mi-e teamă, vreau tristeţea să n-afle unde sînt.
Ca pe-o sămînţă-n toamnă ascunde-mă-n pămînt.

TOAMNĂ

Lăsînd potecii paşii să ni-i fure
Azi am pornit pe cîmpuri amîndoi.
Cădeau ca o beteală peste noi
Albi funigeii toamnei sure.

Ca-n nişte amfore de aur mici
Ne revărsa în preajmă soarele
Lumina-n care florile pitici
Şi-au răsturnat de vînt ulcioarele.

Şi ne-am oprit la o răspînte-n drum.
Un spic se scutura pentru jivine,
Văzduhul clar da florilor albine
Şi fluturilor miere şi parfum.

Un pom sălbatic mai păstra în soare
Roada răscoaptă pentru viermi şi ciori
Şi într-o leasă sivă doi cocori
Îşi învăţau puiendrii cum să zboare.

Podgoria pe dealul sîngeriu
Își dăruia ciorchinii ei de aur
Și rîu-ncovoiat pe lîngă plaur
Își arunca în vîrși argintul viu.

Livezile de pruni bătrîni și nuci
Își scuturau belșugu-n coșnicioare,
Dau gureșe-nsetaților răcoare
Fîntînile străvechi pe la răscruci.

C-un șarpe-n plisc se cobora spre cuib,
Din cer, o barză, pentru puiul ei
Și un copil zvîrlea cu pumnul buib
Grăunțe unui pîlc de porumbei.

Și pretutindeni unde ne-am întors
Am întîlnit aceeași dăruire
Și, bucurați că din aceleași fire
Cu slăvi și țarini cin'ne-a tors, ne-a tors,

Mînile noastre-au început să-și dea
Mireasmă, struguri, cîntece și flori,
Cum cerul apelor dă stea cu stea,
Cum mierla cîntă codrului în zori.

MĂ PIERD PE PLAIURI VECHI

Mă pierd pe plaiuri vechi de basm și de aramă,
Podgoria mă-mbie cu chiote la cramă.
În linuri tălpi desculțe se-ngroapă pîn'la pulpe.
Ca frunza, roșcovană, din vițe iese-o vulpe
Chefnind — și după ea fug puii dolofani.
O ia la ochi pîndarul și-o dă în bolovani.
Pe blană-i înfloresc deodată maci de sînge.
Amurgul se prăvale în zări, un clopot plînge,
Și vîntul bate lin cu miros copt de struguri.

Pe drumurile toamnei se leagănă în juguri
Boi blînzi cu truda-n trupuri și cu văzduhu-n
coarne...
Și ziua — ziua de-astăzi — nicicînd
n-o să se-ntoarne.

CERUL E VÎNĂT

Cerul e vînăt, cîmpul gol şi sur.
Vîntul uscat miroase a mour,
Cirezile bălţate bat tălăngi,
Fac coroniţe funigeii-n crăngi,
În şiruri trec cocorii gîngurind,
Plopii ca nişte ruguri se aprind
Să lumineze toamnei care moare
În vie sub sfărîmături de soare.
Eu nu mai am nici gînd, nici dor; trăiesc
Numai fiindcă vinele zvîcnesc
Ori poate pentru că din bolta rea
Nu s-a putut desprinde steaua mea.

COPILUL

Zvîrlit-am şi coiful şi zaua de fier
Şi lancea am frînt-o, izbind-o de-un trunchi
Iar murgul, departe, la margini de cer,
Cu spume-n zăbale rămase-n genunchi.

Pătrund în pădurea cu freamăte moi
Şi caut copilul cu tălpile goale
Pe crengi legănate, spre cuiburi, în foi,
Dînd mierlei din cuibul de aur ocoale.

Şi umblu să-l văd pe margini de rîu,
Plecat peste unde cu undiţă-n mînă.
Şi-alerg să-l găsesc cu fluier la brîu
Şi turmă bălană la jghiab de fîntînă.

Copilu-a pierit bătut de osîndă!...
Tăcut mă strecor, m-ascund în frunzişuri,
Tresar şi aştept şi tremur la pîndă
Să-l prind despicînd, sprinţar, luminişuri.

Şi pîcla deodată mă prejmuie rea.
Cad stelele stinse de truda vegherii.
În mine s-aprinde lovită o stea
Şi murgul nechează la marginea serii.

VIAȚĂ

Aud într-una chiote de hoarde,
Şi tropot greu de cai nepotcoviţi,
Şi plîns sfîşietor de robi izbiţi,
Cu bice lungi de flăcări şi cu joarde.

Măceluri crîncene, măceluri crude
Se făptuiesc pe undeva pe-aproape.
Am stropi de sînge risipiţi pe pleoape
Şi mînile de sînge cald mi-s ude.

Şi eu sînt fără za, n-am coif pe plete,
De laurii izbînzii nu mi-e sete,
Nu-s dornic de omor, de jaf, de pradă.

Blestemul vechi mă îmbrînceşte-n luptă
Spre cîmpul alb de oasele-n grămadă
Cu scutul ciuruit, cu lancea ruptă...

ALBE
1937

PENTRU ÎNCEPUTUL CÎNTECELOR

Din vîrfurile degetelor, din călcîie,
Din creştet, din coapse, din genunchi,
Rupe-te aprinsă melodie,
Ieşi cîntec din măduvă de trunchi.

Din clocotul frunţii, din miezul inimii,
Din oase, din sînge, din piele,
Desprindeţi-vă, cîntece ale lumii,
Ale pămîntului, ale norilor, ale mele...

Flăcări

ÎNTOARCERE

Mă întorc de lîngă luceferii uitați,
De lîngă zăpezile veșnice,
De lîngă vulturii împărați,
De lîngă piscurile sfeșnice.

Mă întorc de lîngă luminile vii,
De lîngă piatra aspră și dură,
De lîngă izvoarele aurii,
Cu semnul rotund al morții pe gură.

SUN CĂTRE NORD...

Numele tău, simplu, ca al Maicii Domnului,
Mă înfăşură cald, ca un şal.
Zac uitat la porţile somnului
Cu ochii spre celălalt mal.

Paşii cenuşii, ca paşii zorilor,
Pe unde or fi? Nu-i mai aud.
Cu inima, clopot al florilor,
Sun către nord, sun către sud...

FLACĂRA ALBĂ

Viscolul arde ca sîngele,
Arde ca mîinile tale mici.
Odată creşteau ierburi pe-aici
Verzi, şi cu flori cum e sîngele.

Viscolul arde ca flacăra,
Arde ca părul tău de mărgean,
Nu mai ştiu, sînt o mie de ani ori un an
De cînd totul era flacără, flacără...

DAR

Norii au pogorît pe pămînt
Şi umblă cu oamenii, printre case,
Aveai umeri rotunzi. Unde sînt?
Iată, zăpezile vin maiestoase.

Oraşul e alb şi tăcut,
Copacii cresc basme şi fast,
Iarna mi-aduce genunchi luminoşi
În dar, şi pîntecu-i cast...

ALBUM

Albumul e vechi. Fiecare pagină
Are alt trup, alt surîs.
Trupuri şi surîsuri de piatră. Fereastra
Păstrează o singură imagină.

Am strîns atîtea mîini, atîtea minuni,
Una singură şi-a lăsat tiparul
Pe mîinile mele, în acest album,
Pe orele mele nearătate.

CALM

Pe străzi de vată, cu tălpi de vată,
Caut un ţipăt, o zvîcnire,
E calm, ca după sfîrşitul lumii,
Ca după o ultimă limpezire.

Iarnă, de ce ţi-ai mînat viscolele?
Cum de ţi-ai risipit haitele?
Fiara bălană îşi muşcă inima
Şi nu i se aud vaitele.

AMINTIRE

Luna cu cerc roşu, cireşii
Copleşiţi în fum alb — şi noi doi.
Seara cu cirezi se-ntorcea
De la ţărmul apusului roşu.

Luna cu cerc roşu, — şi tu
Cu faţa ca marginea lunii.
Copleşiţi în fum alb dorm cireşii,
Copleşiţi dorm numai cireşii.

MOARTE

Nu ştiu ce este dincolo de mîini,
Dincolo de tălpi şi ferestre.
Lumînări, lumînări ard pretutindeni,
Înalte şi fumurii lumînări.

Nu ştiu ce este dincolo de dinţi,
Dincolo de sînge şi chiot.
Ce rece era gura ta — fagur!
Clopote mari vin dinspre poartă.

ORĂ

Cadranul e fără semne. Zborul mare
Nu-l mai măsoară nici o aşteptare.
Lîngă tine aerul beat
S-a oprit şi a îngenuncheat.

Cadranul e fără semne. Anul
Şi-a părăsit cuibul şi lanul,
Dar tîmplele bat şi se clatină
Reci, ca şerpii de platină.

SOMN

Departe, departe, în munţii de piatră,
Urşii dorm în bîrloage tăcute,
Urşii dorm şi în somn năzăresc
Primăveri cu-nfloriri în tumult.

Departe, în munţi somnoroşi, a-mpietrit,
Un genunchi, un obraz, un călcîi.
Urşii dorm în bîrloage şi-n somn
Năzăresc primăveri ameţite.

PLIMBARE

Mantia cade, urechile zvîcnesc,
Ciutele n-ar fi mai sfioase.
Munţii sînt albi. Odăjdiile
Le-a poleit soarele vînăt.

Caii tropotă moale. Sania
Lunecă lin, cometă desprinsă.
Brazii stau mîndri şi drepţi. Tu le-arunci
Clinchet şi rodii din ţările calde.

DIMINEAȚĂ

Lumină neclară. Spre fluviu
Merg zorii să-şi scuture miezul,
Cu coşuri de piatră pe umeri
Trec muncitori către fabrici.

Mărgelele-n somn abia-ţi sună,
Pantofii dorm goi lîngă uşă.
Trec muncitorii spre fabrici, pietroşi,
Şi scuipă în fluviu cenuşă.

NOU

Azi totul e proaspăt. Tristeţea
Mă doare mai puţin ca-n alt ceas.
Peisajul alb tremură
Ca o mînă atinsă în somn.

Dar eu mohorăsc peisajul,
Pămîntul cu flăcări îl junghii.
Da, totul e nou, dar degetele
Au rămas lîngă vechile unghii.

MUNTE

Gemătul iernii e suplu şi alb
Lîngă urechile casei mărunte.
Muntele lunecă alb şi-mi întinde
Braţe vînjoase spre vîrfuri.

Îndemnul mă suie cu stele,
La tîmple, la umeri, la glezne.
În urmă rămîne gemătul iernii
Şi urechile iernii, urechile roşii.

LUMINĂ

Se schimbă lumina şi norul,
Munţii rămîn mereu rezemaţi
De zările mereu altele,
De brazii mereu tineri şi nalţi.

Se schimbă lumina şi norul,
Dar candela pîlpîie la fel,
Candela viorie dintre zăpezi,
Candela întîilor cîntece albe.

PLOAIE

Încep ploile, încep înverzirile,
Încep cîntecele cu alt sunet,
Tot ce-a fost şoaptă se preface
În tunet, în tunet.

Ploaie de primăvară, pătrunde-mă,
Sparge-mă ca pe o brazdă,
Fă-mă fecundităţii tale lăcaş,
Fă-mă buciumului tău gazdă, gazdă.

CE ARC ORI CE LANCE

Miriştile latră, copoii
Bat tufele uscate de măceşi,
Toamna aruncă fum şi alice
Spre dropii şi iepuri ciuliţi.

Sînge în linul podgoriei, — sînge
În crînguri, în branişti, pe mirişti.
Toamnă, ce arc ori ce lance
Îţi va ucide pofta de veşted?

Fuga lebedelor

DOUĂ

Două mîini ai tu, da, numai două,
Şi doi genunchi, da, numai doi,
Două călcîie ai, da, numai două,
Şi sîni numai doi, numai doi.

Două urechi ai, da, numai două,
Şi două sprîncene lungi, prelungi, urîte,
Doi umeri, da, şi şolduri numai două,
Dar gemete, dar scrîşnete, dar chiote, cîte...

VEZI-MĂ

Cînd strîng pumnii spre slăvi vezi-mă,
Cînd îmi strig fericirea auzi-mă.
Vezi-mă cînd îţi cad în genunchi,
Auzi-mă, auzi-mă cînd te sudui.

Cînd te lovesc cu picioarele simte-mă,
Cînd te rog umilit, crede-mă.
Vezi-mă cînd îţi sfarm stelele,
Auzi-mă, auzi-mă cînd îţi surp temeliile.

NUMAI MÎINILE

Aş fi cîntat numai zăpezile,
Numai sălciile, numai mîinile,
Numai obrazul lung şi codat
Al şesurilor, al munţilor.

Dar amintirea mi-e plină de chipuri,
Din viaţa asta şi din alte vieţi,
Ochii, fîntîni în cari-au căzut
Zări şi păduri, oameni şi lişiţi ...

VIOARĂ UITATĂ

Ţi-am vorbit de-o vioară uitată,
Undeva, într-un cadru romantic.
Ţi-am vorbit de-o vioară tăcută
Într-o seară cu ceaţă albastră.

Zidurile nalte şi rupte
Poartă încă vorbele mele
Dintr-o parte în alta prin casă,
Mingi fără rost, vechi şi cîrpite.

ÎŢI DAU...

Îţi dau freamătul meu negru şi
Fruntea crestată de săbii,
Şimburul morţii, ce-l port
În măduvă, de la-nceput.

Îţi dau codrii albaştri, şi-ţi dau
Miezul munţilor aprigi şi zvelţi,
Munţii voinici şi pietroşi
Din asprul şi negrul meu trup.

FUGA LEBEDELOR

Pămîntul cîntă-n paşii noştri proaspeţi,
Tremură în văzduh învierea,
Mîinile ţi s-au făcut mai mici, mai înguste
Şi unghiile mai viorii.

Cu steme voievodale pe frunte
Melcii suie în crengile livezii.
S-au furişat spre munţi, spre munte,
Lebedele zăpezii.

FOCUL DIN SÎNGE

De unde a început cîntecul?
De unde s-a ridicat întîi zarea?
Nimeni nu cunoaşte marginea peisajului,
Nimeni nu sărută buzele soarelui.

De unde a izvorît sîngele?
Focul din sînge de unde a venit?
Cine ne-a înnebunit cu foc sîngele?
Cine a înnebunit cu sînge focul şi l-a hrănit?

AMAR

Amarul din coaja nucilor crude,
Amarul din rodul pămîntului vechi
Aleargă prin sîngele meu
Ca un blestem puternic, din bătrîni.

Amarul din seva cucutei înalte,
Amarul din apele mărilor verzi
Aleargă prin sîngele meu, prin ochii
Pe care-i plimb, verzi, peste lume.

RĂDĂCINI

Cireşii-şi zumzăie-nflorirea nouă,
Un mînz îşi sună clopoţelul sprinten,
O gîză bucurată taie-n două
Iarba împiedicată-n pinten.

Acum, pe şesu-n straie de lumini,
De ne-am opri să smulgem o brîndușă,
Ca troscotul în roua jucăușă
Am prinde-n lutul reavăn rădăcini.

MOTIVE

O seară sură-şi risipea cenuşa
Sub cerul vast cu limpezimi de iaz
Cînd mîna ta şi-a despuiat mînuşa
Şi pasăre a fost lîngă obraz.

Apoi în iazul cu-adîncimi de cer
Copacii s-au plecat şi au căzut.
Hulubii droaie vin de-atunci şi pier
Iar buciumul străbun stă mut.

CU PÎINE ŞI CU VIN

Nu te-am cusut icoană pe zare, în argint,
Cu ochii depărtării albastre să te-alint,
Nici nu te-am îmbrăcat în pietre ca safirul
Şi nu ţi-am prins în plete, podoabă, trandafirul,—

Ci mîna mea, naivă, te-a zugrăvit pe-o frunză
Să poată mai aproape de suflet să te-ascunză,
Şi-n inima ce cîntă, clopot prelung de hram,
Cu pîine şi cu vin, desculţă, să te am.

VEDENIE

În munţi stîncoşi, sălbatici, mi-ai fost alături ciută
Şi veveriţă-ai fost; acolo, cu vulturul
Am măsurat adîncul, am încercat azurul
Şi-am dibuit poteca de urşi în stei bătută.

Dar astăzi în oraşul de piatră şi de fum
Eşti numai umbra sivă ce-mi cade peste frunte,
Şi-mi poartă amintirea cu inima prin munte,
Prin stoguri roşcovane de ierburi şi ozum.

PENTRU O MOARTĂ

Şi dacă vreodată va fi să mai reviu
Pe cîmpul sur pe unde ai fost izvorul viu
Care adapă boii bătuţi de bici şi iezii,
Cînd stelele cresc ciucur pe crengile livezii,—

N-am să-ţi mai caut urma prin ierburile nalte
Pe unde ştiu, sub lună, lungi, iepurii să salte
Fugind, ca nişte umbre din celălalt tărîm,—
Ci în mireasma crudă a florii de salcîm.

CEASUL TRECUT

Trecutul ceas al nostru a fost cu-albastre stele,
Cu umbre de mătasă, cu zbor de rîndunele,
Cu flacări fulgerate în trupuri şi în gînd,
Cu ciute-n luminişuri de brazi adulmecînd

Mireasma frunzei crude, — cu zumzete de stupi,
Apoi c-o haită neagră, sălbatică, de lupi
Ce-au sugrumat în neguri, pe-o pajişte, miori,
Şi două mîni ce-au plîns în alte mîini, surori...

PASĂRE ALBĂ

Nu mai zbura, pasăre albă,
Nu mai cînta, pasăre albă.
Cuibul tău cald în palma mea
S-a topit ca un bulgăr de nea.

Pasăre albă, lasă-ţi aripa,
Pasăre albă, macină-ţi clipa.
Cu palmele mele, cuibul tău
S-a prăvălit peste muntele rău.

Obraz de lună

LUNĂ

Mi-e inima lună, inima
Şi mîinile întinse în gol.
Copacii înalţi vin şi se pleacă
Spre inima lor, spre inima lunii.

Mi-e pasul de lună, pasul
Pe care-l îndrept pe drumul ştiut,
Spre ţărmul ştiut, spre ţărmul
Pe care pasc lunare herghelii.

VINO CU FULGERE

Vino cu fulgere şi cu furtuni,
Cu norii plini, cu norii buni,
Urşii mei dorm în văgăuni
Cu fulgere, cu ploi, cu furtuni.

Luceferii mei au ars şi s-au stins,
Nici o fărîmă nu m-a atins,
Nici o fărîmă nu m-a aprins,
Din luceferii mei, din luceferii lumii.

FUMURIE

Trece o vedenie fumurie
Prin amurgurile mele rotate,
Trece o vedenie mlădioasă
Prin orele mele fumurii.

O vedenie fumurie şi naltă
Prin fumuriul amurgurilor mele,
Prin zorile mele pufoase
Trece cu tălpile goale şi reci.

JALE

În vasul ciudat femeia din casă
A sădit o floare de seră
Firavă şi fără culoare
Ca obrajii copiilor trişti.

Fără culoare precisă, firav,
Trecutul mă bate pe umăr.
Din vasul ciudat buzele cui
Firave vin cu chemări din trecut?

STRUGURI

Soarele a căzut în panere,
Albastru, violet, auriu,
Soarele dealurilor mele,
Soarele dulce pe care îl ştiu.

Strugurii mei, luminile mele,
Mor în panerele lumii,
Soarele din viile acestea mustoase
Ale pămîntului larg...

JURNAL

Ce să mai scriu pe foile acestui jurnal?
Numele tău l-am uitat, l-am uitat.
Cuvintele vin sonore ca izvoarele,
Imaginile trec albastre ca amurgurile.

Ce să mai scriu pentru tine, pentru mine, pentru noi?
Gîndul e greu ca o piatră din munte,
Mîna e grea ca o vită căzută,
Ochii sînt grei şi trişti ca obloanele vechi.

BUCOLICĂ

Trist am plecat prin munţi fără hotare
Ca să-mi sfîşie trupul gadini rele.
Zori mari veneau cu stingere de stele,
Văzduhul mirosea a iarbă mare.

Şi-am mers cu paşi cu aripi la picior
Dar urşii dolofani dormeau pe brînci
Şi de-i loveam cu bolovani şi stînci
Cădeau tot mai adînc în somnul lor.

ÎN CODRUL CRUD

În codrul crud am omorît o mierlă
Ce fluiera pe-o creangă-n vîrf cu rouă
Și-am sugrumat cu mîinile-amîndouă
Un pui căzut din cuib, cu ochi de perlă.

Fîntînile le-am potmolit, — apoi
Cărările le-am împînzit cu spini
Și-abia atunci au licărit lumini
Pe cerul de-ntuneric dintre noi.

OBRAZ DE LUNĂ

Îți mîngîi obrazul de lună,
Obrazul de lună,
Feriga părului, fildeșul trupului,
Feriga părului.

Visele tale prin mine le treci
Negre și reci...
Stîncile tale de var și mărgean
În mine le clatini ca-ntr-un ocean.

Gol

CĂLĂTORIE

Vom trece simplu dintr-o stea în alta
Cînd steaua noastră va îngheța.
Cînd inima se întunecă, inima
Nu caută lumină în alta?

Soarele îl vom schimba cu altul
Cînd miezul lui va deveni rece.
Cînd ni se năruie înaltul
Spre alte priveliști pasul nu trece?

GEMENE

Carnea e oaselor geamănă,
Oasele, sîngelui gemene.
Moarte, cine îţi seamănă,
Cine mai poate să-ţi semene?

Poate eşti cîmp înflorit,
Poate eşti hrubă de sare,
În care, ca un stîlp înlemnit,
Stă, fără-ntrebări, fiecare.

NU ŞTIM

Nu ştim de unde am venit,
Nimeni nu ştie unde pleacă.
Venim din flăcări blestemate?
Plecăm spre-o vale veşnic seacă?

Nu ştim de ce-am venit şi cum
Pe-această coajă rotitoare,
Purtăm în sînge zări şi fum
Şi-n carne spumă şi licoare.

LAUDĂ

Călătoresc de cînd mă știu
Mînat fără hodină
De un luceafăr vioriu,
De vioria lui lumină.

Prin steblele de stele noi
Abia mă mai strecor
Și-s plin de pîine proaspătă și de oloi
De cîmp, ca un ulcior.

ORBI

Casa aceasta e oarbă,
Copacul de colo e orb,
E orb trecătorul și oarbă
E luna, în cercul ei orb.

Inima, o cîrtiță oarbă
În clocotul trupului orb,
Lumina, lumina e oarbă
Și orbi sînt ochii pămîntului orb.

PROPUNERE

Cîine care mereu mă muşti, mă mîi,
N-ai vrea tu-n codrul negru să rămîi
Şi să alungi cu colţii tăi sălcii
O fiară prin sălbăticii?

Faţa de aur mi-o spăl
Şi stupul cu sînge şi zumzet îl sparg.
Cu-o luntre îngustă, pe ape de smoală,
Apuc spre alt larg.

CONDURII RECI AI LUNII

Cu pasărea, cu iarba vie
Mă porţi din veşnicie-n veşnicie,
Prin nopţi de smalţ şi pe sub bolţi de in
Mă chemi pe urma ta să vin.

Îţi spun: pentru cînd vei pofti la trîntă
Să te apuci cu vijelia mea
Am încălţat condurii reci ai lunii
Şi-n praştie mi-am pus o stea.

NĂLUCĂ

Nu mai am sînge; sînt ca o nălucă
Ce umblă peste cîmpuri sumbre, vie.
Nici umbra crudă nu mă mai îmbie,
Nici drumul talpa nu mi-o mai usucă.

Fluieră sturzu-n codri şi n-aud,
Fulgeră-n plopii nopţii şi nu văd,
Mă zvîrl în flăcări, nu-mi găsesc prăpăd,
M-afund în ape repezi, în zadar.

DEGETUL

Văzduhul proaspăt e sonor şi ud,
Colinda ta pe nouri o aud.
Ca-n urma unui vast potop
Mă salt şi vreau sub palme să te-ngrop.

Mi-ai scris cu zboruri frînte zările,
Mi-ai argintat cu zale mările,
Mi-ai ars cu fulger, pasul, pregetul.
Nu ştiu unde să-ţi caut degetul...

GOL

Azi am bătut cu talpa în pămînt
Şi nu mi s-a răspuns nici un cuvînt.
Slăvile le-am lovit c-un stol
Şi-au răsunat a gol.

E gol ţinutul; pare goală faţa
Acestei lumi pe care-o sorb într-una,
Şi-mi pare fără sîmbure chiar ora
În care mi se clatină sub frunte luna.

PLOI AMARE

Cînd mi-arde gura rîurile seacă,
Norul atins se clatină şi pleacă,
Şi-n ceasul meu de foame
Pomii mi-aruncă pietre-n loc de poame.

Auzi? Pînă şi gheaţa lunii
Cînd vreau să-mi răcorească fruntea arsă
Se-mprăştie sub umerii furtunii
Şi-n ploi amare se revarsă.

Biblice

JERTFA LUI AVRAAM

Copilul avea părul buclat,
Părul buclat ca al tău,
Şi mielul cornițele-ntoarse
Şi ochi fumurii.

Cuțitul era roşu şi cald
Iar îngerul vesel de jertfă,
Dar părul buclat, părul, căzuse
Peste cornițele-ntoarse şi moarte.

MARIA

Te caut Maria, te caut,
În grădinile Ierusalimului pierdut,
În icoanele sparte de ani,
În obrazul ciuntit al lunii.

Te caut Maria, te caut,
Lîngă zidurile fără cuvinte,
Lîngă copacii muţi şi pletoşi,
Lîngă pietrele vechi din Magdala.

NAŞTEREA

Păstorii se-ntorceau în somn pişcaţi de purici,
Îngerii n-au sunat din trîmbiţe,
Nu s-au cutremurat înălţimile,
Magii îşi iubeau pe covoare moi femeile.

Dar vitele în adevăr rumegau paie,
Maria se zbuciuma în chinuri, în sînge,
Şi în vreme ce ochii lui Iosif creşteau văpaie,
Pruncul trandafiriu a prins a plînge.

IROD

Pe străzi obosite se agită Irod
Cu vestmîntu-n hîrtii colorate.
Pe străzi de decembre se agită Irod
În hazul copiilor străzii.

Eu însă îl aud pe Ioan
Cum blestemă, şi-i văd pe tipsie
Figura crispată, cu melci,
În barba zburlită, leşie.

Gravuri vechi

LEGENDĂ

Ţara bălană era cucerită. Voievodul
Îşi pierduse fruntea în soare.
Calul cu şaua goală colinda
Codri umbroşi, ceaire albastre.

Spada căzuse între copaci.
În corn suna vîntul năier.
Brăţara Domniţei, viorie,
În jurul lunii rotea pe cer.

VOIEVOD UCIS

Femei îngenunchiate şi-un cap bărbos pe tavă.
Al lui Ioan Cumplitul? Al lui Mihai Viteazul?
În zare stol de corturi şi oameni fără slavă
Adapă cai focoşi unde luceşte iazul.

Turbane roşii, coifuri şi suliţi; în ţărînă
Un leş umflat din care lupeşte se hrănesc
Dulăi; deasupra, luna, rotundă, ca o mînă,
Înalţă-n peisaj alb buzdugan domnesc.

MĂSCĂRICI

Dă zărilor cu tifla; se strîmbă spre stăpîni;
La perne-a renunţat ca să se culce-n glod;
Merindea şi-o împarte cu cîini lăţoşi, hapsîni,
Şi pe golani îi scuipă deşi e din norod.

Sparge altare; fură argintul din icoane;
Nu-i pasă de boieri; nici de copaci nu-i pasă,
Dar într-o seară smeadă l-au prins între cucoane
Slugoii,—şi de-atunci l-au alungat din casă.

SCAMATORUL

În dreapta-i stă un vultur, în stînga un hulub,
Cu fiarele odată într-un culcuş a mas,
Cu gadinele-n rîuri s-a întrecut şi sub
Palmieri cu fete negre ani tineri a rămas.

Cînd vrei îşi sună scufa cu clopoţei de măr,
Obrazul şi-l vopseşte aşa cum ţi-e pe plac,
Dar plănuie o spelcă în inimă, şi-n păr
O floare ca o lună, căzută roşie-n lac.

CAPRICII

A luat soarele de sus şi-l ţine în pahar,—
De la-nceput pămîntul îi geme sub călcîi,
Cu apele lui verzi, cu munţii lui de var,
Şi cu ogari sălbatici, tărcaţi dar cam lălîi.

A prins pe zare luna, i-a pus pe chip o mască,
A îmbătat-o şi, a aruncat-o-n cer,—
Uitaţi-vă la ea,—e galbenă şi cască
Spre noaptea care suie cu negură şi fier.

TÎNĂRA

Ce tînără ţi-e fruntea şi cît de tînăr chipul
Pe care-l dărui străzii şi casei tale seara,—
Ce proaspătă ţi-e coapsa şi şoldul ce-n nisipul
Balcicului îşi lasă pentr-un sezon povara!

Ce fragedă ţi-e soarta şi cît de sprinteni anii
Pe care-i porţi şi nu vrei să-i dărui nimănui,—
Nici mării ce-şi păstrează, avară, bolovanii,
Nici cerului ce-şi ţine, avar, albastrul lui.

SMINTIT

Cine i-a prins pe umeri aripe nevăzute
Să năzuie spre ceruri, semeţ, să le atingă?
De-o fi lîngă o stea, steaua o să se stingă
Căci mîinile-i stau proaste şi buzele-i stau mute.

Făşii de cer şi aur îi cad pe trup drept straie,
Tălăzuie în ochi oceane de lumină,
Dar e mîhnit că-l muşcă de umeri o jivină,
E trist că-i arde gura, frumoasă, o văpaie.

PARADIS

Erau la fel cu somnii de arămii şi goi,
Şi gîndurile lor, ca iezii de naive.
Dar plopii-şi ascundeau privirile sub foi
Şi se-nchideau speriaţi în ramurile sive.

Erau la fel cu plopii de agitaţi şi caşti.
Nici şarpele pe Eva şi nici Adam n-o vrea,
Ce vină avea oare? Roşie, pe grumaz,
Garoafa unei guri, sta plină, ca o stea.

PRIVELIŞTE VECHE

Roibul fără şea, fără frîu,
Pădurea fără sfîrşit,— cerul
Adînc şi boltit peste luceferi; singură,
Calea Robilor se veghea singură.

Herghelia fără zăbale alerga,
Tropotul toamnei în urmă suna.
Singură inima, strugur sub teasc,
Singură inima, smalţ şi luceafăr şi vreasc...

PĂDURE

Acum cînd umblu singur pe unde-alt'dată-doi,
Aş vrea să-mi fii pădurea cu frunze vii şi noi
Pe unde-aleargă ciute şi-şi au sălaş vultanii,
De unde rupe rîul, spre şesuri, bolovanii,—

Plopul ce-n frămîntare cu salcia se-ntrece,
Izvorul care cîntă, în mîini, cu şipot rece,—
Ori plumbul ce topit în amfore cereşti
Mi-ar arde gîndu-n care drăceşte clocoteşti.

ALUNGAT

L-a alungat cu pietre prin munţi şi peste ape,
L-a biciuit cu grindini şi fulgere-n văzduh,
Şi chiotele lui pe limbă să nu-i scape
L-a-nnăbuşit în zale de cînepă şi stuh.

Dar azi cînd primăvara îi creşte ramuri crude,
Azi cînd se-nalţă-n soare cu crengile-nflorite,
Îşi lasă către suflet urechea şi aude
Cum muge amintirea în urmă, cîrd de vite.

PLECARE

A doborît un codru, l-a grămădit pe vatră
Şi l-a aprins în noapte s-ajungă pînă sus;
Cresc flăcările roşii dînd semn, zăvozii latră
Şi tîmplele se pleacă pe urma celui dus.

O haită urlă; corbii se zvîrcolesc în vînt.
Chiot şi groază; cîmpul răsună ca o goarnă,
Fug şerpii şi se-ascund în scorburi, sub pămînt,
Dar sufletul, uituc, tot nu se mai întoarnă.

VIITOR

Cînd vor zburda prin pajişti cîrlanii ştirbi, iar iezii,
La caprele roşcate vor suge în genunchi,
Sau poate cînd ţăranii strîng poamele livezii
Şi le adună-n coşuri mînunchi lîngă mînunchi, —

Tu, în cetatea gravă, de vei primi o veste,
Să nu-ţi mîhneşti obrazul, nici semn să-ţi pui la prag;
Voi luneca din viaţă tăcut, ca-ntr-o poveste,
Purtînd sleit pe buze numele cel mai drag.

Steaua pe care stăm

STEAUA PE CARE STĂM

Steaua pe care stăm e roşie,
Roşie ca sîngele soldaţilor căzuţi,
Roşie ca buzele femeilor aprinse,
Roşie ca bujorii pădurilor.

Steaua pe care stăm e roşie,
Roşie ca pleoapele vitelor ucise,
Roşie ca soarele în declin,
Roşie ca steagurile revoltei.

OASTEA FĂRĂ ZALE

Oaste fără zale, oaste minunată,
Nici o armă nu te poate ucide,
Nici un vrăjmaş nu te poate doborî,
Panica nu te poate cuprinde.

Oaste de fantome, oaste fără zale,
Oaste a viselor veşnice,
Aprinde-ţi miile de sfeşnice
Pentru chipurile prelungi şi pale.

ZORILE APROPIATE

Pentru zorile purpurii cari vin
Chiui cu sufletul beat şi plin.
Visule, pentru zilele cari vin proaspete
Te poftesc la masa mea oaspete.

Mîine, da, Visule, mîine,
Nimeni nu va mai sta-n culcuş de cîine,
Nimeni cu spinarea cujbită,
Şi nimeni, da, nimeni, cu smalţ pe copită.

CÎNTECUL MAMELOR

Mamele rîd lîngă leagăne, rîd
Lîngă lungi şi tăcute sicrie.
Copiii cresc pentru şanţuri de foc,
Pentru steagul ce seamănă moarte.

Mamele rîd lîngă leagăne, rîd,
Leagănele se clatină ca sicriele,
Copiii au dinţi ca oasele goale,
Ochi fumurii ca fumul ce dă moarte.

ZIUA DE MÎINE

Ziua de mîine, ziua de mîine,
Roşie va fi, fără-ndoială,
Va sugruma verdea cocleală
Roşia zi, ziua de mîine.

Ziua de azi e strîmbă şi proastă, —
Roşie va fi, ziua de mîine,
Vine cu steaguri, vine cu pîine, —
Fraţilor, ziua de azi e săracă şi proastă.

CÎNTEC PENTRU VIAȚA FIULUI MEU

Viața ta să fie numai faptă, numai faptă,
Și gura ta, azi cireașă coaptă,
Să strige pentru dreptate, pentru flămînzi,
Pentru muncitorii negri, uscați, plăpînzi.

Mîna ta sprintenă, de zece ani,
Care acum își scrie lecția cuminte,
Să ridice spadă roșie, necruțătoare, fierbinte,
Pentru izbînda neamului tău dîrz de țărani.

MARII FLĂMÎNZI AI LUMII

Pentru mulții flămînzi ai lumii
Cerul nu-și scutură grădinile coapte,
Cîmpul nu-și macină grînele,
Mările nu-și aruncă belșugu-n năvoade.

Pentru marii flămînzi ai lumii
Somnul nu vine dulce și lin,
Copiii nu cresc rumeni și sprinteni,
Femeile n-au coapse de piatră.

Pentru adormirea cîntecelor

PENTRU ADORMIREA CÎNTECELOR

Nu te-am rugat pentru zîmbet şi aur,
Nu te-am rugat pentru somnul copilului, nu,
Nu te-am rugat pentru linişte, nici
Pentru-o mai sălbatică clocotire.

Nu te-am rugat pentru viaţă,
Nu te-am rugat pentru moarte, pentru pîntec,
Acum te implor pentru adormirea cîntecelor,
Pentru stingerea şuvoiului cîntec.

ULTIMĂ

Pleacă zăpezile mele, pleacă
Arborii înalţi şi cerul de sticlă.
Pleacă zăpezile mele. Inima
Rămîne cu vechile-i rădăcini.

Mîine schimb cîntecul. Apele,
Aceleaşi, în acelaşi făgaş,
Am vrut să pitesc sub zăpezi netopite
Petele soarelui, petele lunii...

CLOPOTUL DE AUR
1939

Biografie

DA: AM CRESCUT CU MACII...

Da: am crescut cu macii şi strugurii pe cîmp.
Da: mai păstrez, ca iarba, şi-acum, sub pleoape rouă.
Da: m-am scăldat în rîul cu cînepi la topit.
Da: mi-am julit genunchii în vişini şi-n cireşi.

Priveliști

TOAMNĂ; CODRII SÎNT ROȘII

Toamnă; codrii sînt roșii: dar brazii mai rămîn
Tineri și verzi, cu gușteri și veverițe-n sîn.
Toamnă; tristeți și pîclă; dar inima rămîne
În care ești bălană și dulce ca o pîne.

PE UNDE-AU FOST MIRESME

Pe unde-au fost miresme doar bălțile-au rămas
Cu nuferii-n nămoâle și stelele pe față.
Nufăr, sub pleoapa ta fă-mi leneşul popas,
Tu, apără-mă, stea, de-amurgul care-nghează.

ALTUNDEVA, DEPARTE

Altundeva, departe, au înflorit cireşii,
Altundeva, departe, sînt codri și izvoare.
Dar nu rîvnesc; alături am ochii tăi, megieşii,
Dar nu rîvnesc; alături am mîna ta, răcoare.

METALUL CARE SUNĂ

Metalul care sună descoperă-l şi-l schimbă
Tu ce mi-ai prefăcut cocorii zvelţi în dropii.
În ţarcuri zăvorîte trişti mînjii mi se plimbă
Şi pajiştea păleşte, de care îi apropii.

CÎMP ZVELT

Cîmp zvelt şi ape limpezi şi pretutindeni iarba
Cu dinţi tăioşi, cu spice şi fluturi mari, stelaţi.
Aici te-aş vrea codană cu ochii verzi, miraţi,
Că-n ciuda ta văzduhul îşi despleteşte barba.

AŞ VREA SĂ-MI ÎNFLOREŞTI

Aş vrea să-mi înfloreşti cu zarzării grădinii,
Să nu te scuturi însă cu ei şi nici ca ei.
Sub frageda mătase şi galbenă-a luminii
Cu inima să clatini mărgean şi clopoţei.

PE-APROAPE TRECE-O APĂ

Pe-aproape trece-o apă ce trebuie sărită,
Pe-aproape-aşteaptă-o luntre şi un unchiaş ghebos.
Nu mă grăbesc; ai gura caisă pîrguită,
Nu mă grăbesc; ai părul roşcat şi arţăgos.

CÎND VII ȘI-MI DĂRUI

Cînd vii și-mi dărui coșul și umărul belșug
Și tălpile ți-s umezi ca foile cu rouă
Ești norul pogorît, din slavă, să-l ajung,
Ești zorii ce-mi aduc cu zvon lumina nouă.

DIN SMÎRCURI CREȘTE SEARA

Din smîrcuri crește seara cu nori și foi tărcate,
Cu rugăciuni de turle și ochi de ape verzi,
Cu vite ce se-ntorc de la păscut, mînate,
Și cu vedenii nalte prin care fruntea-ți pierzi.

VREAU, VARĂ DULCE

Vreau, vară dulce, leneşi cireşii şi bostanii
Dulci mult, pe care-i coace, goi şi gălbui amiaza,
Vreau gura ta cireaşă, şi trupul tău, bostan,
Vreau apele şi norii culcaţi pe cîmp cu snopii.

VÎNĂTOARE

Dropii căzute droaie şi un mistreţ ca un
Uriaş culcat pe labe alăturea de foc;
Amurgul roş desface o coadă de păun
Pe zarea răsucită cu soarele-n soroc.

PĂDURE, IARNA

Copaci de smalț și sticlă , de platină și fier.
Viață cîntătoare, mai poți să te-nfiripi?
Chem sturzul: nu m-aude; și strigătele pier
Asemeni unor pasări lovite în aripi,

ÎN MARE, ROD DE STELE

În mare, rod de stele, și peste cîmp copoi.
Din crengile amiezii mi-am făurit un flaut
Dar cîntecul stă simplu în noi și lîngă noi,
Îngemănat iubirii pe care n-o mai caut.

Insula fără nume

CLOPOTUL DE AUR

Vrea clopotul de aur în pieptul tău să sune?
Obrazul meu e astăzi întunecat și vechi.
Aruncă-n urmă pașii trecutul să-l adune
Și să ți-l ducă ghem de gemăt în urechi,

VARĂ CU HOLDE GRASE

Vară cu holde grase, primeşte-mă la sîn
În peisagiu-n care vor gîzele să-noate;
Mă voi simţi speriat ca un copil ce în
Garafa cu dulceaţă se zbate pînă-n coate.

AMURGUL CADE-N APE

Amurgul cade-n ape, se-ntunecă şi moare.
Dar boii mai rămîn cu stelele în coarne:
Vii petice din ziua păscută pe răzoare,
Din ziua care mîine din nou o să se-ntoarne.

RUGĂCIUNE DE DIMINEAȚĂ

Cer pentru azi o cană rotundă, ochi de vin,
Un bulgăr cald de pîine și-un piept crunt de femeie,
Și vechea ta dumbravă cu zvonul ei senin
Și bucuria să te știu aproape, Zee.

INSULĂ FĂRĂ NUME

Insulă fără nume, pierdută în ocean,
Adolescența mea și-acum te mai visează.
Femeie fără nume, cu tîmple de mărgean,
Și astăzi carnea mea aprinsă te cutează.

PĂTRUND CU ARMA-N CODRII BRAŞOVULUI

Pătrund cu arma-n codrii Braşovului şi-ncerc
Să iau la ochi vînatul; copoii mi-l îndreaptă.
Dar gîndul stă în urmă, copoi plouat şi berc,
În preajma prea frumoasei cu neg pe coapsa dreaptă.

FLOAREA AMARĂ

Nici caprele n-o pasc, nici orbii n-o culeg,
Dar creşte pretutindeni, clorotică, amară.
Pe trupul tău de fum nu mă pricep s-o şterg.
Din inima mea nu ştiu cum s-o arunc afară.

Steaua care nu cade

STEAUA CARE NU CADE

Steaua care nu cade o port mereu pe umăr,
Roșie cum e jarul, greoaie cum e globul.
Steaua care nu cade doar una e la număr
Și printre milioane, și eu, și eu i-s robul.

VÎRCIORVA

O haltă-n zdrențe, munții și Dunărea spumoasă.
Pe-aici am fost cîndva centurion în zale
Și-am alintat în treacăt o pămînteancă-ochioasă
Care fugea în toamnă cu hoarda ei la vale.

VECHI CIMITIR ÎN CARE

Vechi cimitir în care strămoșii mei dorm, oase,
Mi-ești drag cum mi-e odihna în care intru seara.
Nu uit: în plasa ta cu ferige umbroase
Viața mea o să-și descarce și ea povara.

IUBIREA MEA E PLINĂ

Iubirea mea e plină de vis şi amintire
Cum e-ncărcat de flori un ram de măr în mai,
Un ram cu candeli albe de smirnă, unde vin
Albinele s-adune pentru ştiubeie miere.

SPUNEA UN CRIN

Spunea un crin: cînd maiul mă bate cu lumină,
Nu ca să port pe gene un aripat gîndac,
Ci ca să-mi zvîrl mireasma şi zîmbetu-n grădină
Îmbobocesc în soare şi-n ziuă mă desfac.

Cîmpuri

ALERG PE ŞESURI

Alerg pe şesuri sprinten cu dorul în răgaz,
Desculţ, ca un hulub, prin ierburile crude,
Prelung tresar cînd vîntul îmi şterge pe obraz
Aripele-i de rouă şi aur rece, ude.

SPRE ZIUĂ STELE-N ROI

Spre ziuă stele-n roi s-au năruit în munte
Ca să le prindă-n ramuri și-n coarne brazi și cerbi
Ori ca să nu lovească-n somn gîzele mărunte
Și iepurii-n răzoare culcați sub frunze-n ierbi.

CAD CU AMURGUL

Cad cu amurgul și măceșii în genunchi
Pe lutul reavăn unde cresc grînele-nspicate
Și simt cu spor în mine urcînd, ca seva-n trunchi,
Pămîntule, blajinu-ți belșug de sănătate.

AM PRINS ÎN MÎINI

Am prins în mîini în zori o stea care cădea
Să nu lovească-n aripi, în aer, o albină
Ce s-ar fi-ntors zorită, în zbor, cu cofa grea,
Către prisaca ei, de miere şi lumină.

MI-S DRAGI HULUBII

Mi-s dragi hulubii albi ce-mi ciugulesc din palme,
Albine zumzăind lîngă uleie-n zori,
Bălţi cenuşii cu nuferi pe cerurile calme,
Pajiştea legănînd colori de grîu şi flori.

ARD APELE-NTRE MALURI

Ard apele-ntre maluri de trestii, macii-n lan,
Şi muntele, sălbatic, cu buciume mă strigă
Să-i duc furiş, pe braţe, cald, trupul tău bălan
Să mi-l ascundă-n codrii pe-un maldăr de ferigă.

TE VREI CÎTEODATĂ

Te vrei cîteodată prin codrii vechi izvor
În umbră şi răcoare trecutul să ţi-l pierzi,
Sau peste vîrfuri nalte, purtat de vînturi, nor
Ca destrămat în ploaie frunzişuri să dezmierzi.

AZI-NOAPTE

Azi-noapte-am fost pe cîmpuri cu visele duium
Şi nu m-am întîlnit, prin flori, cu nici un duh
Dar am simţit salcîmii cădelniţînd parfum
Şi fîlfîiri de aripi de pîslă, prin văzduh.

IZVOARELE CLAR CÎNTĂ

Izvoarele clar cîntă din fluiere de-argint:
În unde oglindind plecate flori pe ele.
Eu tot îmi cînt iubirea, din fluier, ca izvorul
Cînd oglindesc în ochi o naltă arătare.

VISEZ: ÎN MIEZ DE CODRU

Visez: în miez de codru, lîngă izvoare, melci,
Şi cer căzut prin ramuri cu soarele-n amiază.
Lung părul inelat să ţi-l desprind din spelci
Cînd ochii se ascund şi graiul se retează.

DAC-AI VENI-N GRĂDINA

Dac-ai veni-n grădina cu steme şi medalii!
Albinele se roagă acolo şi se-nchină
Pe fiecare dintre molaticele dalii
Ca-ntr-o bisericuţă de zumzet şi lumină.

Cenuşiu

ÎN VREME PASUL MEU

În vreme pasul meu şi-al melcului, la fel,
Dar clocote sub frunte un gînd ca unda clară,
Se-nalţă o livadă, un bucium saltă munţii,
Şi-un spic rodind belşug se-ndoaie sub povară.

AM FOST, TÎLHAR

Am fost, tîlhar, prin droguri și crînguri,
după pradă
Și-acum mă-ntorn c-un braț de spice și aglici
Să și le prindă-n păr păpușa de zăpadă
Ori să le calce-n ciudă sub tălpile ei mici.

TRISTEȚEA CE-MI RĂSARE

Tristețea ce-mi răsare în inimă-n amurg
Cînd apele sînt albe sau galbene ca norii
De nu va fi cuvîntul tău blînd, să mi-o alunge,
Va fi mereu tristețe, cu fața ca amurgul.

CICORILE CULESE

Cicorile culese de tine în mănunchi
Umblînd hai-hui pe mal le-am aruncat pe ape
Şi-am stat lîngă-o rugioară de ceară, în genunchi,
Să-i scutur plînsul care îi izvorîse-n pleoape.

PE UNDE-I FI ACUMA

Pe unde-i fi acuma? Eu de-aş pleca prin soare
Şi m-aş opri în holde cu braţele în vînt
Aş fi luat de oameni drept o sperietoare
Şi m-ar ochia ciobanii cu bulgări de pămînt.

AM RIDICAT SPRE CER

Am ridicat spre cer împreunate mîini
Și cerul înstelat mi-a fost atît de-aproape
Că slava i-am cules-o-n ulcioare, din fîntîni,
Și i-am sfărmat aprinșii luceferi între pleoape.

AZI NU MĂ MAI LOVEȘTI

Azi nu mă mai lovești, greșind, cu nici o piatră,
Cu nici o mînă nu vrei obrazul să-mi mîngîi
Dar eu tot mai veghez la focul stins, în vatră,
Și lîngă umbra ta, de cremene,-ntîrzii.

M-AM VRUT DRUMEŢ

M-am vrut drumeţ spre zare, dar paşii nu m-au dus,
Şi cum pe umeri nu port largi aripi de vultur
Am îmbiat hulubul cu doru-n lume dus
Şi s-a-nturnat în cioc c-o ramură de-azur.

SE ZBATE-N PIEPTUL MEU

Se zbate-n pieptul meu un şoim de munte-nchis
Cînd înfloreşte-n rarişti şi-n piscuri reci prierul.
Dar nu-l slobod; azi zboru-i de colivii ucis
N-ar mai putea să-nfrunte cu semeţie cerul.

DE-AŞ FI STEJAR PE CULME

De-aş fi stejar pe culme cu vinele-n pămînt
M-aş ridica vînjos spre cer, ca peste nori,
Să port în vîrf, sub stea, lin legănat în vînt,
Un cuib ferit de fulger şi ochi de vînător.

CÎND MI-O-NGHEŢA CUVÎNTUL

Cînd mi-o-ngheţa cuvîntul pe vîrful asprei limbi
Nu vreau să mă prefac în fluture sau floare,
Ci aş dori în nor de aur să mă schimb,
Belşug de grîu să scutur pe sterpele ogoare.

O TOACĂ SUNĂ-N SOARE

A toacă sună-n soare și inima îmi bate
Asemeni unui clopot de bronz străvechi ce-ar vrea
Să stingă plînsu-amar al lumii întristate
Cu dangătu-i sonor, și luminos, de stea.

AȘ VREA, CÎND VOI PORNI SPRE CER

Aș vrea, cînd voi porni spre cer, pe nori, să fiu
Mai limpede și mai sprințar ca un izvor
Ce-adapă ciurde-n zori și-n ceasul sîngeriu
Al serii, umple cofe și amfore, cu spor.

AZI AM VĂZUT

Azi am văzut, semeț, cum rîul se frămîntă
Să-și surpe-n matcă malul roșcat și rupt, de humă;
Frămîntă, gînd amar, inima mea nenfrîntă
Cît nu mă risipesc pe ape-n solzi de spumă.

VĂD SEARA UMBRE ALBE

Văd seara umbre albe în juru-mi și aud
Cum sună-n depărtare clopotnițe, mereu.
În carnea mea pogoară, ca într-un cort, un zeu,
Ca să-și ascundă trupul și taina lui, zălud.

Soarele

ÎNCEPUT

Uite pe-aicea toate sînt ca la început
Şi toate-s pentru noi, da, numai pentru noi.
Chiar soarele-a venit acum şi ne-a-nvăscut
În şaluri de lumină, să nu rămînem goi.

CÎND CADE-NCET AMURGUL

Cînd cade-ncet amurgul și ne alungă-n tîrg
Noi doi purtăm prin crengi aprinse de-nserare
Ceva amar și bun, ca prunele amare,
Ceva amar și bun ca roada dată-n pîrg.

POATE

Poate mi-e prea drag cîmpul, livada, codrul sur,
Podgoriile, boii, albinele și mînjii
Ce trec, năluci sirepe, prin porumbiști brumate.
Poate mi-e prea drag cîmpul, livada, codrul sur.

ÎN INIMĂ PORT VIAŢA

În inimă port viaţa, ca apa un ulcior,
Prin soarele ce-n aur şi sînge mă îngroapă,
Prin roua care cade pe ierburi şi adapă
Hulubii îmbătaţi de lungul lor sobor.

SOARELE

Azi soarele mereu mă află treaz, mai treaz,
Cu capul prins în mîini, încovoiat, la masă.
Cuvintele se plimbă cu paşi mărunţi prin casă,
Şi soarelui îi rîd, şi mie, în obraz.

RÎNDUNICI

Vin, în ulcioare pline, cu freamăt de lumini,
Şi zarea, tot mai strînsă, tot mai întunecată;
Şi rîndunici aduc, grav, doliul în grădini;
Mîhnirile se-adună, cu toamna, deodată.

ZBOR ZVELT ŞI NEGRU

Zbor zvelt şi negru: scrie-ntîia rîndunică.
Răsare colţul ierbii prea veşted şi prea crud.
Spre soare primăvara, voinică, mă ridică.
Te ştiu pe-aici, te ştiu; rămîn să te aud.

TE SIMT

Te simt burghiu de foc în orice mădular,
În ceasul viu din piept ce sună slab şi rar,
Şi în amurgul care din trestii o să vie
Să-şi scalde-n ape fiara lui albă-viorie.

AUZI

Auzi; plesnesc pe ramuri mugurii verzi şi moi.
Tristeţe,-n mine iarăşi bobocii ţi-i desfoi
Şi-mi tremuri peste umeri crengi mari, pletoase, creşti,
Şi-n rămurirea ta mereu mă cotropeşti.

Seară roșie

LOC

Străbunii mei vînjoşi, cu tulnice şi ghioage,
Pe-aci şi-or fi păscut cirezile blajine,
Cioporul de mioare bălane, herghelia,
Pe-aici, pe unde azi, gem grelele tractoare.

DESEN

Se leagănă rîul
Și cîntă în scoc,
Pe cîmpuri cu grîul,
În soare, mă coc.

DUȘMANĂ, ADUNĂ-MI

Dușmană, adună-mi
Belșugu-n hambar,
Și-n brazdele toamnei
Mă seamănă iar.

DAR

Norii scutură livezi,
Cad din cer crenguți de-argint.
Inima fără alint
Azi ți-o dau s-o vezi.

MICĂ RUGĂCIUNE

Uite mîinile zălog,
Mi-au roit în suflet fluturi,
Pomii-s albi, să nu mi-i scuturi,
Doar atît te rog...

GRAVURĂ DE TOAMNĂ

Văzduhul plumburiu, greoi s-a pogorît
Şi se tîrăşte, pîclă tăcută, pe ogoare,
Cu vîntul, sălcii strîmbe şi fără sălbi la gît,
Se răsucesc de mijloc pe ape stătătoare...

STARE

Am ochii stinşi. Am gura tăcută şi amară,
Ard mîinile-ncleştate de dorul altor mîini.
Dar codru-şi plînge singur foile reci, de ceară,
Dar stelele se uită, într-una, în fîntîni...

COPACII SE ÎNTIND ÎN SOMN

De-aseară stau în cîmp, lungit trîndav, pe-o claie,
În jur încheagă roua şi cu răcoarea perle,
O stea se surpă-n ţăndări şi negura o taie,
Copacii se întind în somn, cu zvon de mierle.

PAŞI GOI

Şi iată: zorii sprinteni aleargă; trup de fum.
Deschide zarea lungă, o geană viorie.
Mă scol şi-aştept cu gîndul, necruţător, la drum,
Paşi goi să se ivească şi rîurată iie.

SEARĂ ROŞIE

Mi-arăţi cum seara roşie, o pasăre măiastră,
Îşi bate fulguiala aripelor pe-aproape
În timp ce ziua naltă, mlădie şi albastră,
Spre crînguri negre-aleargă, cu teamă, să se-ngroape.

CIREZI BLAJINE PASC

Cirezi blajine pasc trifoişti lîngă ape
Şi-şi naltă în văzduh argintu-n bot, cu muget,
Cînd vulturii dau zborul în rotocol, pe-aproape,
Sau tainici paşi de lup în ierburi vin, şi-n cuget...

Vulpi de aramă

AMURGUL SE ÎNTOARCE

Amurgul se întoarce cu zvonuri largi de clopot
Și clatină-n grădini măslini cu roade sfinte,
Se schimbă vorba noastră deodată-n tainic șopot
Și tu mi te alături, cu umărul, fierbinte.

CER SINILIU

Cer siniliu şi amintirea prin mirişti umede, cu gropi,
Iar gîndurile mohorîte, mă încolţesc, flămîndă haită.
Aş vrea să mă pitesc, n-am unde, şi-ascult cum
vîntul trist se vaită
Prin sălciile despletite, prin bălţi cu trestii şi
cu plopi.

PE CÎMPUL NEHOTĂRNICIT

Pe cîmpul nehotărnicit toate cărările par strîmbe
Şi pretutindeni toamna sură-şi mînă cirezile tristeţii.
Resfiră ariile-n sat mireasma-n stive a fîneţii
Şi faţa cerului albastră au potopit-o norii-n trîmbe.

VULPI DE ARAMĂ

Prin braniştile desfrunzite vulpi de aramă se ascund,
Se-aud chefniri de cîini răzleţi şi chiote de vînătoare.
Gem ulmii-ntîrziaţi în cîmp pe lîngă drumuri călătoare
Şi soarele, de ceară veche, în ape mari s-a dat afund.

LINII

Vîntul cu pantofii bonţi boiul florilor îndoaie
Pe cînd toamna, gospodină cu ochi umezi, plete sure,
Peste cîmpuri, peste sate, peste vîrfuri de pădure,
Din nori grei, ca dintr-un uger, mulge picuri grei
de ploaie.

TOAMNĂ

Sub belşug de roade coapte-şi pleacă umerii grădina,
Doarme-n fiecare frunză aurul căzut din soare.
Ca un lup, halucinant, urlă vîntul pe ponoare,
Şi pe dîmburi prinse-n zare pete mari a-ntins rugina.

CRAMĂ, ŢI-AM ADUS BUTNARI

Cramă, ţi-am adus butnari să-ţi dogească în butoaie,
Mîne-o să-ţi aduc, cu dible şi guslari, culegători.
Şesule, adună soare, cît nu-ţi bate-n brazde ploaie
Şi în gene strînge aur cît mai porţi în vîrfuri nori.

ÎNDEMN

Pasăre, lungeşte-ţi zborul, creangă, scutură-ţi belşugul,
Umple coşurile toamnei cu argint sonor şi ceară.
Mirişti care paşteţi turme, şi tălăngi, v-aşteaptă plugul
Pentr-un nou belşug de spice să vă sfîşie în fiară.

Nori

NOR DE VARĂ

Tu, nor de vară rumen, belşug de-argint şi apă,
Cu fulgere şi tunet destramă-te în ploi,
Azvîrle semn de roadă pe unde-a fost o sapă:
În ţarina mea arsă am pus seminţe noi.

APRINDE-N PIEPTUL MEU

Aprinde-n pieptul meu, cît îl mai am, o stea,
Ca să mă ardă-ntr-una cu bulgăru-i de foc,
O mînă dă-mi, s-o țin, aprinsă-n mîna mea,
Ca pe-un buchet vrăjit de foi de siminoc.

DÎRZ

Dîrz, cu securea albă a cerului în mîini
Și-n pinteni cu luceferi scăpărător de noi
Surp slăvile boltite în iazuri și fîntîni
Și luna mi-o înfig în piept, ca pe-un altoi.

SE-NALȚĂ IARBA

Privești mirată cum prin lanuri verzi se pierde
Un fir de vînt și-o dungă vărgată de lăcustă,
Privești mirată cum, deodată, să-ți dezmierde
Se-nalță iarba spre volanul de la fustă.

CÎND VEI VENI

Cînd vei veni prin soare, pe drum cu bălării,
Albinele-ți vor pune coroane aurii,
Măceșii vor zîmbi cu gurile lor roșii
Spre gleznele rotunde și-obrajii tăi, frumoșii.

Hulubi

LUNA

Luna îşi pierde-n lene veşmintele ei grele
Prin ramurile pline de licurici bătrîni
Şi frîntă, ca o babă, pe margini de fîntîni
Din palma-i cad în fund şiraguri de mărgele.

PEISAJ RURAL

Poteca peste miriști coboară-n drumul strîmb
Pe care-l știu și țarcuri și casele de lut.
Dintre butucii viei rămasă sus, pe dîmb,
Ciorchine galben crește un chip de lună slut.

DESEN

De ulmii risipiți e ceru-ncondeiat,
Văzduhul se sfîșie în plopul cel mai lung,
Pădurile-și resfiră șuvițele spre sat,
Trec vitele; vițeii se-alungă și se-mpung.

PRIVELIŞTE

Pe uliţi umbre-nalte şi sure cum e pruna
Şi peste case ca peste o punte moale
Păşeşte noaptea caldă şi-n mlădieri domoale
În păr c-o floare-nvoaltă, de răuruscă, — luna.

HULUBII

Lasă-i hulubii-n palme, aici, să-i am aproape,
Sfioşi, cum se frămîntă de teamă şi se zbat:
Cu sufletul spre ziuă i-am slobozit pe ape
Şi mi-au adus măslinul cu semnul aşteptat.

DIN LANURI ORI DIN CERURI

Poate în cuibul cald al mîinii tale mici
Mi-e sufletul ca-n cuib un pui plăpînd şi mic.
Şoim de va creşte poate o să-ţi aducă aici
Din lanuri ori din ceruri un spic, — măcar un spic

PĂMÎNTU-NTREG TRĂIEŞTE

Poate pămîntu-ntreg trăieşte-n viaţa mea
Şi poate eu prin viaţă trec doar ca printr-un rîu.
Poate că sînt al nopţii, aşa cum e o stea,
Ori poate al miriştii, cum e un snop de grîu.

Horia

MI-ERAI PÎN'LA GENUNCHI

Mi-erai pîn'la genunchi; acum mi-ești pîn-la umăr.
Ca mîine-mi vei ajunge cu creștetul la creștet.
Nu mai văd cum trec anii după frunzișul veșted
Ci după cum te-nalți cerc vîrsta să mi-o număr.

MÎINILE CARI-ACUM

Mîinile cari-acum scriu teme şcolare,
Mîinile tale dulci cu degete subţiri,
Vor da şi ele moarte pe cîmpuri de bătaie?
Vor putrezi şi ele, prea tinere-n tranşee?

SĂ NU UIŢI NICI O CLIPĂ

Să nu uiţi nici o clipă: străbunii au fost şerbi,
Primiră-n veacuri aspre sudălmi şi bice-n spate.
Să nu uiţi nici o clipă: se odihnesc sub ierbi
Dar ţărna lor mai strigă şi-acum după dreptate.

DEŞI NĂSCUT ÎN ŞESUL

Deşi născut în şesul cu gîrle adormite
Şi lanuri care-şi pleacă spinarea-n vînt, ca robii, —
Vreau munţii să se-nalţe sub fruntea ta, vreau marea
În pieptul tău să-şi bată talazurile-n spume.

AI GENELE PREA LUNGI

Ai genele prea lungi cum le avea bunicul
Care muri-n amurg cînd îşi ara ogorul.
Ai părul castaniu cum îl avea bunica
Şi trupul cum e plopul din poarta casei noastre.

Întregirea biografiei

MAMEI

Nu mi-ai lăsat nici părul de ovăz,
Nici fruntea naltă pururea senină.
Doar dulcea ta tristeţe mi-ai lăsat-o,
Doar inima ta caldă, mult prea caldă.

TATEI

Sînt ca şi tine crunt şi drept şi bun
Şi duşmănos cu munca mea,
Nenduplecat sînt ca şi tine şi pornit
Să rup grumazul celor ce-mi țin calea.

BUNICULUI

La optzeci de ani te-ai sfîrşit şi-ai trecut
În pulberea albă bătută de ploaie
Dar sufletul tău în mine-nvăscut
Tot dîrz a rămas şi tot nu se-ndoaie.

Cîntec de sfîrşit

POATE GREȘESC

Poate greșesc: dar steaua tot roșie-a rămas.
Poate greșesc: dar fluviul e-același ca-nainte.
Poate greșesc: dar munții își au și ei un glas.
Poate greșesc: dar cîmpul și el are cuvinte.

POMUL ROŞU
1940

ŞI ACUM FIINDCĂ M-AM ÎNTORS

Şi acum fiindcă m-am întors
La poleiul fragil al cuvintelor,
La clătinarea holdelor de albăstrele,
La zburdălnicia mînjilor sălbatici,

Îngăduie-mi să-mi număr clipele
După zvîcnirile tîmplelor tale,
Îngăduie-mi să-mi însemn sărbătorile
După zilele-n care-ţi vîntur părul.

PORT PE OBRAZ

Port pe obraz, port pe obraz
Puful zilei care-a trecut,
Şi pe grumaz, da, pe grumaz
O amforă din care n-am băut.

Port pe genunchi, da, pe genunchi,
Pîntecul proaspăt al lunii,
Iar între dinţi, ţin între dinţi,
Dezghiocat, miezul alunii.

DORM URŞI SINGURATICI

În şoldurile puţine, puţine,
Dorm urşi singuratici şi gravi,
Dorm pantere bălţate şi crude,
Dorm vulpi viclene cu coade stufoase.

În şoldurile tale, sub pielea prea albă,
Dorm bivoli de apă, greoi,
Cu coarnele-ntoarse şi bot de metal,
Şi-n somn, cînd se-ntorc, mă cutremur.

PE UNDE TRECEM

Pe unde trecem, roșii la față,
Zăpezile ne păstrează urmele.
Pașii mei grei, ca pașii de urs,
Rămîn lîngă pașii tăi zvelți.

Semnele, semnele ce le faci
Cînd mă chemi, cînd mă depărtezi,
Le păstrează în cutele lui aerul
Clătinat între cer și zăpezi.

SOARELE MI-A APRINS MIJLOCUL

Mă reazim, moarte, mă reazim de tine,
Umărul tău e tare și rece.
Soarele mi-a aprins mijlocul,
Norii amurgului mi-au rupt degetele.

Din cupa inimii vreau să beau
Vinul cel mai vechi, vinul cel mai negru.
Moarte, soarele mi-a aprins mijlocul,
Umbra ta mi-a-nghețat buzele.

MOARTEA SUB UNGHII

Moartea sub unghiile lungi
Se zbate, pasăre în colivie.
Cîntecul ei îmi arde obrajii,
Cu flăcări colilie.

Sub unghiile lungi fluieră moartea
Tristă, ca sturzii pădurii,
Sub unghii și în ochii umbriți
De sprîncene în culoarea murii.

CÎND SE LEAGĂNĂ PLOPII

Cînd se leagănă plopii, îmi spun:
Așa se leagănă ea pe străzile orașului.
Cînd furtuna bîntuie pădurea, îmi spun:
Trupul ei e o pădure în veșnică frămîntare.

Cînd calc ierburile cîmpului, îmi spun:
Ca ierburile acestea e rouată, e proaspătă.
Cînd mînjii nechează, îmi spun:
Ca mînjii, ca mînjii e sprintenă.

ÎŞI TRIMITE NUMAI PICIOARELE

Cîteodată îşi trimite numai picioarele,
Cîteodată numai tîmplele.
Buzele ei vin rar de tot să mă simtă,
Urechile, urechile, niciodată.

Ochii şi-i lasă undeva, în trecut,
Inima o uită undeva, între copaci negri.
Cel mai des îmi trimite mijlocul,
Cel mai des îmi trimite umerii.

DACĂ AŞ FI PICTOR

Dacă aş fi pictor, aş spune:
Iedule, pozează-mi pentru ea.
Dacă aş fi pictor, aş spune:
Vreau să am model vijelia.

Dacă aş fi pictor, aş spune:
Ca rîul acesta îi clocoteşte pieptul,
Ca livada aceasta înfloreşte,
Ca lanul acesta-n dogoare aşteaptă ploaie.

ÎȚI GHICESC ÎN PALMĂ

Îți ghicesc în palmă:
Ai genunchi, călcîie și dinți,
Ai fruntea rotundă și calmă
Și glezne fierbinți.

Îți ghicesc în cafea:
Ai coapse cu pielea bălană,
Îți ghicesc în stele, în stea:
Ești tînără, tînără, abia codană.

PRIMĂVARA EȘTI NUMAI SOARE

Primăvară ești numai soare, numai soare,
Vara garafă plină și rece.
Toamna ești strugur brumat, piersică pufoasă,
Mireasmă de livadă, lin sîngeriu.

Dar iarna, iarna ești viscol,
Pădure vrăjită, rîu înghețat,
Dar cel mai des, cel mai des iarna
Ești fiară flămîndă scrîșnind după pradă.

NU POT SĂ UIT

Nu pot să uit salcia trupului tău,
Aroma părului tău nu pot s-o uit.
Nu pot să uit glasul care-mi spunea:
Dragule, dragule...

Nu pot să uit grumazul tău alb, ca viscolul alb,
Nu pot să uit dogoarea umerilor, dogoarea,
Ceasul în care-mi spuneai: duşman, mi-eşti
duşman,
Nu pot să-l uit...

ŢINEAM ÎN MÎINI PĂMÎNTUL

Ţineam în mîini pămîntul, pămîntul,
Tu-mi spuneai: iarba, a-ncolţit iarba.
Ţineam în mîini norii, toţi norii,
Tu-mi spuneai: a-nserat, înnoptează.

Ţineam în mîini cerul, tot cerul,
Tu-mi spuneai: a-nnoptat, e tîrziu.
Aduceam soarele, soarele.
Tu-mi spuneai: e tîrziu, prea tîrziu...

PIATRA CARE-A RĂMAS

Vişinii-au venit şi-au plecat,
Norii au venit şi-au plecat,
Numai piatra aceasta a rămas, a rămas,
Lîngă tîmple-n popas.

Unghiile cresc, cresc mereu,
Apele curg, apele şi eu.
Numai piatra aceasta de foc,
Piatra inimii, rămîne pe loc.

TE ŞTIU LACOMĂ

Te ştiu lacomă şi-ţi dau în dar
Să-ţi faci sălbi şi centuri aurul lunii,
Argintul mărilor pentru brăţări,
Albastrul amurgului pentru petunii.

Te ştiu lacomă şi-ţi dau în dar
Puful norilor să dormi pe el,
Pledul zorilor, să te-acopere,
Soarele, să-ţi fie inel.

NU MI-E DOR DE NIMIC

Nu mi-e dor de nimic, iar dacă
Îmi sfîșii totuși pieptul și viața,
O fac fiindcă îmi place cumplit
Să mă iau la trîntă cu viața.

Nu mi-e dor de nimic, iar dacă
Fruntea mi-o sfîșii, coapsa și capul,
O fac fiindcă aceasta mi-e vrerea,
O fac fiindcă acesta mi-e placul.

POATE VORBEȘTI CU GENUNCHII

Poate vorbești cu creștetul,
Poate vorbești cu călcîile,
Cu șoldurile poate vorbești
Ori poate cu genunchii.

Gura ta aprinsă, aprinsă,
Rîde mereu, dinții rîd mereu.
Poate chiui cu unghiile,
Poate plîngi numai cu coapsele.

PĂPUŞA DE CÎRPĂ

Păpuşa de cîrpă mi-a spus:
Poţi să-mi spargi sticlele ochilor, nu ţip,
Poţi să-mi spargi pîntecul de tărîţe, nu ţip,
Poţi să-mi răsuceşti gîtul de sîrmă, nu ţip.

Dar dacă-mi vei muşca umerii, umerii,
Dacă-mi vei muşca degetele, degetele,
Dacă-mi vei răscoli genunchii, genunchii,
Voi învia, voi învia sigur.

DEDICAŢIE PE UN „ESENIN"

Ce să-ţi însemn pe această carte
Scrisă pentru alta, de altul?
Tot mai rîvnesc să culeg înaltul
În viaţă, în vis, în moarte.

Sîngelui nu i se poate pune frîu,
Dar inima se destramă ca norii,
Fruntea se îndoaie ca spicul de grîu
Şi luceferii rîd de veşnicia noastră, ei, trecătorii.

LA ORA ŞASE

La ora şase pasările luminii
Vin grele şi-mi deschid ferestrele,
La ora şase pasările luminii
Vin şi-mi ciugulesc inima.

La ora şase pasările luminii
Vin şi mi se aşază pe umeri,
La ora şase pasările luminii
Îmi vor aduce într-o zi întunericul.

CINE ŢI-A SPUS PĂPUŞĂ

Cine ţi-a spus păpuşă a minţit,
A minţit cine ţi-a spus trestie.
Cine te-a numit fiară a minţit,
A minţit cine ţi-a şoptit rodie.

Eşti miezul zăpezilor, eşti miezul
Amar al cucutei amare.
Ai pielea amară ca sucul de sălcii,
Ca vişina-n pîrg ai gura amară.

ÎN MĂCEȘII ROȘII

În măceșii roșii, în mătasea porumbului,
În coaja mesteacănului, în măceșii roșii,
În toamna cu vulpi roșii văd părul iubitei,
Numai părul iubitei.

În despletirea pădurilor, în despletirea cocorilor,
În despletirea amurgului roșu, în nori,
Văd părul iubitei, numai părul iubitei
În vulpile roșii ale toamnei.

CINE MI-A FURAT CUVINTELE

Cine mi-a furat cuvintele cu care te chemam?
Cine mi-a furat mîinile cu care-ți făceam semne?
Primăvara mi-a aflat grădina veștedă,
Toamna mi-a găsit livezile sterpe.

Cine mi-a zdrobit fuga după ciute?
Cine a risipit fulgii somnului împărtășit împreună?
Vara nu-mi mai coace grîul inimii,
Iarna nu-mi mai aduce zăpadă și lună.

IERI ERAI ÎNCĂ TÎNĂRĂ

Ieri erai încă tînără, ca frunzele,
Ieri erai încă zarzăr și plop,
Ieri erai încă proaspătă, ca izvoarele,
Ieri erai încă ulcior și vioară.

Ieri erai încă podgorie în pîrg,
Ieri erai încă sprintenă ca mînjii,
Ieri îți tremurau încă buzele, genunchii,
Acum sălciile-s galbene, galbene...

LUNA POGORÎSE PE ROCHIA TA

Luna pogorîse pe rochia ta,
Luceafărul ți se clătina pe creștet.
Cine a sfîșiat luna, cine?
Cine a stins luceafărul, cine?

Cînd treceai, daliile zîmbeau,
Cînd treceai, casele își deschideau porțile.
Ieri fremătau încă pădurile,
Casele și-au tras peste ochi obloanele grele.

ÎMI VORBESC OAMENII

Aşa îmi vorbesc oamenii:
Unde a plecat minunata, unde?
Nu i se mai aud pe nicăieri paşii,
Nu i se mai văd pe nicăieri degetele.

Oamenii mă întreabă mereu:
Cînd se întoarce minunata, cînd?
Drumul ei pare fără întoarcere,
Fără întoarcere zulufii ei.

ZĂGAZURILE S-AU RUPT

Pe neaşteptate zăgazurile s-au rupt,
Întunericul s-a rostogolit vîlvoi
Peste tot ce a fost înflorire
Şi cîntec în noi.

Au rămas numai plopii, voinici şi înalţi,
Pe unde odată rîdeau trandafiri
Cu fuste-ncreţite sumese în soare
Şi picioare ghimpoase, subţiri.

DE-AŞ AVEA FLUIERUL CODRILOR

De-aş avea fluierul codrilor,
Lăuta apelor de-aş avea,
De-aş avea şopotul norilor,
Cînd se scurg printre creste pleşuve, —

Poate ţi-ai întoarce obrazul,
Privirea poate ţi-ai pogorî
Peste vinetele mele răsărituri,
Peste amurgurile mele vinete.

CÎND NICI LUCEFERII

Cînd nici luceferii nu sînt eterni
Ce rost are cuvîntul „totdeauna"?
Trecem ca şopotul vîntului,
Putrezim ca firele ierburilor.

În corola inimei cît bate, cît mai bate,
Purtăm lumina frunţii şi smoala ochilor.
Nu-mi cere să-ţi răspund „totdeauna"
Cînd nici luceferii nu sînt eterni.

N-AM ȘTIUT CÎND S-AU IVIT ZORILE

N-am știut cînd s-au ivit zorile,
N-am știut cînd a trecut amiaza.
Văd că stau fața-n față cu seara
Și-i mîngîi umerii frînți.

N-am auzit cîntecul izvorului plin,
N-am auzit freamătul pădurilor proaspete.
Stau pe țărm de izvoare secate,
În păduri uscate și reci.

MÎINILE CÎNTAU CA PĂDURILE

Mîinile cîntau ca pădurile,
Șoldurile nechezau ca stepele,
Ochii purtau corăbii cu pînzele umflate,
Genunchii păşteau: căprioare.

Dar buzele, buzele rămîneau neclintite,
Iar tîmplele roșii zvîcneau
Lîngă roșul urechilor ciulite,
Lîngă roșul timid al obrajilor.

DACĂ AȘ PUTEA AUZI

Dacă aş putea auzi ce nu-mi spun buzele,
Dacă aş putea vedea ce nu-mi arată obrazul,
Dacă aş putea desluşi ce nu-mi spun bătăile inimii,
Şi zvîcnirile tîmplelor...

Dacă ţi-aş putea citi în palmă, în călcîie,
Dacă aş putea şti unde-ţi stau gîndurile,
Dacă ţi-aş cunoaşte umerii, aş striga:
Am descoperit o nouă Americă.

PÎNĂ ACUM AM URCAT

Pînă acum am urcat spre amiază,
Acum, în amiază, mă clatin,
Galben de oboseala urcuşului,
Palid de emoţia pogorîrii.

Tu urci încă primele trepte, —
O! de-aş putea să te-aştept
Cu flăcările zorilor pe braţe,
Pe braţe cu mîhnirea dulce a amurgurilor.

CA STRĂBUNII DIN PEȘTERI

Ca străbunii din peșteri chiui
Cînd simt sulița dușmanului în coastă,
Ca străbunii din peșteri mă ridic
Cu munții, cu norii, cu cerul pe țeastă.

Ca străbunii din peșteri mă zbat năprasnic
Cînd îmi simt călcîiul străpuns,
Cînd văd o femeie cu ochii codați
Și pieptul ca marea-n furtună.

NICI O PĂRERE DE RĂU

Nici o părere de rău nu-mi cutremură carnea,
Nici o spaimă nu-mi sparge oasele,
Dar o furtună năprasnică mă clatină
Ca pe-o pădure vînjoasă.

Nimeni, nimeni nu-mi smulge unghiile,
Nimeni, nimeni nu-mi sfîșie pielea,
Dar o sabie nevăzută mă străbate
Ca o luntre apele lacului.

LÎNGĂ APELE ÎNTUNECATE

Lîngă apele întunecate ale somnului
Întîrzii, întîrzii.
Zilele, ziduri de piatră, mă strîng între ele,
Steaua, bulgăr de piatră, mi-apasă fruntea.

Apele somnului trec întunecate
Și nu mă fură.
Zorile vin învolburate
Și mă găsesc cu lumină pe gură.

PE CÎMP CAII SĂLBATICI

Pe cîmp caii sălbatici pasc și nechează
Întărîtați de ploile toamnei.
Sîngele lor îmi arde tîmplele,
Nechezul lor îmi arde tălpile.

În ploaia toamnei pasc și nechează,
Roșii și murgi, caii sălbatici.
Coamele lor îmi biciuie umerii,
Copitele lor îmi tropotă inima.

M-AM OPRIT LÎNGĂ COŞUL VIEŢII

M-am oprit lîngă coşul vieţii,
Roadele, roadele, dulci şi amare.
Din fiecare gust şi arunc
Sîmburii-n ţarina grasă, sîmburii.

M-am oprit lîngă coşul morţii,
Roadele, roadele, dulci şi amare.
Gust doar un fruct: mai amar, mai amar
Şi sîmburu-l sparg între dinţi.

SOMNULE, SOMNULE

Cetatea doarme; înaltă
Se ridică noaptea, stăpînă.
Mă plimb cu somnul de mînă,
Hai-hui, pe lumea cealaltă.

Îţi număr mărgelele, noapte,
Cînd luneci sub paşii mei vii.
Somnule, somnule, ţine-mă, să mă ţii
Pe cărările tale de lapte.

UMERII MEI SUB POVARA TOAMNEI

Umerii mei sub povara toamnei
S-au aplecat, s-au frînt; mă uit în fîntîni.
Al cui să fie chipul zburlit
Ce-mi face semne din mîini?

Ale cui, ale cui brațele
Ce se clatină goale, în gol?
Umerii mei sub povara toamnei
S-au aplecat ca o creangă sub stol.

DESEN

Țărmul alb și-nsorit
Clatină calm o corabie.
De oțel, ca o sabie,
Marea, sau de granit.

Un șlep pîntecos, ca o dropie.
Dar din fund, două rîme
De fum, vin să dărîme
Peisajul, — vin, se apropie...

POMUL ROȘU

La marginile apelor,
La marginile cîmpurilor,
La marginile cerurilor,
Au răsărit pomi roșii.

Roadele lor le-am cunoscut: roșii.
Frunzele lor le-am cunoscut: roșii.
Măduva lor am cunoscut-o: roșie.
Inima, inima, cel dintîi pom roșu.

INSCRIPȚIE PE UN LEAGĂN

Leagănul în care crești seamănă,
Ca toate leagănele, a sicriu.
Viața ți-e geamănă, moartea ți-e geamănă
Și drumul sîngeriu.

Degetele roze vor purta flori și arme,
Ochii cu care dulce zîmbești
Vor învăța să ochească; crești
Pentru obuzele ce-or să te sfarme.

PĂDURILE SE APROPIE

Pădurile, pădurile se apropie
Cu paşi gigantici de oraşe.
Frămîntarea lor o aud,
Miasmele lor le simt în nări.

Pădurile cresc negre; crengile
Se clatină uscat, ca oasele.
Ascundeţi-vă, ascundeţi-vă, oameni,
Pasările îşi caută alte ţinuturi.

ÎNCEPE O NOUĂ DOMNIE

Ca un uragan se ridică
O nouă, o diavolească putere.
Apele se trag în adîncuri,
Mormintele se tem de înviere.

Oamenii rîd încă; soarele
Luminează, luminează încă,
Norii dau încă ploi şi belşuguri,
Seminţele prind încă rădăcini în stîncă.

CINE A SPUS CĂ SABIA TAIE?

Cine a spus că sabia taie?
Cine a spus că glonţul străpunge?
Am înfruntat o mie de săbii,
O mie de gloanţe am înfruntat.

Cine a spus că flacăra arde?
Cine a spus că tunul ucide?
Am trecut printr-o mie de flăcări,
Am trecut prin bătaia a o mie de tunuri.

EŞTI SINGURA VIOARĂ

Eşti singura vioară pe care-aş vrea să cînt,
Eşti singurul izvor la care-aş vrea s-adăp
Şi setea mea şi setea acestui vast pămînt
În care într-o zi va trebui să-ncăp.

Eşti singura-nflorire pe cerul larg şi gol,
Şi glasul tău e-acela pe care-l tot aud.
Ai mîinile asemeni zăpezii de la pol,
Ai părul tumultos, ca mările din sud.

SÎNGELE DEVINE NEGRU

Sîngele devine negru, mai negru
Decît pămîntul, decît smoala.
Plopii și-au ridicat brațele,
Salcia singură și-a lăsat poala.

Soarele nu vrea, nu mai vrea să apună,
Vulturul zboară, zboară mereu.
Mi-e sete numai de lună, numai de lună,
Și inimii de sîngele meu.

TOTUL ERA STRANIU

Totul era straniu; obrazul
Mereu cu alt contur, ca fumul.
Părul în vînt, ca flăcările,
Buzele reci, ca zăpezile.

Totul era straniu ; chiar noaptea
Împrumuta obrazul halucinat,
Obrazul tău, părul tău, buzele tale,
Zăpezile și flăcările tale.

CU PAŞI DESCULŢI DOMNIŢE

Cu paşi desculţi domniţe ieşeau din mînăstiri
Şi clopotele nopţii se alungau prin munţi ;
Purtau făclii albastre în mîinile subţiri,
Şi inimile-aprinse sub rochiile de nunţi.

Nici un haiduc în codru şi nici un cavaler!...
Doar urşii-n smeuret, doar feriga, doar brazii,
Doar sfinţii-n zugrăveală urîţi şi doar un cer
De care luna-n lacrimi îşi rezema obrajii.

CÎNTECUL MORŢII

Ia seama, ia seama, am rupt zăvoarele,
Nu mai crede în puterea porţii.
Ia seama, ia seama, chiar soarele
Stă sub marele semn al morţii.

Ia seama, ia seama, glasul pămîntului
E la fel cu glasul stelar.
Ia seama, ia seama, am paşii vîntului,
Nici un fugar nu-mi scapă, nici un fugar.

Ia seama, ia seama, se scutură norii
Pe unde trec numai, pe unde...
Ia seama, ia seama, în marginea serii
O umbră galbenă mă ascunde.

Ia seama, ia seama, steagul furtunii
Mă poartă — şi flamura-i rece.
Ia seama, ia seama, obrazul lunii
Te sărută, surîde şi trece.

Ia seama, ia seama, fără plîns
Vino spre mine, cu dreptul.
Ia seama, ia seama, ţi-am strîns
Mîinile, umerii, pieptul.

Ia seama, ia seama, îţi schimb locul
Să te duc din vecii în vecii.
Ia seama, ia seama, omule, focul,
Înalţă flăcări mari, aurii.

MUNŢI MINUNAŢI

Munţi minunaţi
Cu creste-ngheţate
Şi cerbi căţăraţi
Pe stînci luminate, —

Alerg către voi
Din şesul — livadă
Să mă vîntur şuvoi
De soare-n cascadă.

Să mă miruie slava,
Mireasma şi vîntul
Şi să aflu dumbrava
Înflorindu-mi pămîntul.

Apoi nou şi rouat
Să pogor la-nserare
Ca un şoim aripat
Pentru calea cea mare.

PRIVELIȘTE DE NOAPTE

Apele descîntate au plîns și-au leșinat,
Luceferi viorii s-au clătinat în aur,
Clari clopoțeii nopții sonori au înviat,
Luna împunge iazul, cu fruntea, ca un taur.

Pe maluri rupte diavoli zburliți, cu melci în barbă,
Țin sfat, ucid cocoșii în țipete, apoi
Zărindu-ne la pîndă, cu foc vrăjit, în iarbă,
Ascund în nori lumina și dau cu smoală-n noi.

MAI PASTORAL

Mi-e teamă să te strig, ca-ntîia oară.
Văzduhul e sonor ca o vioară.
Zarea, dac-aș putea să o ating,
S-ar rupe ca o pînză de paing.
Șesul de smalț aleargă, se sfărâmă
De codrul cu cocleală de aramă.
Drumul e puf, pămîntul clocot viu,
Hulubii joacă-n soarele-argintiu,
Munții pe zări se clatină ca norii,
Slăvile limpezi despletesc cocorii
Și măgurile s-au săltat pe brînci.

În maiu-acesta tumultos
Mă simt ca un copac vînjos
Și-aș vrea ca șoimii să m-agăț de stînci,
Ca florile să mă desfac în soare,
S-alerg spumat ca apa călătoare,
Să mă frămînt
Cu fiecare brazdă-ntoarsă de pămînt,
Și-n noua primăvară să fiu nou
Ca un ecou.

GRĂDINA AMINTIRII

A-nvinețit amurgul; fîntînile-au să tacă.
Grădina amintirii e tristă și săracă,
Fără havuzuri zvelte și ape cîntătoare,
Fără păuni și lebezi de puf prin stuh de soare,
Doar cu copaci sălbateci foșnind frunzișul ud,
Cu pași albaștri cari prin ani mereu se-aud,
Cu miros de mixandre, cu zîmbet de petunii
Și plopi pe cari seara îi scoate-n calea lunii.

PEISAJ

Cerul s-apleacă
Spre zarea seacă.
Cornul în lună
Sună, răsună.

Vine cu sturzi
Zvonul pădurii.
Brazii, răsurii,
Suspină surzi.

Din măguri, pe șes,
Nălucile ies.
Mari, pașii lor,
Adie mohor..

Grîul e-n val,
Vîntul în șuier.
Te cînt și te fluier
Peisaj natal.

CÎNTEC DE ÎNCHEIERE

Pe obrazul leneş al lacului
Leneş obrazul dragostei s-a culcat.
Trec pe lîngă el lebedele somnului,
Lebedele negre ale visului.

Obrazul dragostei alb ca luna, rotund ca luna,
Înfăşurat în cununa părului, în roşcată cunună,
Se ţine după mine ca luna,
Se ţine ca o lună, ca o lună.

IARBA FIARELOR
1941

POEMELE MELE

Vechile mele poeme,
Poemele mele mai noi
Toate pe fruntea ta, steme
De rouă, de trifoi.

Poemele mici din trecut,
Poemele-nalte de azi,
Proaspete ca un stol de brazi,
Din aceleaşi stînci au crescut.

Poemele mele de mîine
Cînd voi fi matur şi grav,
Cu trupu-ndoit şi bolnav,
Cu sufletul sfîşiat ca o pîine :

Covor înstelat sub aceleaşi picioare,
Brăţări pentru aceleaşi mîini,
Pentru aceeaşi sete fîntîni
Adînci şi răcoritoare.

IARBA FIARELOR

Iarbă a fiarelor, poezie,
Deschide-mi inima ei.
Noaptea înaltă şi albăstrie
Şi-a făcut din luceferi cercei.

Iarbă a fiarelor, rupe zăvoarele
Dintre dragostea veche şi dragostea nouă.
Zorile îmi vor aduce soarele
Şi lanurilor mele coapte, rouă.

Adună, iarbă a fiarelor, adună
Banii de aur din adîncu-mi coclit.
Amiaza se ridică şi sună
Talgerul cerului învechit.

Capră de munte, cu paşii tăi
La iarba fiarelor vreau să ajung.
Dincolo de pădurea-n văpăi
Amurgul se prăvale prelung.

Iarbă a fiarelor, aruncă peste
Cuvintele mele pulbere aurie.
Mlaştinilor, ca-ntr-o veche poveste,
Vîntul miros de cimbru le-adie.

Urc printre stînci, spre piscuri; mai sus
Iarba fiarelor scîntee, scîntee.
Iată: noaptea albastră şi-a pus
Pe umeri vulpea căii lactee.

PLOPII

Plopii mi-au ieşit în drum; beţi
Îşi legănau vîrfurile moi
În vîntul ce rostogolea scaeţi
Şi fum de păpădie spre zăvoi.

Plopilor, le-am spus, plopi de platină,
Ca şi voi sînt drept şi înalt.
Creştetul zburlit mi se clatină
De parcă-s pe tărîmul celălalt.

Ca şi voi sînt legat de pămînt,
În pămînt ca şi voi m-oi întoarce.
Am cu ţărîna un legămînt
Pe care nimeni nu-l poate desface.

Poate-mi sînteţi fraţi; vă ascult
Dar frunza voastră nimic nu-mi mai spune.
Strămoşii care-au vieţuit demult
Încep în mine oasele să-şi sune.

PLECARE

Pleci cu tîmplele mele, cu unghiile,
Cu umerii, cu genunchii mei pleci.
Peste trup mi-ai trecut o dată cu dinţii
Acum nici cu tălpile nu mai treci.

Pleci cu coapsele mele, cu gleznele, cu sîngele meu,
Cu măduva oaselor, pe totdeauna.
Altădată mă-mbătam cu vinul soarelui,
Acum numai cu umbrele, numai cu luna.

CONDURII DOAMNEI

Ard stuhurile și sălciile; ulmii
Au frunza ca banii de var,
Aerul e cucută; amar,
Amar și singur am rămas lîngă culmi.

În măceși tot sîngele toamnei
Și sîngele meu cu al cîmpului.
Leneșa trecere a timpului
O măsor cu condurii doamnei.

DAPHNIS ȘI CHLOE

Daphnis și Chloe se iubeau în păduri,
Noi în odăi întunecoase,
Fără copaci în fereastră, fără răsuri.

Lîngă izvoarele ce curg și azi
Daphnis și Chloe se îmbrățișau,
Noi nici măcar la umbra unor brazi.

Daphnis și Chloe, limpezi ca apele,
Noi mereu triști și încruntați.
Zidurile ne apăsau pleoapele.

Nimic proaspăt în dragostea noastră,
Nici măcar ele, cuvintele,
Nu desfășurau o eșarfă albastră.

N-am văzut marea-mpreună, nici munții,
Doar asfaltul prelins printre pietre,
Doar luceferii din mirajul frunții.

Daphnis și Chloe dorm os lîngă os,
Între noi dorm oameni și case
Și crucea veche-a unui nou Hristos.

ELEGIE

Am uitat de mult cum arăți
Dar poate ochii ți-erau albăstrii,
Părul aprins ca pădurile, toamna,
Mîinile mici și viorii.

Am uitat de mult cum vorbești
Dar poate aveai glasul scăzut.
Mai aud, ca prin somn, o vioară
Îngînînd din trecut.

Am uitat cu totul de tine
Doar un umăr rotund mi-amintesc,
Doar obrazul prea tînăr, pufos,
Ca o piersică-n pîrg.

Nici nu-mi pasă de tine; nu-mi pasă
Dac-ai murit, dacă trăiești.
Dar o ciudă smintită mă zbuciumă; crești
Din zăpezi și mătasă.

MARIA

Adevăr, adevăr vă spun vouă
Din inima cît soarele de mare:
Maria avea ochii în rouă
Şi tîmplele strînse-n sudoare.

Fulgere căzuseră bicele; cîte?
Nimeni nu le putuse număra.
Rănile, vinete şi urîte,
Fiecare semăna cu o stea.

Cineva pregătea crucea şi cuiele,
Cineva săpa harnic mormîntul.
Pădurile de smochini fremătau
Şi pălmuiau cu frunzele vîntul.

Adevăr, adevăr vă spun vouă:
Ce mult a fost iubită Maria
O ştie un măslin din Magdala
Şi Golgotha ce domină cîmpia.

CÎNTEC DE DRAGOSTE

Îţi cînt mereu umerii şi mijlocul,
Mîinile, obrajii, picioarele.
Cînt încă şesurile şi focul,
Măgurile mărunte şi soarele.

Cînt încă dragostea năucă, nebună,
Care m-a străpuns ca o suliţă
C-un vîrf în inima mea, cu altul în lună.

Nu mai văd nimic, doar obrazul oval,
Doar părul aprins buclat spre urechi,
Nici o imagine, una măcar, din cele mai vechi.

Cine a adus fierberea, cine
A venit cu această dulce tristeţe
Şi i-a aşezat cuibul în mine?

Poate tinereţea ta, poate
Vîntul care mi-a ciufulit capul,

Poate apele, poate copacul,
Ori toate acestea, acestea toate.

Poate şi altădată am trăit,
Altădată! Nimic nu mai ştiu.
Parcă din ape proaspete m-am ivit
Pe braţe cu trupul tău auriu.

Îţi cînt încă umerii şi mijlocul,
Mîinile, picioarele, obrajii,
Mă îmbată cu mireasma lor brazii,
M-a orbit focul soarelui, focul.

UNA

Nimeni, nimeni nu ne desparte.
Pe-acelaşi pămînt, sub aceeaşi stea
Carnea ta e una cu a mea
În viaţă, în moarte,
Şi dincolo, dincolo, mult mai departe.

Nimeni nu ne poate împărţi
În două; noi doi sîntem una
Şi-aceeaşi făptură, cît luna
Obrazul şi-l va rostogoli
Între miazănoapte şi miazăzi.

Nimeni, nimeni nu ne mai scoate
Unul din altul,
Nici raiul, nici iadul, nici naltul
În care plutesc sărutările toate,
Ce ni le-am dat, sărutările toate.

Os din acelaşi os, gînd din acelaşi gînd,
Din mîinile mele sîngele trece

În mîinile tale, cînd fierbinte, cînd rece.
În noi doi un singur lup flămînd
Închis ca-într-o cuşcă,
Muşcă,
După viaţă flămînd.

Cine să-ncerce să fure
Umerii lipiţi de umerii mei?
Aceiaşi albi porumbei
Fîlfîie peste-aceeaşi pădure
Şi vor cădea, dintr-o dată, sub aceeaşi secure.

Dacă s-ar mai putea alege,
Din nou, pămîntul de ape!
Ochii mei sînt la tine sub pleoape,
Pieptul meu pentru tine respiră, pentru tine culege.
Nici îngerul morţii n-o să ne deslege.

Nici palidul, nici înfricoşătorul înger al morţii...

CARUL DE FOC

Aurul toamnei căzut în noroi
Îl zdrobim în călcîie, în tălpi
Ţinem pe umeri ca nişte stîlpi
Zările vinete amîndoi.

Sîngele ni-l adună pămîntul.
Doar carnea ne-o lasă şi oasele
Să le clătinăm prin frumoasele
Zile în cari ne spulberă vîntul.

Sub frunte gîndul încă rămîne,
Îl rup cu inima-n două, în două,
Îl mînjesc cu lună, cu rouă
Şi ţi-l întind proaspătă pîine.

Aurul toamnei pe cîmp şi-n pădure
Îl strivim mohorîţi cu picioarele.
Dîrdîim şi-aşteptăm soarele
În carul lui de foc să ne fure.

LÎNGĂ ZORILE ULTIME

Tremurăm amîndoi; ne apasă
Tîmplele, inima, o pulbere deasă,
Ne apasă, ne gîtuie, ne sugrumă
Și-o ciutură în noi se apleacă,
Ne adună, ne seacă,
O neagră pulbere ne sugrumă.

Tremurăm, tremurăm amîndoi,
Singuri pe-ntregul pămînt.
Ca două sălcii în vînt
Tremurăm, tremurăm amîndoi.

Amîndoi tremurăm și nu știm
Ce ne-a aprins, ce ne îngheață,
Cine ne-nvăluie-n pînze de ceață,
Cine ne poartă luntrea prin soare,
Tremurăm, tremurăm și nu știm
Dacă mîine-o să fim
Flăcări înalte, fîlfîitoare,
Sau numai sticloase năluci.

Tremurăm amîndoi încleștați,
Palizi, năuci,
Tremurăm amîndoi asudați.

Dacă am putea să ne-ascundem în lună
Ca într-o adîncă văgăună,
Să ne-ascundem în lună
Cu sîmburul vieții în noi...
Tremurăm amîndoi,
Amîndoi tremurăm și nu știm
De ce înghețăm și ne zgribulim.

Poate luceafărul ne pîndește
Cu spada lui tăioasă, hoțește.
Zorile ultime, zorii de-apoi
Își zornăie zalele reci lîngă noi,
Le zornăie să le-mbrăcăm.

Amîndoi tremurăm, tremurăm,
Strävezii, asudați,
Amețiți, străvezii, încleștați.

VÎRTEJ DE FLĂCĂRI

Departe sau pe undeva pe-aici, pe-aproape,
Mii şi mii de picioare, mii şi mii de umeri.
Mii şi mii de sîni,
Mii şi mii de pleoape, mii şi mii de bătăi de pleoape,
Mii şi mii de picioare,
Trandafirii, bronzate, ispititoare,
Mii şi mii de coapse, mii şi mii de mîini seducătoare.

Mii şi mii de glezne, mii şi mii de genunchi,
Mii şi mii de pulpe
Prinse-n vîrtej de flăcări sălbatic
La porţile cărnii bat furtunatic,
La porţile sîngelui bat furtunatic,
Mii şi mii de glezne, mii şi mii de genunchi,
Mii şi mii de pulpe.

Mii şi mii de umeri cer săruturi fierbinţi,
Ca buzele soarelui fierbinţi,
Mii şi mii de săruturi fierbinţi.

Mii şi mii de pîntece goale se cer muşcate
De botul turtit şi umed al taurului,

Mii şi mii de pîntece înfierbîntate,
Oacheşe, palide sau aurii
Ca faţa aurului,
Palide, oacheşe, aurii.

Mii şi mii de coapse se vor
Frămîntate ca pîinea, ca pîinea zdrobite,
Mii şi mii de talii rotunde ca un ulcior
Pînă la fund se vor sorbite, băute,
Mii şi mii de talii subţiri, ca nişte lăute.

Mii şi mii de călcîie, mii şi mii de tălpi,
Mii şi mii de glezne aleargă
De mii şi mii de bice bătute,
Împinse de mii şi mii de suliţi nevăzute,
Mii şi mii de tălpi desculţe aleargă
Prin pulbere, prin ghimpi, prin iarbă,
Departe prin iarbă,
Ori în pantofi de mătase mici
Pe undeva pe-aproape, pe aici,
Mii şi mii de glezne aleargă
În marea noapte a sîngelui să ardă,
În marea noapte a cărnii să se afunde, să fiarbă.

Departe sau pe undeva pe aproape, pe aici,
Mii şi mii de inimi ameţite, înnebunite, ţipă şi gem,
Gem şi suspină
Şi-aşteaptă păcatul să vină
Cu zvîrcoliri cumplite, dibuind hoţeşte să vină,

Cu somn chinuit, scrîşnit, să vină
Cu piepturile noduroase ale zimbrilor,
Cu pîntecele lungi, calde, vioaie ale lupilor,
Apoi cu zîmbetul dulce şi adormitor şi lung al
stupilor.

Departe sau pe undeva, pe-aici, pe-aproape,-nfricoşaţi,
Mii şi mii de grumazi se cer îndoiţi, frînţi, împovăraţi,
De plumbul topit al sîngelui împovăraţi,
De arama topită a cărnii împovăraţi,
Mii şi mii de obraji se cer mîngîiaţi,
Mii şi mii de obraji proaspeţi ca piersica,
Negri, roşii, bălani ori brumaţi
Ca strugurii toamnei,
Mii şi mii de obraji se cer frămîntaţi
De mîini necruţătoare, păroase,
Mii şi mii de obraji zbuciumaţi,
Mii şi mii de bărbii rotunde, pufoase.

Mii şi mii de sîni bîntuiţi de furtună
Aşteaptă o gură roşie, de urs, ca o lună,
Să-i zdrobească, să-i smulgă, să-i rupă,
Să-i mîngîie şi să-i adoarmă după.

Cu unghiile aprinse,
Cu mii şi mii de braţe întinse,
Aşteaptă un trup vînjos să le-ncovoaie

Mii şi mii de piepturi în jar,
Aşteaptă vijelie, fulgere, ploaie,
Mii şi mii de pîntece în jar.

Mii şi mii de pleoape
Neliniştite, încordate, înspăimîntate,
De aşteptare înspăimîntate,
Departe sau pe-aici, pe undeva, pe-aproape,
Bat mii şi mii de pleoape,
Departe sau pe-aici, pe undeva, pe-aproape,
Bat mii şi mii de tîmple, mii şi mii de pleoape.

Mii şi mii de genunchi în zbucium,
Mii şi mii de genunchi planturoşi
Ca pădurile ecuatorului,
Mii şi mii de genunchi limpezi, mătăsoşi,
Odihnitori, răcoroşi
Ca zăpezile veşnice ale nordului
Departe sau pe undeva, pe-aici, pe-aproape,
Mii şi mii de genunchi în zbucium,
Mii şi mii de umeri, mii şi mii de coapse,
Mii şi mii de şolduri în zbucium.

Singure în noaptea de flăcări a cărnii,
Singure în noaptea de flăcări a sîngelui,
Se macină mîni şi coapse, picioare şi guri,
Singure, în noaptea de flăcări a vieţii.
Mii şi mii de urechi se pleacă sub uşi
Să audă, să audă, să audă venind

Paşi de lupi, paşi de tauri, paşi de urşi
Alergînd, gîfîind, alergînd
Prin noaptea de flăcări a sîngelui,
Prin noaptea de flăcări a cărnii.

Mii şi mii de pîntece se frămîntă
Singure, tot mai singure,
În odăi singure, în parcuri singure, tot mai singure
Mii şi mii de degete se frămîntă.

În miezul fierbinte al pămîntului
Apele se adună şi cîntă,
Sub soare, sub lună,
Ierburile, crengile, viespile se adună.

Departe, sau pe undeva, pe-aici, pe-aproape,
Mii şi mii de genunchi, mii şi mii de şolduri,
Mii şi mii de pleoape,
În noaptea de flăcări a cărnii înnebunite,
În noaptea de flăcări a vieţii fără-nceput
Şi fără sfîrşit,
Mii şi mii de braţe, mii şi mii de obraji,
Mii şi mii de picioare,
Aşteaptă mii şi mii de îmbrăţişări mistuitoare,
Ca buzele soarelui mistuitoare,
Mii şi mii de săruturi mistuitoare.

ARBOR APRINS

Păstorul îşi mîna turma domol,
Cerul copleşea pămîntul pietros,
Ape mari şi tulburi şi nămol
La ţărmul pustiului ros.

Un arbor s-a aprins şi din crengi
Glasul puternic s-a ridicat:
Ca să grăiască lumii, Dumnezeu
În flăcări înalte s-a-nfăşurat.

Mai înainte, ca pe un stîrv,
Vremea abia mă clătina.
Acum din rădăcini pînă în vîrf
M-a cuprins, m-a încins flacăra.

Arderea mea atît de cumplită
O adun aci în strofe simple.
O, de-aş putea să-mi încarc vorbele
Cu jarul care mă umple!

Poate mi-au fost dragi genunchii tăi, poate
Numai umerii, numai degetele,
Ori poate numai slava care
Ne încununa creştetele.

Poate mi-au fost dragi numai dinţii,
Poate numai obrazul, poate urechile,
Ori poate numai cuvintele, vechile
Cuvinte de la marginea minţii.

De privirile tale departe, departe
Arborul aprins arde într-una.
Cenuşa lui o s-o azvîrle luna
Peste nisipul care ne desparte.

SANIE-N IUREŞ

Peste troienele anilor calmi
Sania vremii o să ne poarte,
Pe tine printre triştii mei psalmi,
Pe mine printre lebede moarte.

Cîndva doi sălbatici copaci
Din osebite ţinuturi smulşi,
Azi, încătuşaţi, ferecaţi
Cu lanţuri grele, ca nişte urşi.

Nici o fereastră, nici un zid, nici o uşă
Nu se mai ridică între noi.
Te port în carne, în oase, şuvoi
De albă şi vie cenuşă.

Zăvorîţi pentru totdeauna
Unul într-altul ca într-un glob de oţel,
Doar soarele lîngă noi, doar buna
Lună cu părul rebel.

Pe mine năuc, pe tine năucă,
Sania-n iureș o să ne ducă
La marginea vremii, să ne lepede,
Încleștați, sub aceeași lespede.

SONATĂ

Anii cu zăpezile lor vor trece,
Vor trece anii cu flacările lor.
Din noi doi un singur ulcior,
Un singur pumn de pulbere rece.

Zilele şi nopţile albe
Sub streaşina cerului le-am petrecut.
Pomul roşu al inimii-n salbe
Şi-n mantii de purpură ne-a-nvăscut.

Amîndoi am bătut, am sunat
Clopotul trupului, clopotul de aur.
Nu mai știu dacă poemelor mele
Eu le-am fost ori tu le-ai fost faur.

Chiotele îmi năpădesc gura
Şi-ţi dau ocol, ca lupii flămînzi.
Aruncă-le, pentru astîmpăr,
Mireasma umerilor plăpînzi.

Cuvintele, cuvintele cad
Peste părul tău ca o ninsoare.
Am crescut, am crescut ca un brad
Cu creștetul dincolo de soare.

CALEA LACTEE ȘI-A DESPLETIT COZILE

De mulți ani purtam printre semeni
Un obraz aspru, trist, întunecat.
Închis în mine ca într-un ulcior de piatră,
Singur nu-mi cunoșteam murmurul.

Crîncen pe propria-mi făptură,
Crîncen eram pe toți, pe toate.
Nu-mi năvăleau niciodată pe gură
Decît cuvinte pietroase, uscate.
Limba mea împrăștia sudalme
Spre altul, spre unul,
Mîinile se apărau, împărțeau palme,
Glasul ca praștia, ca trăsnetul, ca tunul.

Ziua și noaptea: negre amîndouă,
Soarele cu luna
Mi se păreau totuna,
Totuna cerneala cu stropul de rouă.

Eu şi cu umbra mea, numai noi, gemeni,
De mulţi ani purtam printre semeni
Acelaşi obraz aspru, încruntat, chinuit,
De viaţă şi vis răvăşit.

Ulciorul de piatră s-a lovit şi s-a spart,
Murmurul a devenit vijelie.
Peste obrazul aspru soarele
A aruncat o perdea aurie.

Peste ochii trişti, mult prea trişti, luna
Şi-a slobozit în zbor porumbeii.
Cu cornițele-ntoarse, pe pajişti, iezii şi micii
Au smuls din rădăcini mătrăguna.
Luceferii prinşi în horă de iele
Ca Saturn s-au încins cu inele
Să n-o apuce razna prin spaţii,
Cum o apucă vara, lovite de streche, cirezile.
Izvoarele au crescut aprige fluvii,
Măgurile cît munţii, cît munţii.
Sub coaja fragilă a frunţii
Calea Lactee şi-a despletit cozile.
Cu zvonuri şi graţii
Sturzii au năpădit livezile
Şi-au adunat cu ciocurile lor gîndacii.

Atunci ochii mei au întîlnit săracii,
Toţi săracii pămîntului,

Încălţaţi cu sandale de aur,
Cu tîmplele prinse-n coroane de laur;
Îi fereau de pumnalele vîntului
Aprinsa purpură a vestmîntului.

Atunci am auzit dincolo de puterea auzului meu
Frămîntarea pădurilor, creşterea lanurilor, vuietul cascadelor,
Am auzit fierbînd bogăţiile pînă în miezul planetei,
Şi-am văzut milioanele de oameni
Încordaţi, istoviţi,
Sfredelind cu unghiile, cu dinţii de fier,
Să smulgă adîncul şi să-l salte spre cer.

Atunci am auzit paşii urşilor grei la pol,
Chiotele renilor sprinteni gonind pe zăpezi nesfîrşite,
Lunecarea peştilor de argint
În mările limpezi şi înflorite ale sudului
Unde în insuli rotunde
Alături de pasărea paradisului
Leproşii îşi ung cu ulei cald rănile vechi.

Atunci am auzit ce nu se poate auzi cu urechile,
Atunci am văzut ceea ce cu ochii nu se poate vedea,
Atunci am înţeles că o stea
E tot atît de uşoară ca rodia.

Cine, cine mi-a schimbat zodia?

Toate zidurile subțiri, subțiri,
Norii, jerbe de trandafiri,
Dacă aş fi pus mîna pe un toiag ar fi înverzit,
Ar fi crescut fără rădăcini, fără ploaie, fără lumină
Şi-ar fi înflorit.

Cine, cine fusese mai înainte de vină,
De nu văzusem nimic, de nu auzisem nimic?

Sub tălpile mele pămîntul
Se încovoia ca un pitic.
Bolta o ajungeam cu degetul.
Mi se lovea creştetul
De marginile stelelor jucăuşe.

Cerul, printre stele, era de cenuşe...
Din zarea dreaptă, spre zarea stîngă
Vijeliile au început să se stingă.
În pieptul meu, inima, înalta,
A fost lovită cu dalta.

Viscolul şi-a aruncat zăpezile,
Mi-a potmolit livezile,
Mi-a ucis florile, toate florile,
Şi viorile,
Toate viorile mi-au plesnit.

Uraganul s-a potolit.
Şesurile, albe de oase,
Roase, hidoase.

Aruncaţi-vă măştile, oameni,
Copaci, aruncaţi-vă frunzele.
Cuvintele pe care le sameni
M-au încolăcit ca meduzele.
Fiecare din ele vrea
Sîngele meu, inima mea.

Mai gîngur, încă mai gîngur,
Singur, încă mai singur.
Sînt ca o stea căzută, spartă,
Din care fiecine vrea să fure
O ţandără de aur, moartă.

Cu cîinii lui sălbateci, lăţoşi, uzi,
Viscolul a fugit printre duzi.
Izvoarele, rîurile,
S-au ascuns în pămînt ca şerpii.

De cumpăna fîntînii
Ori poate, aici, de glezna mînii,
S-a spînzurat o margine de lună
Ca din sămînţa ei
Să crească iar pe lume mătrăgună

Parcă mi-ar fi smuls lupii
Grumazul, mijlocul, picioarele.
Din bălţi cleioase bivolii
S-au repezit, mi-au răsturnat toţi stupii,
Şi mi-au mînjit ogoarele.

Vrăbiile gureşe au dărîmat stelele,
Vulturii, soarele. Vîntrelele
Corăbiilor, în larguri, s-au rupt.

Cineva m-a luat de umeri şi m-a
Ascuns dedesubt.

CÎNTECE DE TOAMNĂ

1

Roşii ca frunzele sîngerilor
Ţi s-au aprins obrajii, obrajii.
Uite, chiar brazii, chiar brazii
Ard ca aripele îngerilor.

Sîngele ţi-ar năpădi în faţă
Dacă ţi-aş muşca buzele, buzele.
Dacă ţi-aş legăna genunchii, meduzele,
Ţi-ar cădea peste ochi o pînză de ceaţă.

Hulubii sînt roşii în toamnă,
Poate-au trecut prin inima mea.
Ca o roşie stea, ca o stea,
Tremuri în toamnă.

2

Apele, arborii, norii se zbat,
Dar cîntecul e atît de mărunt!
Pe fiecare vatră pîlpîie, pîlpîie
Subţire flacăra din trecut.

Odinioară, roşii, focurile
Se ridicau pînă la cer.
Acum călcîie uriaşe de fier
Au stins, au împrăştiat jocurile.

Poate din adîncul globului vechi
Flăcări vor mai zbucni prin vulcani.
De sub ani, printre ani,
Chiote mai ajung în urechi.

Cîntecul acesta mărunt
Învie scînteile, mocneşte lumina.
Curînd se vor aprinde pădurile
Luminînd lina ta frunte, prea lina.

3

Sub cerul scund, în cîmpul gol
Numai măceşul ardea.
Ca o fiară flămîndă gura mea
Îţi da într-una ocol.

Pasările de lîngă pămînt
Abia se mai ridicau, grase.
Privirile, reci şi sticloase.
Nu rosteai un cuvînt.

Rîul prea tulbur, crescut.
Ploaie purtau norii, doar ploaie.
Peste umerii mei se-ncovoaie
Și-acum peisajul slut.

Roşu măceş iar te arăţi
Şi mă îmbii cu mătrăgună.
Lupoaica toamnei, nebună,
Mă rupe în mii de bucăţi.

4

Cum să aprind cu soarele toamnei
Încă nedesfăcuții boboci?
Lacul e grav, prea nămolos
Pentru mărgeanul adus de la sud.

Sîmburul piersicii abia pîrguite
Cum să-l mai sparg între dinţi?
Ca urșii în august mă clatin greoi
Printre mînji cu dinţii de lapte,

5

Copoi tărcați alungă sălbăticiuni spre moarte,
Dar plopii mai rămîn, stol nalt de hoți, la pîndă.
A răsunat o armă și-o pasăre flămîndă
Cu aripile-ntoarse s-a prăbușit departe.

Vii, toamnă,-n oboseli de dropii să mă-ncerci.
Grădinile sub ploaie cad una cîte una.
Din tot colanul nopții nu mi-a rămas nici luna,
Pămîntul doar în care dorm morții sub ciuperci.

6

Nori se prăbușesc și se înalță,
Dar luna crește din aceeași pădure.
Oriîncotro aș merge steaua mea
Așteaptă să-mi cadă în ceafă, secure.

Apele, zilele trec mai departe,
Dar șesul acesta rămîne pe loc.
La marginea lui ne așteaptă năluci
Și steaguri înalte, de foc.

Dragoste, dragoste, rămîi lîngă mine
Cu dinții tăi albi și umerii buni.
Ogari de oțel prin ploile toamnei
Alungă pe cîmpuri sălbăticiuni.

FAUN BĂTRÎN

Măslinii verzi, mai verzi; izvorul clar, mai clar,
Și nimfele sprințare și tinere într-una.
Doar el, puhav și gras, abia mai sparge-aluna
Nu-n dinți ci în gingii ce sîngeră amar.

Tocitele copite și le ascunde-n iarbă
Unde-a căzut sleit pe coastele-i păroase.
Îi bîlbîie grumazul și măduva în oase,
Băloasă, albă, buza i-atîrnă peste barbă.

Dar nările și pofta tot tinere, mereu,
Și cînd femei desculțe mai trec prin luminiș
Sălbatic ar zvîcni spre ele ca pieptiș
Să le răstoarne sub răsufletul lui greu.

Încearcă să dea chiot; un semn măcar, cu vrerea.
Gîtlejul nu-l ajută; mai tremură din pleoape,
Apoi și-aduce-aminte că i-a secat puterea
Și-i roagă-n gînd pe zei sub frunze să-l îngroape.

CÎNTEC

În poemele mele nechiază mînjii
Și se rostogolesc vijeliile.
Străbunii încruntați și calmi păşteau
Pe şesuri ruginii hergheliile.

În poemele mele zbucnesc copacii
Peste cari zboară vulturi,
Străbunii cumpliți de dreptate
Haiduceau prin păduri.

În poemele mele plesneşte pămîntul,
Plesnesc luceferii ce mi-au aprins leşul,
În plugurile străbunilor plesneau
Dealurile, poenele, şesul.

În poemele mele femeile
Au părul pulbere de mătase.
Străbunii iubeau în bordeie
Neveste pietroase.

În poemele mele, crînceni, oamenii
S-au înfăşurat în sudoare,
Străbunii în straie de in, în cojoace
Prin vifor, prin soare.

În poemele mele înjug taurii
Şi scutur de rod livezile,
Străbunii creşteau pentru jug,
Şi pentru piele, cirezile.

În poemele mele închid
Viaţa în flăcări, în cuvinte,
În aceleaşi cuvinte lăsate,
De cei topiţi în morminte.

O! de-aş putea în poemele mele
Să zăvoresc obrazul tău rotund
Lîngă obrazul străbunilor cari
De glezne m-au prins şi mă cheamă-n afund

CÎNTEC

Ai crescut în pîntec trei feciori
Şi i-ai aruncat în poarta lumii
Trei amare,-ntunecate flori.

Aspru, cel dintîi întoarce plugul
Pe pămînturi sterpe şi străine,
Şi i-a îndoit grumazul jugul.

Cel mai mic a devenit burghez,
Primul, din măduva ta, cu burtă,
Primul, din măduva ta, obez.

Mijlociul suduie viaţa,
Răsărituri noi poartă sub tîmple,
Şi se luptă şi frămîntă ceaţa.

Trei feciori ţi-au răsărit din pîntec
Unul singur astăzi te păstrează
Siluetă fumurie-n cîntec.

CÎNTEC AMĂRUI

Cenuşiu. Cenuşie.
Amurgea. Amurgea.
Ca un clopot suna
Mîna ta viorie.

Nufăr negru purtai
Luluindu-l, în leagăn.
Pînze vagi de păiangăn
Împleteam. Împleteai.

Duşmănoşi. Ne-am zbătut.
Amurgea. Cenuşiu.
Cerul nalt. Şi pustiu.
Ai tăcut. Am tăcut.

Mărul copt. Ca o pîine.
Fiecare-a muşcat.
Înnopta ondulat.
Amîndoi. Pînă mîine.

Iarbă grasă. Petunii.
Prea destul. Deajuns.
Cornul lunii a-mpuns
Cerul gol. Cornul lunii.

Amărui. Amăruie.
Noaptea vine şi pleacă.
Ziua vine şi pleacă.
Amărui. Amăruie.

FIECARE AŞTEAPTĂ

Fiecare aşteaptă să-i vină
În casă, sub ochi, o jivină.
Şi eu şi tu şi el şi noi toţi, noi toţi
Aşteptăm la ferestre, la marginea mării,
Ori pe potecile codrului, ca nişte hoţi,
Jivinele dragostei, fiarele desmierdării.

Fiecare aşteaptă o floare-n văpăi
Să pătrundă în miezul ei de văpăi,
Şi eu şi tu şi noi toţi şi el
Aşteptăm un flaut, o vioară,
Aşteptăm un violoncel,
Şi aşteptarea ne mistuie, ne doboară.

Aşteptăm, aşteptăm fiecare
Marea lumină orbitoare,
Cu carnea, cu oasele, cu sîngele o aşteptăm,
Astăzi şi mîine, astăzi, acum,
Cu tăriile ei să ne-mbătăm,
Să ne aprindem, să ardem, acum.

Dar negurile, negurile se apropie, vin.
Amfore vechi, mai păstrăm puțin vin,
Numai puțin undeva, undeva, în afund.
Mai avem aripi pentru un zbor,
Mai avem puțină aromă-n ulcior,
Numai puțină aromă...

ALTĂ LUME

Zările vin să ne sugrume,
Norii împung munții, ca taurii.
Ni s-au veștejit laurii, laurii,
De cînd ne-am rătăcit în altă lume.

Poate a furat cineva soarele,
Stelele și-au acoperit ochii.
De sub ridicatele rochii
Ploaia își arată, goale, picioarele.

Casele scunde, mai scunde,
Sub cerul scund
Te ascunzi, mă ascund,
Iarba plînge lacrimi rotunde.

Ca o pasăre grasă, inima grea
Abia se mai clatină.
Din cușca de platină
Nu mai poate să zboare nici ea.

Ochii au uitat șesul și grîul,
Pașii au uitat cărările.
Două mîini își mai sună brățările,
Și, printre pietre, lanțul lui, rîul.

LANDOUL ROȘU

Prin păduri de porumb
Landoul roșu ne legăna.
Inima mea lîngă inima ta,
Negru hulub lîngă negru hulub.

Norii, cîți au trecut peste noi,
Cu viscolul, cu soarele împreună s-au dus
Către colina dinspre apus.
Doar noi în neguri, în ploi.

Dar roșul, eternul nostru landou
Ne poartă mereu înainte, ne poartă.
Se-nchide o poartă, se deschide o poartă
Peste sufletul vechi, pentru sufletul nou.

STEAUA POLARĂ

Cerul şi-a scuturat vişinii-n floare,
Zăpezi, nesfîrşite zăpezi.
Galben, abia de mai vezi
O fărîmă de soare.

Şi totuşi, cîndva a fost vară.
Urşii sînt albi, de hîrtie.
Umblăm pe această cîmpie
În creştet cu steaua polară.

CÎNTEC DE MOARTE

Pînă aici am mers împreună,
Aici o rece sabie ne desparte.
Singur, plec mai departe,
O cîmpie de lună
În două ne rupe, ne-mparte.

Pînă aici mînă în mînă
Am venit, cu gîndul un gînd,
Aici pogor singur în golul flămînd,
Ca-ntr-o răcoroasă fîntînă,
Singur, pogor în golul flămînd.

Te las pe ţărmul vieţii
Unde crîngul adie tămîie.
O, de-ar putea să rămîie,
Acolo, pe marginea ceţii
Şi inima mea, de-ar putea să rămîie...

Golul spre care pornesc e mut.
Fur clopoţeii rîsului tău

Să-i sun, luceferi, în hău,
Să-i sun ca-n trecut
Clopoțeii de aur ai rîsului tău.

Sub aceeași cunună
Pînă-aici am venit împreună.
Aici se așterne-ntre noi
Limpedea cîmpie de lună,
Nesfîrșita cîmpie de lună.

Luat de puhoi,
Imaginea ta o aprind, o cuprind,
Apoi mă dezleg, mă desprind,
De țărm, ca un sloi,
Ca un sloi...

ANII DE FUM
1944

INSULA DE CORALI

Prin livezile pămîntului unii
Oameni se-alungă cu alții-n neștire.
Noi, înotînd prin bălțile lunii,
Mai vorbim, naivi, de iubire.

Careta morții aleargă năucă,
Huruie roțile ei, năruie.
Nălucă se-adună lîngă nălucă
Și fiecare oasele-și dăruie.

Dar steaua noastră nicicînd n-o să cadă,
Ca jarul inimii o păstrăm vie.
Marginea ei, luminoasă zăpadă,
Împrăștie negura și o sfîșie.

Azi doar insula de corali se pogoară
Sub talaz, pînă trece furtuna.
Zadarnic soarelui în fiece seară
Îi retează țeasta, cu barda ei, luna.

CÎNTEC

Seara și-a luat haitele galbene,
Și-a lăsat cîmpului numai florile.
Spărgînd bostanul nopții, zorile
Vor năvăli din nou galbene.

Apoi văzduhul va fi luminos.
Chiar de vor răsări șapte sori
Pădurile vor păstra subsuori
Întunericul lor răcoros.

CÎNTEC

Ce inimă caută inima lunii
De rătăcește într-una prin spații?
Noaptea vine cu aceleași petunii,
Saturn cu același inel, cu aceleași grații.

Ce inimă caută inima noastră?
Poate aceeași dragoste, vechea.
În goana lui prin ziua albastră
Soarele nu-și ajunge perechea.

ODAIE

Un pian, un pat, o păpuşă...
Dac-aş fi sub pămînt
Nimeni nu mi-ar bate în uşă.

Strada, casa şi scara
Sună, răsună.
Întunericul cade din lună
Ori poate l-a zvîrlit din landoul ei seara.

Aud în miezul pămîntului
Cum pleacă în lume izvoarele.
Mîine voi auzi cum din tainiţa lor
Se rup vijelioase cohortele vîntului
Şi-aleargă cu steaguri de nori
Să şteargă de sudoare soarele.

Mă ia în corabia ei luna,
În treacăt lovesc cu unghia stelele.
Ţi-am aruncat o stea, numai una
Dar toate inelele slăvii, toate inelele.

Curînd zorii vor veni-n circă cu ziua de mîine
Alungînd în vizuini vulpile.
Poate, acum, undeva, ca un cîine,
Noaptea îţi sfîrtecă pulpele.

PULBEREA SOAREUI

Pulberea soarelui, luminoasă,
Ne-o scutură amiaza peste creștete
Dar seara ne va prinde în vechea ei plasă
De fire destrămate și veștede.

Dincolo de oraș
Poate mai latră și-acum cîini
Dar măceșii mărunți și trufași
Leagănă buzdugane roșii în mîini.

Nu te mai teme; lumina ochilor
N-o sting, lăsate, pleoapele.
Ochii celor din smoala gropilor
Îi poartă prin lume, deschiși, apele.

Peste brazi pulberea soarelui, peste case,
Sună clopotul mare-al amiezii
Dar umerii tremură sub mătase
Și zburdă iezii genunchilor, iezii.

HALUCINAȚII

Cerul nu e decît un uriaș iaz,
Mă plimbă pe apele lui corabia norilor.
Încotro mă întorc văd același obraz,
Aceiași ochi mirați, ca ai florilor.

Tu întinde-mi mîna, doar mîna,
Îți voi citi în miezul gîndului.
N-ai mai putea să-mi purifici țărîna
Nici dac-ai da foc pămîntului.

Poate sînt sămînță de lotru,
Nici o stîncă nu mă strivește,
Dar la marginea marelui codru
Întunericul gras mă pîndește.

Floarea-soarelui a crescut prea înaltă
Tot uitîndu-se mereu după soare.
Cîrtițele uitate pe cîmp
Și-au săpat singure, în pămînt, închisoare.

Lasă-mă, crîncen cîine al vieţii,
Să iau în braţe o stea mai nouă.
Zorile sună zdrenţele ceţii
Peste cîmpuri de rouă.

CÎNTEC

Pădurile pămîntului s-au aprins,
Într-una arde inima, într-una.
Sfîrcurile flacărilor topesc
Albastrul pe care lunecă luna.

Te strig, se cutremură munţii,
Nu mă auzi.
La o fereastră a cerului, Maria
Mă oglindeşte în ochii ei uzi.

Prin lume te caut, prin lume,
Pe umăr cu luceafărul serii.
Mijlocul ţi se legăna ca plopii,
Ca merii-nfloriţi obrajii, ca merii.

Poate nici nu-ţi mai supără tălpile
Jarul pe care umbli.
Nu ştiu din ce blestemată fîntînă
Setea-ţi mai umpli.

Nici o lumină nu te ajunge
Nălucă domoală,
Stinge-te-ai, stinge,
În smîrcuri de smoală.

Pădurile s-au aprins și ard.
Arde inima în vîrtejul furtunii.
Flacările roșii topesc
Zăpezile lunii.

GROTESCĂ

Ruginesc, putrezesc ierburile.
Bat cu degetul în aceeași ușă.
Seara, cu pași friguroși,
Mi-aruncă-n fereastră cenușă.

Au venit norii, burdufuri pline,
De vinul ploilor pămîntul e beat,
În galbene straie, galbene,
Pădurile vînjoase se zbat.

În landoul toamnei plec către sud,
Nu mai aud cîmpul sufocat în oboi,
Nu mai văd zvîrcolirile copacilor,
Nici umerii zgribuliți și goi.

Poate sufletul e o fîntînă,
Pogor ciutura și o înalț,
De fiece dată arunc în lumină
Un cîntec proaspăt, de smalț.

Dintr-un nor în alt nor
Panerul lumii se plimbă gol,
Tot mai roşii zorile, tot mai roşii,
Dar pămîntul poartă în spate nămol.

Poate luna e doar o inimă
Zvîrlită în slăvi din pieptul mărilor,
Creşte şi descreşte prin spaţii
Din marginea zărilor spre marginea zărilor.

Pe nesfîrşite cîmpuri lucioase
Curînd voi patina cu sprintene sănii.
Acum pe ţărmul vînăt al rîului
Sălciile bat mătănii, mătănii.

Poate va veni din nou primăvara
Şi va topi toate zăpezile,
Atunci ca un mînz voi muşca
Cu gură proaspătă livezile.

Parcă am fi două flacări înalte
Cu vetrele în aceeaşi salbă,
Se-mpletesc pînă-n vîrf, se-mpletesc,
Flacăra mea albastră cu flacăra ta albă.

Dacă mi-aş lepăda urşilor oasele
Cum mă lepăd de tinereţe,
Dacă mi-aş zvîrli lupilor carnea
Poate m-aş despărţi de tristeţe.

Curînd ne vom aşeza pe tronul soarelui,
Pe tronul lunii ne vom aşeza,
Să ne oglindim în limpezi oceane
Chip lîngă chip, stea lîngă stea.

Umbra noastră va-ntrece umbra munţilor...
Voia noastră va sufla navele
Spre fericite insule de mărgean,
Şi inimile noastre, bolnavele.

Acum vîntul toamnei mă clatină,
Măceşii îşi sună roadele, florile,
Din fiece clopot deschis cade
Zvonul care anunţă zorile.

Pentru fierberea marilor vulcani
Mîinile omului sînt neputincioase.
Toate lanţurile le-am rupt, toate lanţurile.
Chiar pe acelea dulci, de mătase.

Poate toamna îmi va săgeta ochii
Dar nu-mi va stinge luminile.
Din stupii rotunzi, zborul de aur
Şi-l poartă prin lume albinele.

ELEGIE

În fiece zi din pomul vieţii
Mai cade o frunză, o creangă.
Noi privim, cum creşte, mai greu,
Lanţul care ne leagă.

Mai rîvnim în iureş să bem
Spaţiul nopţii albastre.
Mai avem de mers, mai avem,
Pînă la marginea dragostei noastre.

Cu berze de aur primăveri
Vor mai trece-n zbor lin peste noi
Pînă ce sloiul de ghiaţă al lunii
Ne va prinde-n şuvoi.

Poate pădurile-ar fi vrut să se culce
Dar rămîn mereu în picioare.
Nici un copac pînă-acum n-a ajuns
Cu creştetul proaspăt în soare.

ELEGIE

Dragoste, nu mă prinde-ntre gratii,
Nu mă ademeni cu glas de viori.
Vreau să ascult cum cresc pădurile, plantele,
Cum cade roua în palmele-ntinse de flori.

Nu mă părăsi, nu, tinerețe,
Din mărul galben al lunii tot n-am mușcat.
Poate vinul toamnei, ori poate
Fumul nopților m-a îmbătat.

Întîrzie zi neagră, zi de apoi,
Luntrea ta e plină, prea plină.
Am încă roade de scuturat,
Mai am de aprins o flacără, o lumină.

De marele pas al timpului
Pasul meu se ține mereu.
Vreau să mai dărui cîteva cîntece,
Țăndările de aur ale visului meu.

ELEGIE

Mă părăsesc lupii tinereții; amintirile
Sfîșie cu dinți de oțel.
Părul altădată ciufulit și rebel
Și-a albit, și-a rărit firele.

Aud departe, în urmă, cum
Anii de aur banii de aur și-i sună,
Zvonuri trecute, pierdute în fum,
Pe-o cîmpie străbună.

Cu fiece pas mă apropii
De neagra, de tainica margine,
Poate zilele, poate plopii
Își mai leagănă umbrele-n vechea paragine.

Noul luceafăr va vesti alte zori.
Nu voi fi bătrîn prea bătrîn?
Șarpele galben al lunii
Îl strîng lîngă sîn.

ANII DE FUM

Cum au trecut anii de fum
Cu pulberea lor de aur ușoară!
Lîngă fîntîna adîncă, adîncă,
Plopul mai cîntă ca o vioară.

Din depărtatul trecut
Norii aduc chipuri uitate.
În toba galbenă a lunii
Bate degetul timpului, bate.

Pădurile, mai vechi decît noi,
Mai vechi, în albia lor, apele,
Dar ce limpezi, ce proaspete
Apele și pleoapele soarelui, pleoapele.

Zile și ore, ore și zile,
Creștem ca iarba, ca iarba pierim.
Oasele, carnea putrezesc în țărînă,
Tinerețea țărînii o jinduim.

Vin anii de fum, trec anii de fum,
Pulbere abia adiată.
În toba galbenă a lunii
Unghia timpului mereu o să bată.

CÎNTEC DE MOARTE

Ne furişăm mereu pe lîngă zidurile morţii.
De cînd ne naştem pînă ce murim.
Noi, care n-am rîvnit să fim,
Mereu ne strecurăm pe lîngă zidurile morţii.

Albă, ca pînza de in, mai trece o zi.
Catifelată, leneşă, se mai rostogoleşte o noapte.

Rupem un fruct din pomul vieţii,
Gălbui, amărui,
Mai rupem un fruct din pomul vieţii,
Un pumn de pulbere-aurie furăm, mai furăm,
Din soarele proaspăt al dimineţii.

Mai răpim timpului un sărut
Roşu, fierbinte,
Ori poate-i răpim un sărut
Searbăd, gălbui, amărui,
Şi drumul ne mînă-nainte

Spre marginea ţării de somn şi cenuşă,
Spre tainica, spre neştiuta uşă.

Grăbiţi, ne furişăm pe lîngă zidurile morţii.

Din marele, din unicul lumii ulcior,
Un pahar mai sorbim, un pahar,
Unii din ieftine oale de lut,
Alţii din cupe de-argint şi cleştar.
Hulpavi sorbim din dulcele lumii ulcior,
Din amara lumii licoare,
Din tulburea lumii licoare,
Gustăm, sorbim, ne-mbătăm,
Şi palizi ne strecurăm
Pe lîngă înaltele ziduri ale morţii.

Mereu ne furişăm pe lîngă zidurile morţii.

ÎNCHINARE

Departe de lume, lîngă vechiul măslin,
Zeului pădurii mă-nchin.

Nici naşterea lui, nici naşterea mea
N-au anunţat-o-n slavă vreo stea.

În faţa colibelor noastre n-au venit magii,
Nici în Egipt nu ne-au ascuns părinţii, prea dragii.

Amîndoi am umblat cu tălpile goale.
Viaţa mea, viaţa lui, egale, egale.

Voi rîde în nai, voi plînge în nai.
Nu mi-a făgăduit nici un rai.

Greaua vieţii cruce
Şi el, ca şi mine, în spate o duce.

CÎNTEC

Mi-eşti atît de aproape şi totuşi
Atît de departe, atît de departe!
Nu ne desparte
Decît iazul cu lotuşi.

Numai iazul cu lotuşi al cerului ne desparte.

CÎNTEC DE DRAGOSTE NESTINSĂ

Cine-ar mai şti din inima mea
Imaginea ta s-o alunge, s-o şteargă!
De la o margine la alta a lumii
Aleargă flăcări înalte, aleargă.

Eşti atît de departe,
Poate-n zăpezile veciei din lună.
Goarnele zărilor proaspete
Primăvara o sună, o sună.

Cum să te chem, umbră şi fum,
Apele roşii sînt seara, roşii în zori.
Gurile morţilor s-au deschis
Şi sărută văzduhul în galbene flori.

Poate m-aştepţi în cetatea de piatră,
Poate-n livezi mugurite m-aştepţi.
Pămîntul ne cere sub ierburi
Şi slăvile-n fumul plopilor drepţi.

Stele aprinse cad în oraş
Şi mai departe-n pădure.
Singur mi-ntind grumazul golaş
Sub a lunii secure.

CHLOE

Mici coapsele, mici
Obrajii de lapte,
Dar sînii, smochine
Cu sfîrcuri răscoapte.

Prea fragezi genunchii,
Dar buzele, struguri
De toamnă, — şi ochii
Miraţi, deschişi muguri.

Cum calcă desculţă,
O ciută-n alunec.
Din urmă, din urmă,
Adînc o adulmec.

Prea candide mîini,
Dar de ce foc, ce jar!
Le prind, le desprind,
Le-am primit în dar.

Umerii puţini,
Mîinile vibrează
Şi-s fierbinţi precum
Stînca în amiază.

*

Din fugă Diana
Zvîrli o săgeată
Şi luna, lovită,
A-ngălbenit toată.

Din frunze, din scorburi,
Ies fauni, păroşii,
Cu buze căzute
Şi laţele roşii.

Se uită holbaţi,
Lingavi şi flămînzi.
În ierburi zvîcnesc
Iezi golaşi, plăpînzi.

Ar fugi, speriată,
Chloe să se-ascunză.
Năucă, năucă,
Mai tremură, frunză.

CÎNTEC DE RĂSCRUCE

Sînt drumurile pline de fîntîni
Rotunde, scunde.
Te joci cu degetele-n unde
De apă tulbure, verzuie.
De vrei s-o guşti, licoarea amăruie
Se face mîzgă-n mîini.

Fîntînile adînci nu mai au ciuturi,
Nici scări în fundul lor să te pogori,
Unduitor, uşor,
Să furi răcoarea negrelor izvoare
Şi-n cupe clare
S-o dărui gurii, din leşin s-o scuturi.

Vrei să-ţi astîmperi foamea de înalt
Şi setea de adînc, la o răscruce.
Nu poţi să te avînţi în salt,
Nici o potecă spre afund nu duce.

Pe culmi te-aşteaptă pom brumat.
Fîntîni adînci pe undeva te-aşteaptă.
Nu ştii să urci o treaptă,
Sau să pogori o treaptă.
Însetoşat, înfometat,
Gol de nădejde ochi holbezi în gol,
Ca pe o salcie te-ndoaie vîntul,
Dar soarelui îi dai şi tu ocol
Odată cu pămîntul.

CÎNTEC

Departe, departe, cade amurgul,
Vînăt păun cu penele veştede.
Ploaia de cenuşă a nopţii
Ne va cădea peste creştete.

Poate se vor aprinde copacii
Undeva-n păduri seculare.
Aceeaşi faţă roşie a lunii
Vom pune-o căpătîi fiecare.

CÎNTEC

Cînd ai trecut
Florile şi-au întins gurile, ochii,
Pentru sărut.

Plopii-au băut
Fumul sălciu al zării.
Înalţi se clatină la marginea serii.

Clopotele pădurilor sună,
Clopotul serii
Fîlfîie, sună, răsună.

Poate-am sorbit din vinul iubirii,
Poate dragostei i-am gustat mătrăguna.
Galbenă, se furişează-ntre noi,
Ca o vulpe de aur, luna.

CÎNTEC ÎN CEAȚĂ

Copacii, prea negri, ne ies în drum,
Umbrele lor clătinate sînt fum.

O spaimă tăcută ne-nvăluie rea.
Poate vîntul ne poartă prin lume, ori poate o
stea.

Ne ținem de mîini, ne spunem cuvinte.
Poate noi o mințim, poate dragostea minte.

Cîndva ne-am plimbat prin soarele dimineții.
Acum bîjbîim prin pădurile ceții...

Ori poate pe marginea vieții...

BUNA VESTIRE.

Lui Horia

S-a deschis ochiul galben al lunii.
Pădurile oftează mai adînc, mai greu.
E ora albastră în care nimeni
Nu geme, nu îngenunche, nu se roagă.
Cerul pare mai subțire, mai ușor
Decît rochia unei fete sprințare
Ce n-a împlinit încă șaptesprezece ani.

Poate șaptesprezece ani avea Maria,
Poate numai șaptesprezece ani,
Cînd fiul ei cu creștet auriu
Sub ochiul galben al lunii
Creștea în pustiu.

Cum poți fi atît de albastră, noapte,
Atît de albastră, atît de străvezie?
Am vrut cîndva să-ți mîngîi creștetul,
Aveam doar șaptesprezece ani,
Da, am fost și eu odată atît de tînăr

Cînd viorile pădurilor, viorile cîmpurilor,
Fluierile subțiri ale plopilor
În inimă îmi cîntau...

Atunci umblam, ca iezii, cu picioarele goale
Prin bălți cenușii, cleioase, mîloase,
Sub ochiul galben al lunii.
Broaște holbate cu pîntecul alb și spatele verde
Cîntau printre trestii,ori poate
Doar vîntul cînta printre trestii.

Am cunoscut și eu cu trestiile, cu spicele,
Mîngîierile dulci ale vîntului
Pe obrajii oacheși, bătuți de soare.
Degetele moi ale vîntului
S-au jucat deseori prin părul meu gălbui, ciufulit,
Erau doar singurele degete din lume
Care aveau vreme să-mi mîngîie
Obrajii, urechile, părul.

Am crescut, am crescut
Sub ochiul galben al lunii.
Pentru ce oare-oi fi crescut nu știu.
Poate nu știe nici iarba, nici salcia,
Poate nici feriga nu știe de ce crește.
A știut vreodată cineva pentru ce crește?
Poate nici Maria n-a știut
Pentru ce-a născut, pentru ce-a legănat,
Pentru ce a crescut

La sînu-i mic cît piersica în pîrg
Copilul ei cu creștet auriu.
Odată cu el creșteau în păduri
Copacii blestemați din care
Tîmplarii i-au cioplit o cruce înaltă,
Și spinii veninoși pentru cunună.

Pentru ce vine noapte și pentru ce pleacă?
De ce rămîne mereu deschis
Ochiul galben, tulbure, al lunii?
Pentru ce am venit noi toți din pămînt,
Pe pămînt,
Ca apoi să plecăm înghețați și urîți în pămînt?
Poate vrei să-mi destăinui tu, noapte,
Taina aceasta pe care nimeni
Nu știe să mi-o spună?

Am avut cîndva șaptesprezece ani
Și ochii foarte albaștri.
Acum fiul meu are șaptesprezece ani
Și părul zburlit, ciufulit.

Tu, noaptea, umbli de la început
Cu picioarele goale și rămîi
Tînără, mereu tînără.
Lasă-ți șalurile pe umerii mei,
Ochiul galben al lunii m-a îmbătat.
Ca fiul meu am fost odată tînăr.
Viorile lumii în inima mea au cîntat
Și-acum plîng viorile lumii și pădurile lumii
În inima mea.

Ce tînăr eram,
Ce tînăr, ce sprinten, ca o lăcustă.
Ca fiul Mariei şi eu visam
O lume mai bună.

Peste visurile albastre ochii albaştri s-au închis,
A rămas deschis numai ochiul galben al lunii,
A rămas deschis numai ochiul aprins al soarelui,
Numai ochii coloraţi ai florilor.

Aveam şaptesprezece ani,
Visam o vedenie proaspătă, înaltă ca o liană,
Paşii ei umblau lîngă paşii mei,
Şalurile nopţii ne apăsau umerii,
Mîinile mele cîntau ca izvoarele.
Era atît de tînăr, atît de fierbinte, atît de sănătos
Sîngele care-mi zvîcnea tîmplele, coapsele.
Inima mea cînta imnul vieţii
Ca pădurile, ca ierburile,
Dar ochiul galben al lunii
Mă urmărea ca un tîlhar.
M-am temut, m-am ascuns,
Sîngele a curs mai aprins, mai fierbinte,
Mîinile mele au căutat alte mîini.
Coapsele mele fierbinţi alte coapse.

Cîte veri au trecut de atunci, cîte ierni?
Sufletul şi-a făcut culcuş în zăpezile munţilor,
Mîinile streine, coapsele streine au plecat.
Dar tu vii mereu, ca să pleci, noapte.

Vii mereu cu ochiul deschis, viclean, galben al lunii,
Tînără, străvezie, vii mereu.
Cu picioarele goale calci iarba şi munţii şi apele,
Seara arunci stele din poala albastră,
Pînă sus îţi sumeţi rochia fumurie
Ca o fată de şaptesprezece ani, —
Eu nu mai am şaptesprezece ani
Dar îţi văd încă pîntecul gol, pătimaş,
Pîntecul proaspăt şi crud.
În zori îţi culegi stelele somnoroase şi pleci.
Vine ochiul aprins al soarelui, vine,
Îmi arde creştetul, mi-l arde, auzi?
Şi eu te aştept, mereu te aştept,
Să vii fără ochiul galben al lunii,
Galben, tulbure şi viclean.

Poate m-a îmbătat fumul tău, noapte,
Poate vinul soarelui m-a ameţit.
Nu mai am şaptesprezece ani,
Părul zvăpăiat, încîlcit, ciufulit.

Poate am băut din cupa rotundă a lunii
Vinul vechi, vinul cel mai vechi,
Ori poate m-a-mbătat marele cîntec
Pe care anii mi-l şoptesc la urechi.

Vreau să-mi scurm, pînă-n fund inima.
Soare, dă-mi lancea ta aurie.

Poate din adîncuri va zbucni
O văpaie mai nouă, mai vie.

Poate s-or ivi rîuri mai noi,
Poate altfel vor plînge gorunii.
Ca pe un şarpe sufletul greu
Vreau să-l ucid cu sabia lunii.

Să-mi curgă fulgi de aur pe creştet,
Pîntecul soarelui să-l rup, să-l spintec.
Iarba poate va creşte mai înaltă,
Poate salcîmii-mi vor spune alt cîntec.

O stea s-a pogorît lîngă mine.
Maria, Buna Vestire, Maria.
Pădurile s-au aprins şi ard,
Apele s-au aprins şi cîmpia.
Florile şi-au deschis ochii mari.
Da, şi-au deschis ochii florile,
Noaptea a plecat goală şi singură
Gol şi singur m-au găsit zorile.

Pentru ce-o fi fost sabia nopţii
Atît de subţire, atît de rece?
Am simţit prin inimă cum
Lama ei albastră îmi trece.

Nopţile astfel au fost cîndva.
Acum stăm singuri: noaptea şi eu.
Somnul trece pe-alături domol.
Nu ştiu să-l cuprind, să-l opresc,
Pleoapele roşii ca pleoapele soarelui
Se zbat şi chiamă odihna-n zadar.
Zorile-au venit şi mă-ndeamnă să beau
Din paharul lor clar.

Voi fugi în munţi, voi fura
Albele lor odăjdii, zăpezile,
Cu flacările buzelor voi înflori
Macii roşii, roşii livezile,
Dar zăpezile lunii le voi feri
Ca într-o amforă în inima mea
Pînă ce va cădea peste ele
Roşie stea.

Cîndva am avut şaptesprezece ani,
Acum fiul meu are şaptesprezece ani.
Cîndva aşteptam noaptea să vină albastră, — acum
Noaptea vine cu smoală, cu spaimă, cu fum.
Cîndva mă temeam de ochiul galben al lunii,
De ochiul fierbinte, aprins, al soarelui,
Acum de ochiul omului mă tem,
De ochiul omului putred mă tem.
Cîndva, ca fiul Mariei, visam,
O lume mai bună, visam.

Cerul pare mai înalt ca în alte zile,
Fiul meu are şaptesprezece ani.
Din bălţi de sînge luna se ridică roşie,
Din mări de sînge, roşu,
Se ridică luceafărul dimineţii.
Nici ploile toamnei, nici ploile primăverii
Nu pridideso să spele pămîntul de sînge.
Doar soarele amiezii a rămas auriu,
Doar soarele şi grînele au rămas aurii.

Grîul copt, cum îl leagănă vîntul!...
Fiul meu are şaptesprezece ani. Soarele
Cu buze de foc sărută pămîntul.

Cocorii vor năvăli într-o zi.
Atunci se vor topi toate zăpezile.
Cerul va fi o livadă albastră,
Dar cireşii pămîntului vor fi roşii.

În apele în care m-am uitat altădată
Chipul meu a rămas ca atunci, în fîntîni.
Negri, lăţoşi, lacomi, colţoşi,
Cîinii morţii mă-mprejmuie.

Lună, pogoară şi ia-mă tu, lună
În vechea ta luntre de-aramă verzuie.
Mari pasări negre vin, mi se-aşează pe umeri.
Gîfîind, sleite de zbor,
Parcă vin din tărîmuri pierdute, uitate,

Mi se-aşează pe umeri, pe creştet,
Parc-aş fi un stejar milenar,
Parcă vin din alt ev, obosite, sleite,
Mari pasări negre, ciudate, cu ochii galbeni,
Mai galbeni ca ochiul prea galben al lunii.
În vechea ta luntre de aramă coclită
Lună, pogoară, şi ia-mă tu, lună.

Umblu prin pădurile nopţii; toamna
E încă departe, departe.
Mîine mă voi întîlni cu lanurile verii,
Cu bogatele grădini ale verii,
Voi stropşi între dinţi vişini amare, piersici sîngerii,
Voi sorbi licoarea dulce a bostanilor,
Voi asculta zumzetul albinelor, zborul fluturilor, —
Ca vechiul Pan mă voi plimba prin poeni,
Voi pîndi fecioare cu cofe pe umeri mergînd spre izvoare,
Voi cînta din fluier, din frunză, —
Am avut odată şaptesprezece ani,
Am fost odată tînăr, atît de tînăr, atît de sprinten,
Ca o lăcustă.
La şaptesprezece ani, ca fiul Mariei, visam
O lume mai bună, mai dreaptă, visam.

Umblu prin pădurile nopţii,
Ori prin noaptea pădurilor, nu ştiu.
Veacul se clatină din temelii
Dar creştetul sălciei e tot auriu,
Creştetul fiului meu e tot auriu, auriu.
Umblu prin pădurile tale uriaşă, năvalnică noapte.

Vîntul clatină crengile, clatină frunzele; ierburile
Aprind felinarele verzi ale licuricilor,
Ori poate Calea Lactee şi-a aprins felinarele verzi ale stelelor.
Mă strecor prin pădurile tale de întuneric, noapte,
Singur şi temător ca întîiul om,
Mă tem ca întîiul om de ochiul de venin galben al lunii,
Ca întîiul om mă tem de peşterile tale, noapte.
Umblu singur prin peşterile nopţii,
Poate prin peşterile lumii umblu singur.

Lumea se clatină din temelii,
Luna răsare din sînge,
Crengile arborilor sînt roşii,
Roşu, luceafărul plînge.

Maria, Buna Vestire, Maria.

Am avut odată şaptesprezece ani,
Acum fiul meu are şaptesprezece ani.
Apele curg, ani fug; sloiuri de ghiaţă
Zilele albe îmi trec peste faţă.
Albinele soarelui, albinele de aur,
Sug florile cîmpului, gurile putrede ale morţilor.
Atîţia morţi poartă pămîntul în spate, Maria,
Atîtea cruci, atîtea cimitire,
Şi toate Mariile lumii plîng
Fiii lor dulci ca dulcea primăvară
Care-au pierit tăcuţi, nerăstigniţi.

Nimeni nu le-a spălat cu ulei de măslin picioarele,
Nimeni nu le mai aşteaptă învierea, — numai soarele
Îşi trimite albinele lui de aur
Să le sărute gurile strîmbe şi reci
Şi florile ochilor cu pleoape închise pe veci.

Maria, Buna Vestire, Maria.
Din sînge şi din gemăt, din oase şi din rouă
Se plămădeşte poate-o viaţă nouă,
Maria, Buna Vestire, Maria.

Undeva, se află paradisul pierdut.
Acolo meri roşii de roade aşteaptă
Mîini omeneşti, flămînde mîini omeneşti.
Seminţe purtate de vînt au cotropit pămîntul,
Au odrăslit, s-au înălţat.
Sumedenie de meri roşii aşteaptă
Flămînde, lacome, istovite mîini omeneşti.
Mişună şerpi prin ierburi şi-aşteaptă
Pas omenesc sortit amăgirii.
La poarta paradisului străjuie
Dîrz heruvim cu spadă de flăcări,
Alb heruvim.

Undeva se află marele pom al vieţii.

Aprinşi, setoşi, înfriguraţi
Îl căutăm prin lume,
Şi dincolo de lume-îl căutăm.

Poate e un pom uriaş, albastru, răsturnat,
Cu rădăcinile înfipte în soare,
Cu crengi pletoase, albastre, despletite ca norii,
Peste cuprins, peste necuprins,
Ca o albastră ori ca o viorie ninsoare.
Ori poate e un pom stufos, întunecos,
Cu frunze negre, gălbui, sîngerii, străvezii
— Nopţile pămîntului, —
Cu frunze vinete şi albe şi-nsorite,
— Zilele pămîntului...
Ori poate e un pom mărunt,
Şi fiecare îl purtăm în noi
Cu rădăcinile în inimă,
Cu frunze luminoase şi rotunde, ochii,
Cu buze lacome, fierbinţi.
Nimeni nu ştie,
Poate nu ştii nici tu, spumoasă noapte,
Tu care ştii atît de multe
De la-nceputul lumii pînă azi,
Tu care-ţi sprijini tălpile pe ape
Şi şoldurile moi în brazi,
Tu ce stiveşti luceferii între pleoape
Şi-ţi reazemi umerii rotunzi de lună,
Poate nu ştii nici tu noapte străbună.

Cîndva sub ochiul galben al lunii visam,
Ca fiul Mariei,
O lume mai bună, mai dreaptă visam.

Ce dulci sînt poamele vieţii pentru unii
Şi ce amare pentru alţii...

Plopii, înalţii,
Au prins în creştet clătinarea lunii.
Ce dulci sînt poamele vieţii şi mustoase,
Pufoase, mătăsoase,
Ce dulci şi ce amare!
Plecate sălcii plîngătoare
La ţărm de ape, în genunchi,
Culeg în vîrfuri soare
Şi-amarul suc al smîrcului în trunchi.

Şi noi purtăm amarul must al vieţii-n noi
Şi alergăm mereu după licoarea dulce,
Sleiţi şi asudaţi săpăm ca după o comoară
Şi căutăm
Un strop de fericire dulce şi amară,
Un strop măcar din mustul ce adoarme şi omoară.

Poate oricare dintre noi, Maria,
E pom al vieţii.
Dulce rodim şi amar
În livezile lumii,
Rodim în zadar,
Nu satură inima roadele noastre.

Cîndva am avut şaptesprezece ani,
Acum fiul meu are şaptesprezece ani.
Poate am fost cîndva o fîntînă adîncă
Cu limpezi ape, mari şi răcoroase.

Ochiul galben al lunii mi-a tulburat izvoarele,
Gura fierbinte a soarelui mi-a ars ciutura,
Ochiul cenuşiu al omului m-a privit cu ură
Şi mîinile lui rele
Mi-au înecat matca
În cenuşă de stele.

Şi eu am avut odată şaptesprezece ani, Maria,
Ca fiul tău, ca fiul meu, am visat o lume mai bună.
N-am izbutit să mă înalţ la lună,
Am pogorît luna la picioarele omului
Şi omul i-a mînjit ninsorile,
Cu paşi de zgură i-a mînjit zăpezile.
Şi eu am avut odată şaptesprezece ani, Maria.

Am vrut să port în jurul frunţii cercul vioriu al lunii
Ca pe o coroană,
Dar cercul, prea larg, a căzut în jurul trupului meu,
A crescut ca un zid pînă la cer, ca un zid de cetate.
Mă zbat înlăuntrul lui şi nu pot să-l dărîm, să-l sparg,
să ies.
Cu cercul vioriu al lunii în jurul meu
Am chiuit, am dat semn de furtună,
Nimeni n-a înţeles semnul furtunii.

Furtuna a venit,
Viscol de foc,
Vijelie de flăcări.

Pădurile, munţii, cîmpiile,
Roşii, mai roşii,
Ochii limpezi ai iazurilor s-au tulburat, au îngălbenit,
Toţi ochii din lume au devenit galbeni, mai mari,
mai miraţi,
Asemeni ochiului galben al lunii.

Cîndva am rîvnit să port pe degetul mic
Inelul de aur al lui Saturn.
Acum brăţările, inelele,
S-au schimbat în lanţuri, în cătuşi,
Asudaţi, spăimîntaţi, alergăm spre poalele înaltului
turn
În vîrful cărui picotă pajură albă,
Batem cu pumnii în uşi.
Din urmă repezi, ne ajung apele,
Sîngele risipit ne alungă, ne îneacă,
Batem în uşi
Şi nu se deschid.
Deasupra noastră în dans drăcesc ielele
Hora oaselor o-nchid şi-o deschid.
Pajura albă picotă-n aripi de piatră.

Maria, Buna Vestire, Maria.

Tu ai plîns şi-ai îngropat
În pămîntul negru şi afînat
Inima fiului tău, Maria,
Rod bun şi curat.
Pomul vieţii a crescut, a crescut,

A-nflorit, a rodit
Dar roadele, roadele unde sînt?

Maria, Buna Vestire, Maria.

Cîndva, am avut şaptesprezece ani,
Acum fiul meu are şaptesprezece ani.
Cum au trecut anii, nu ştiu...
Zilele s-au alungat una pe alta,
Nopţile s-au alungat una pe alta,
Ca nişte fiare apocaliptice.

Cîndva am vrut să dau lumii să bea
Din cupa albastră a lunii,
Dar pînă acum
Nici eu n-am băut din amarul ei fum.

Am vrut să scutur poamele marilor arbori
Pentru mulţii flămînzi ai pămîntului,
Am vrut să port oamenii, să-i legăn
Prin marile crînguri ale marelui vis.

Maria, Buna Vestire, Maria
Acum cînd toate Mariile lumii plîng,
Maria, Buna Vestire, Maria.

Peste cîmpuri de sînge, peste amurguri de sînge,
Pogoară albastră, mai albastră seara.
Poate cineva v-a deschide porţile cerului,
Ferestrele cerului.
Poate vom privi în grădinile celelalte,
În grădinile pierdutului paradis,
În grădinile paradisului pe care-l rîvnim.

Poate stelele sînt flori, numai flori,
Pe care nimeni nu le rupe,
Ori poate sînt fructe prea coapte, mustoase, gustoase
Şi-aşteaptă ceasul mare-al scuturării.
Poate cerul e marele fluviu albastru
Cu izvoarele-n raiul uitat,
Poate stelele-s luntrii de aur,
Poate luna e vechea corabie ce poartă,
Spre un nou Ararat,
Lumea de mîine
Care n-a gustat încă
Din arborul cunoaşterii un rod,
Poate Calea Lactee
E drumul alb pe care albe
Se plimbă sufletele morţilor
În aşteptarea noii învieri.

Cu ochii la celălalt paradis
Plîngem, Maria,
Lîngă pomul bătrîn al vieţii,
Plîngem, Maria,

Paradisul avut aici pe pămînt,
Paradisul pierdut aici pe pămînt.

Cîndva am avut şaptesprezece ani.
Ce tînăr, ce sprinten eram,
Ca o lăcustă.
Acum fiul meu are şaptesprezece ani.

Sub ochiul galben al lunii
Aşteptăm, aşteptăm,
Să zboare pajura albă.

Aşteptăm, aşteptăm.

Poate curînd se va ivi noua cometă
Aprinsă, roşie, uriaşă.
Coada ei îşi va scălda vîrful în oceanele sudului,
Va lovi cu sfîrcurile subţiri
Peştii de argint viu cu ochii totdeauna deschişi,
Ca ochiul galben al lunii deschis totdeauna,
Va aprinde insule străvezii de mărgean,
Va legăna ape albastre, alge,
Apoi va alerga la poli, va alunga
Urşii albi şi molatici, cerbii prea zvelţi,
Va mîna spre ecuator gheţarii, —
Bucăţi de lună pierdute cîndva
Cînd luna se plimba pe pămînt, —
Va incendia pădurile, oraşele, cîmpiile...

Aşteptăm, aşteptăm.

Poate curînd se va ivi noua cometă,
Ca rochia de nuntă a unei mirese,
Ca un alai imens de albine, năvălind
Din stupul spart al cerului.

Atunci pulberea zăpezilor polare
Se va ridica din nou la cer,
Pulberea însemnată de urmele urşilor albi,
De urmele nesfîrşitelor turme de reni sperioşi.
Zăpezile zdrobite sub tălpi de noroi
Cu noi vor rămîne, cu noi.
Cînd va veni noua primăvară
Va îneca văzduhul
Abur roşu, fum roşu.

Poate atunci din coapsele altei Marii
Se va naşte veac nou, om nou printre vii.

Aşteptăm, aşteptăm.

Maria,
Acum cînd toate Mariile lumii plîng,
Buna Vestire, Maria...

1943

CÎNTEC DE SFÎRŞIT

În grădini mi-a intrat un tîlhar,
Mi-a furat uleile, albinele, fericirea.
Am cîntat cetatea şi cîmpul, iazul clar,
Viaţa, moartea, iubirea.

Pomii au înflorit, au rodit, s-au scuturat,
Ploile toamnei au năpădit livezile,
Apoi au venit şi-au plecat,
Dragile mele, zăpezile.

Acum nu mai rîd, nu mai plîng: trăiesc
Cum trăiesc copacii, plantele, florile.
Noaptea privesc Ursa mare, Ursa mică; privesc
Şi aştept să vină iar zorile.

Mă mir; cum să cînte sufletul
Cînd nu cunoaşte schimbarea norilor.
Vişinul din marginea drumului
Se dăruie tuturor trecătorilor.

Zboară în slăvi un vultur, poate erete.
Văzduhul e albastru, subţire, de lînă.
Buzele soarelui sînt mereu aprinse de sete
Dar soarele nu se opreşte la nici o fîntînă.

TĂLMĂCIRI DIN SERGHEI ESENIN *

1934

* La transpunerea acestor poeme în romînește am fost ajutat de Esfir Efimovna și Ștefan Baljalarschi (n. a.).

DRUMUL MEU

Viaţa-şi intră-n matcă.
Fost locuitor de sat,
Îmi amintesc
Cele văzute la ţară.
Poeme dragi,
Povestiţi liniştit
Despre viaţa mea.

O izbă ţărănească,
Miros de hamuri,
Icoane vechi,
Lumină slabă de candele.
Ce bine am păstrat
Senzaţiile din anii copilăriei.
Sub ferestre
Foc de viscol alb.

Am nouă ani.
Divanul, bunica, pisoiul...

Bunica îngîna un cîntec,
Trist, de stepă.
Căscînd din cînd în cînd
Şi închinîndu-se.

Viscolul mugea.
Sub ferestre
Parcă jucau morţii.
Atunci Imperiul
Se lupta cu japonii,
Şi toţi vedeau,
Departe, cruci.

Atunci nu cunoşteam
Treburile negre-ale Rusiei
Şi nu înţelegeam
Pentru ce e război.
Cîmpiile din Reazani
Unde coseau mujicii
Şi îşi semănau pîinea,
Erau ţara mea.

Ştiu doar atît:
Ţăranii murmurau,
Înjurau pe dracu,
Pe Dumnezeu şi pe ţar.
Ca răspuns
Le zîmbeau numai depărtările
Şi zările noastre
Rari şi de coloarea lămîiei.

Atunci pentru întîia oară
M-am întîlnit cu rima.
Vîrtejul senzaţiilor
Mi-a ameţit capul
Şi-am zis:
Fiindcă s-a iscat acest har,
Am să-mi arăt sufletul prin cuvinte.

Ani depărtaţi —
Acum sînteţi ca-n ceaţă.
Ţin minte: bunicu-mi spunea cu mîhnire:
„Fleacuri.
Dacă-ţi vine să scrii,
Scrie despre secară
Sau despre cai".

În capul meu
Aprins de chemarea muzei
Răsăreau visuri.
În tăceri tainice gîndeam:
Voi fi renumit şi bogat
Şi mi se va ridica
Statuie-n Reazani.

La cincisprezece ani
M-am îndrăgostit straşnic
Şi mă gîndeam duios
Cînd rămîneam singur:

Cu cea mai mîndră dintre fete,
Împlinind vîrsta,
Mă voi însura.

Anii treceau...
Anii schimbă fețele.
Alte lumini
Se aștern pe ele.
Visător în sat,
În capitală
Am devenit poet de mîna-ntîia.

Și bolnăvindu-mă
De plictiseală scriitoricească
Am început să rătăcesc
Prin felurite țări.
Nu m-am încrezut în nimeni,
Nu mi-a părut rău după nimeni,
Am socotit totul minciună.

Atunci am înțeles
Ce înseamnă Rusia,
Ce e gloria,
Și de aceea
În suflet mi-a intrat tristețea
Ca o otravă amară.

Ce-mi folosește
Că sînt poet?
Și fără mine e destul gunoi.
Să mor.
Dar...
Nu...
Să nu-mi mai faceți monument în Reazani.

Rusie, Țarism...
Tristețe....
Și nobilime binevoitoare...
Ei, și!
Primește, dar tu, Moscovă,
Huliganismul deznădăjduit.
O să vedem
Cine pe cine va învinge.

Și acum poemele mele stropesc
Pe lustruiții saloanelor
Cu urina iepei din Reazani.

Nu vă place?
Da, aveți dreptate,
Sînteți obișnuiți cu Origan,
Dar pîinea aceasta
Cu care vă hrăniți
Din bălegar o scoatem.

Au mai trecut alţi ani.
Şi-n ani au fost atîtea
Că în cuvinte
Nu pot să-ncapă toate.
În locul ţarismului
Cu forţă uriaşă
A venit puterea muncitorilor.

Obosit de rătăciri
Prin ţări străine
Am revenit
La casa părintească.
Cu coade verzi
Şi fustişoară albă
Veghează lîngă lac mesteacănul.

Ce minunat mesteacăn
Şi ce piept!
Nici-o femeie n-are
Unul la fel.
Din cîmpuri,
Oamenii stropiţi cu soare
Se-ntorc în sat în care cu secară.
Nu mă mai recunoaşte nimeni!
Sînt pentru ei drumeţ străin,
Dar iată, trece fără să se uite
O veştedă femeie.
Un fulger mi-nfioară trupul.

Să fie ea?
Să nu mă fi recunoscut?
Ei, fie,
Las' să treacă.
Şi fără mine e destul de tristă.
Chipul ei e chip de martiră.

Pe înserate,
Cu şapca pe faţă,
Să nu-mi trădez
Răceala ochilor,
Merg să privesc
Stepele cosite
Şi să aud
Cum cîntă pîrîul.

Ei, ce?
Tinereţea a trecut.
E vremea să m-apuc
De lucru
Şi sufletul neastîmpărat
Să cînte matur.
Noua viaţă a satului
Să mă umple
De forţă nouă,
Cum înainte
M-a dus la renume
Draga iapă rusească,

MI S-A URÎT TRĂIND

Mi s-a urît trăind în ţara mea.
Sub alte ceruri dorul meu m-ar vrea,
O, izbă,-am, să te părăsesc, să plec,
Prin lume vagabond şi hoţ să trec.

Voi merge pe zulufii albi ai zilei
Cîntînd coliba liberă — a milei, —
Şi un prieten scump cuţitul strîmb
Mi-l va ascute, scos de la carîmb.

Cu primăvară-n stepă şi cu soare
Se-mbrobodeşte drumul, galben floare,
Şi tu, al cărei nume-l tăinui, drag,
O să m-alungi din nou de lîngă prag.

Şi iarăş o să mă întorc aici
Să mă mîngîi cu bucurii prea mici.
Dar într-o seară verde, sub fereastră
O să mă spînzur cu-o eşarfă-albastră, —

Şi sălcii sure, peste garduri vii,
Spre mine-or să întindă crengi mlădii,
Şi cîinii vor lătra cînd, nespălat,
Mă vor zvîrli-n pămîntul desfundat.

Iar luna goală va pluti-n văzduh
Pierzîndu-şi vîslele pe lac, în stuh,
Şi Rusia va dăinui la fel
Jucînd la gard cu gleznele-n inel.

ÎN CEAS STRĂVEZIU

În ceas străveziu cînd noaptea-şi înfige
Pe degetul ei negru luna,
Cui cîntă de dragoste
Privighetoarea nebuna?
Mai poate cineva să iubească acum?
Inimile sînt toate sînge şi fum.
O, noi sîntem tineri, dar noi
Mergem să deschidem uşi noi.
Am aruncat cuvintele rare,
Numai forţa e creatoare.
Ce e pentru noi soarele sau convoiul de stele?
Rîul de aur al mulţimii rebele.
Ce e pentru noi India? Tolstoi mai are vreun rost?
Vîntul acesta parcă a fost şi n-a fost.
Acum oamenii simpli, cu bluze albastre,
Sînt mai înalţi ca înaltele astre.

TOAMNĂ

Liniştea a potopit crîngurile cu ploi.
Toamna, iapă roşie, îşi scarpină coama în foi.

Pe deasupra malurilor rupte ale rîului
Zăngănitul potcoavelor albastre, clinchetul frîului.

Pasările sînt toate cenuşă, cerul nomol.
Vîntul prin veştejiri calcă domol,

Şi pe măceşii roşii sărută mut
Rănile Hristosului nevăzut.

DOAMNE, TU OARE

Doamne, tu oare
Ai legănat în vis pămîntul?
Pulberea stelelor
A scuturat-o în părul meu vîntul.

Răsună cedrii cerului
Prin broboada luminii.
În văile tristeţii
Cuvintele se-nfig ca spinii.

Cuvintele, cuvintele cîntă
Despre ţinuturile depărtate
Unde gura lunii a muşcat
Tufele roşcate.

Acolo, în crînguri adînci,
Sar veveriţe, iepuri şi grauri,
Şi joacă, sprintenă şi goală,
Ploaia cu genunchii de aur.

TOT CE E VIU

Tot ce e viu e-nsemnat
Cu un har de la-nceput.
Dacă nu aş fi poet
Aş fi fost tîlhar temut.

Slab şi mic, totdeauna
Printre băieţandrii erou vestit,
Adesea, adesea mă întorceam acasă
Cu nasul zdrobit.

Şi înaintea mamei speriate
Spuneam cu gura sîngerată, rece:
— „Nu e nimic, m-am poticnit de-o piatră.
Pînă mîine trece".

Şi acum că s-a potolit
Fierberea din zilele acele
O putere nestăvilită
Zbucneşte în poemele mele.

Cuvintele vin rîuri de aur,
Și peste fiecare rînd se revarsă
Îndrăzneala copilului zburdalnic
Cu vestmînt sfîșiat, față arsă.

Ca și atunci sînt mîndru și cutezător.
Pasul mi-e nou; nici o cătușă nu-l strînge.
Înainte mă băteau peste bot
Acum sufletul mi-noată în sînge.

Și astăzi nu mamei
Ci adunăturii străine care rîde îi zic:
— „Nu e nimic, m-am poticnit de-o piatră.
Mîine nu se mai cunoaște nimic"...

PRIN SEARA ROȘCOVANA...

Prin seara roșcovană poteca se strecoară.
Loviți, măcieșii toamnei dau sunet de vioară,
Soarele s-a strivit în zare ca un frag.
Izba mă cheamă simplă să-i odihnesc în prag.

Aria amiroase a fîn cosit și-a orz.
Prin geam odrasla crudă cu păr gălbui și-ntors
Privește jocul simplu al păsărilor grase
În frigul care vine cu neguri și mătase.

Fum verde toarce hornul din sobele roșcate.
Adoarme-acoperișul cu pleoapele lăsate.
Cine lipsește? Vîntul cu buzele subțiri
Prin noapte strigă ori strigă prin amintiri?

Cine-o mai călca frunza colțată ochind cerbii,
Și cu călcîie goale aurul viu al ierbii?
Suspinul vag se pierde cu sunet slab prin ani
Și întîlnește bufniți, — nici șoimi și nici vultani.

Ce deasă cade pîcla! În grajd e somn de pîslă.
Drumul e adormit alb, lîngă şanţul vîslă.
Şi-un smoc de fîn, tăiat de fier, duios suspină
Lin legănat de buza vacii care se-nchină.

MAGDALENA

În dantelă de lună
Valea momeşte stihii.
Din icoană Magdalena
Zîmbeşte către copii.

Seara albastră uimită
Holbează ochi mari.
Luna se clatină-n leagăn
Printre stejari.

Se vesteşte furtună şi viscol
Cu mărgele de sticlă, reci,
O pasăre trece şi ţipă
În vînturi de veci.

Moartea-şi ascute toporul
Şi iată, Magdalena plînge.
Cineva rătăcit în stepă
Mîinile-şi frînge.

DUPĂ ŞUVIŢA ÎNTUNECATĂ...

După şuviţa-ntunecată a pădurii,
În albăstrimea neclintită,
Luna, — mieluşea cîrlionţată, —
Se plimbă prin iarba-nflorită.

Pe lacul în roată de sălcii bătrîne
Cornițele ei împung mătasa.
De pe cărare privind îmi pare
Că apa clatină malul şi casa.

Stepa învestmîntată în şal verde
Cădelniţează fum de ceremuşă.
În zăvoaiele dese se-ascund
Păsări cu pene de cenuşă.

O, ţinut nesfîrşit şi sălbatec
Ce aproape eşti de inima mea,
În adîncul tău s-a pitit
Tristeţea şi galbena-mi stea.

Şi ţie ca şi mie ţi-e dor
De cerul înalt cu amurg roşcovan
Şi de văzduhurile libere cu zbor
De şoim şi vultan.

Dar pe deasupra-ţi, întindere-albastră,
Întunericul se uită greoi
Şi s-aud lanţurile Siberiei
Dincolo de cocoaşa Uralilor goi.

LUCEAFĂRUL ROȘU

Cîmpul cules, codrul pustiu,
Stuhul alungă stol cenușiu.
Munții sînt fier, balta aramă,
Soarele scamă.

Drumul se-ngroapă, rîmă, sub frunză,
Urmele dragii au să se-ascunză.
Fulgeră-n inimă și cade sub stîncă
Cerul mărunt în apa adîncă.

O, și eu singur aseară-am văzut:
Luceafărul roșu cobora tăcut
Și ca un mînz sălbatic se-nhamă
La sania mea, la sania ta...

DOAMNE, AZURUL...

Doamne, azurul fără fund
E poate pîntecu-ți rotund,
Și soarele, buric de aur,
Cu care vezi și munți și plaur.

Vrei tu-n cîrlige să ne prinzi,
De stele, cînd te uiți spre noi?
Într-ale lacului oglinzi
Luceferi blonzi desfoi, desfoi.

O plasă mică de pescar
Nici cînd nu prinde somnul mare,
Tu nu mă vei tîrî-n năvod
Spre casa-ți nălucită-n zare.

Dacă te bizui, vino gol,
Tulbură apa cu nămol
Și răsăritul, vîsc și smoală,
Aruncă-mi-l pe cap din poală.

Fă buza focului să ardă
Păcatul din lumescu-mi trai
Şi-abia atunci, cu-n vîrf de bardă
Dă-mi aripi să mă urc la rai.

CÎMP LEŞINAT

Cîmp leşinat, pe cine vrei să chemi?
Visule, ce te zvîrcoleşti şi gemi?
Aleargă herghelia şi secara,
Rămîne-n urmă satul, codrul, sara...

Aleargă gerul alb pe sterpe stepe,
Ferestre sparte, uşi dogite, trepte...
Pînă şi soarele-a-ngheţat
În drum, ca o băltoacă de pişat.

Rusie, cine ţi-a mînjit zăpezile?
Cine ţi-a speriat cirezile?
Cîinii flămînzi se-mpleticesc şi fug —
Şi marginele zărilor le sug.

S-alerg şi eu? O, nu, rămîn aici
Cu huliganii mei calici.
Lupoaicei, Dumnezeu i-a dat un pui,
Dar Omul i-a ucis puiul vătui.

ACUM, DRAGOSTE

Acum, dragoste, dragostea mea
Nu mai e tînără şi nouă.
Tu eşti mîhnită că mătura lunii
Îmi scutură peste poeme rouă.

Întristîndu-te şi bucurîndu-te în faţa stelei
Ce-ţi cade pe sprîncenele subţiri
Ţi-ai dăruit inima izbei,
Inima ta cu trandafiri.

Cel aşteptat cu tremur în noapte
A trecut înainte şi nu s-a oprit.
Cheile tale cu sunătoare şoapte
Cui le-ai dăruit?

Raiul n-ai să-l vezi prin fereastră
Şi n-o să cînţi mereu despre soare.
Moara pe deal îşi zbate aripile
Dar pămîntul n-o lasă să zboare.

NU RĂTĂCESC

Nu rătăcesc prin ierburi şi nu caut
Urma nimănui sub cerul închis.
Cu snopul părului tău de ovăz
Mi-ai ieşit pentru totdeauna din vis.

Cu mireasmă de mură pe piele
Ce frumoasă erai în alint:
Semănai cu-n apus purpuriu,
Cu zăpezi de argint.

Boabele ochilor tăi s-au trecut,
Glasul ţi s-a stins în tăcere,
Dar în cutele şalului a rămas
De la mîinile mici adiere de miere.

Cînd zorile pe acoperişuri
Ca pisicuţele îşi spală cu labele faţa,
Fagurii apei cu vîntul
Mi te tot amintesc dimineaţa.

Şi seara albastră cîteodată îmi spune
Că ai fost numai cîntec şi vis visat.
Eu te ştiam făptură gingaşă; umerii frumoşi
Cu buzele tainei i-am sărutat.

Nu rătăcesc prin ierburi şi nu caut
Urma nimănui sub cerul închis.
Cu snopul părului tău de ovăz
Mi-ai ieşit din gînd şi din vis.

SÎNT ULTIMUL POET

Sînt ultimul poet al satului.
În poeme podul de lemn e neînsemnat.
Privesc cum cădelniţează mesteacănul
Cu frunziş întomnat.

Trupeasca mea făclie de ceară
Va arde pînă la sfîrşit cu flacără aurie.
Ceasul de lemn galben al lunii
Îmi va suna răguşit intrarea-n veşnicie.

Pe nesfîrşitele cîmpuri albastre
Va ieşi uriaşa maşină de fier.
Palmele ei negre vor aduna
Ovăzul risipit de zori sub cer.

Cîntecele acestea nu vor trăi cu voi,
Palme fără viaţă, palme străine.
Numai spicelor şi cailor
O să le pară rău după mine.

Fierul va alunga hergheliile.
Coame n-or să mai fluture-n vînt.
Curînd, ceasul de lemn galben al lunii
Îmi va suna răguşit intrarea-n pămînt.

VULPEA

S-a tîrît cu piciorul zdrobit
Şi în vizuină s-a încolăcit.
O dantelă de sînge-nflorată
Se scria pe zăpada curată.

Se împleticea prin fumul detunăturii,
În ochi i se clătinau copacii pădurii.
Din tufişuri vîntul zbucnise cu părul vîlvoi
Şi risipise alice sonore prin foi.

Deasupra ei întunericul se zbătea,
Seara umedă şi roşie creştea,
Capul se tot ridica speriat să audă,
Limba încremenea pe rana udă.

Apoi coada galbenă, flacără, în viscol a căzut.
Buzele morcov copt s-au făcut.
Mirosea a frunză putredă, a zăpadă ca luna.
În vizuină sîngele picura într-una, într-una....

VACA

De bătrînețe dinții i-au căzut.
Ani mulți pe coarne s-au însemnat.
A bătut-o într-una văcarul băut
Pe izlazul rouat.

Inima ei numai liniște vrea
Dar șoarecii rod în colț și s-aud.
Odată, odată, vițelușul
Avea picioarele albe, botul ud.

Mamă a fost jefuită de fiu
Și copleșită de întristare.
În obor, sub salcîm, pe prăjină
Vîntul flutura pielea în soare.

Și în anul ce vine și ea, și ea
Va porni către marea tăcere.
I se va trece peste gît o funie cu nod,
Și va fi dusă în amurg, la tăiere.

Poate, slabă, va cerca-mpotrivire
Proptindu-și coarnele vechi în pămînt.
Acum visează un crîng cu frunza subțire
Și cîmpuri ierboase legănate de vînt.

PISICA

Scrisoare surorei mele Şura

Sînt atît de multe pisici pe lume.
Numărul lor n-ar putea nimeni să-l spună.
Îmi amintesc: în izba noastră mirosea a mazăre.
Şi steaua albastră sună, sună...

În viaţă, în vis ori în somn
Mi se năzare o zi depărtată:
Pe laiţă torcea pisoiul de puf
Şi se uita cu privirea dungată.

Pe atunci eram copil, copil,
Bunica-ngîna un cîntec bătrîn.
Pisoiul ca un tigru tînăr sărea
Şi se juca cu ghemul scăpat din sîn.

Au trecut anii, bunica e moartă.
Din pielea pisoiului iubit
Bunicul a făcut o căciulă
Şi a purtat-o pînă s-a-nvechit.

AM PĂRĂSIT CASA PĂRINTEASCĂ

Am părăsit casa părintească
Şi Rusia cu iarbă albăstrie,
Trei stele, în plop, lîngă lac,
Tristeţea mamei o păstrează vie.

Luna ca o broască de aur
Se risipeşte pe faţa apei.
Ca floarea de măr, părul cărunt
S-a revărsat în barba tatei.

N-am să mai revin acolo curînd,
Am mult de cîntat, am mult de sunat.
Rusia albastră e păzită
De plopul străvechi cu frunziş legănat.

Voi îi strîngeţi la piept coaja crăpată
Şi-i sărutaţi ploaia foilor line.
Plopul bătrîn e încă mîndru şi zvelt
Şi tot neliniştit ca mine.

PE CINE SĂ CÎNT

Pe cine, pe cine să cînt
În jocul cu morți fugiți de pe dric?
Priviți: la femei un al treilea
Ochi—iese-n buric.

Din pîntecul gol se uită ca luna
Rotund și flămînd.
De mine eu însumi rîzînd
Am scris un poem pentru una.

Dar unde sînt fetele toate
Cîte ne iau tinerețea vioaie?
De vrei să te-nsori, cîntărețe,
Cunună-te-n staul c-o oaie.

Ca facla de ceară topește-te-n cîntec,
Alină-te-n paiele roase din șură.
Octomvre-auriul ți-aruncă inele
Cu mîini tremurate de salcie sură...

CÎINILOR

Cîinilor, cîinilor, veniți aici
Cu botul în mîinile mele.
N-ar fi oare vremea ca luna
Să nu mai lingă nori, stele?

Norii sînt pîntece sfîșiate, de iepe,
Pînze înnegrite de ciori.
Fraților cîini, fraților cîini,
Am fugit departe de grăitori.

Cînd foamea printre ziduri dărîmate
Se va înfige în părul meu stufos
Îmi voi mînca jumătate piciorul,
Jumătate vi-l voi da pentru ros.

N-am să mă mai întorc între oameni.
Mai bine între voi să mă sfîrșesc.
Nu pot să arunc în semeni cu piatra,
Nu pot să lovesc.

RĂTĂCESC PE ÎNTÎIA ZĂPADĂ

Rătăcesc pe întîia zăpadă
Cu chiote-n inima grea.
Seara, cu o lumînare albastră,
Mi-a luminat drumul cu o stea.

În pădure cîntă vîntul sau cocoşul sălbatec?
Nu ştiu: lumina sau întunericul a venit?
Poate, în locul iernii, pe cîmpuri
Păsări de-argint au poposit.

Ce frumoasă eşti, albă nesfîrşire.
Gerul îmi schimbă sîngele-n foc şi-n şuvoi.
Îmi vine să strîng lîngă piept
Arborii goi.

Minune a pădurilor pure,
Bucurie a zăpezilor curate,
Îmi vine să mîngîi coapsele
Sălciilor pe ape plecate.

SPOVEDANIA UNUI HULIGAN

Nu fiecare ştie să cînte
Şi nu oricui îi este dat
Să se rostogolească, măr, la picioare străine.

Aceasta e cea mai mare spovedanie
Pe care o face un huligan.

Eu înadins umblu nepieptănat
Cu capul ca o lampă de petrol pe umeri.

Toamna desfrunzită a sufletelor voastre
Îmi place s-o luminez în amurguri.
Îmi place cînd pietrele înjurăturii
Zboară spre mine ca grindina furtunii.

Atunci îmi strîng mai tare cu mîinile
Balonul clătinat al părului.

Mi-aşa de bine,
Mi-aşa de bine-atunci să-mi amintesc
Lacul verde şi foşnetul plopului,
Că undeva trăiesc ai mei, tata şi mama.
Lor puţin le pasă de poemele mele,
Lor le sînt drag ca apa şi cîmpul,
Ca ploaia care primăvara creşte verdeaţa,
Ei, dacă ar şti, ar veni şi v-ar străpunge cu furci
Pentru fiecare strigăt zvîrlit în mine.

Săraci, săraci, ţărani!
V-aţi făcut probabil urîţi.
Vă e frică şi-acum de Dumnezeu şi de adîncurile
bălţilor,
O, dacă aţi înţelege că fiul vostru, în Rusia,
E cel mai de seamă poet!
N-aţi tremurat voi oare, cu inima pentru viaţa mea,
Cînd umblam cu picioarele goale prin bălţile toamnei?
Acum port cilindru
Şi pantofi de lac.

Dar clocote în mine mîndria de altădată
A îndrăzneţului şi zburdalnicului din sat.
Vacile de pe firmele măcelăriilor
Le salut de departe.
Birjarii pe care-i întîlnesc în piaţă
Îmi amintesc mirosul de bălegar de pe cîmpurile
noastre,
Şi-mi vine să port pe braţe coada fiecărui cal
Ca trena unei rochi de nuntă.

Iubesc ţinutul acela,
Iubesc mult de tot patria aceea,
Deşi stăruie în ea rugina sălcie a tristeţii.
Îmi sînt dragi rîturile murdare ale porcilor
Şi în liniştea nopţii glasul sonor al broaştelor.

Sînt bolnav de amintirea copilăriei.
Visez pîcla umedă a serilor de aprilie
Şi ulmul aşezat pe vine să se încălzească
La focul zorilor.
O, cîte ouă de corbi din cuiburi
Am furat căţărîndu-mă prin crengile lui.
O mai avea el creştetul capului verde?
Coaja lui tot atît de tare o fi?

Dar tu, iubitul,
Credinciosul meu cîine?
De bătrîneţe te-ai prostit, ai orbit,
Şi rătăceşti prin ogradă tîrîndu-ţi coada.
Nu mai ghiceşti după miros unde e uşa şi unde e
grajdul.
O, cît de dragi îmi sînt zilele cînd
Furînd de la mama o bucată de pîine
O mîncam amîndoi muşcînd pe rînd
Fără să ne fie greaţă unul de altul.

Eu am rămas acelaşi,
Cu inima eu am rămas acelaşi.
Ca albăstrelele în orz înfloresc în faţa mea ochii.

Țesînd din poeme pînze de aur,
Aş vrea să vă spun ceva duios.

Noapte bună!
Noapte bună, vouă tuturor!
A trecut coasa prin iarba amurgului.
Astăzi aş vrea
Să mă învîrtesc în jurul lunii ca o viespe.

Lumina e atît de albastră
Că nu ți-ar părea rău să mori.
Ei, şi ce dacă par un cinic
Care şi-a legat de spate o lanternă?
Bătrînule şi mult călăritule Pegas,
Îmi trebuie mie oare şeaua ta moale?

Am venit ca un meşter aspru
Să cînt şi să proslăvesc guzganii.

Capul meu, ca luna august,
Varsă vinul părului vîlvoi.

Aş vrea să fiu pînză galbenă la corabia
Care pluteşte spre țărmuri noi...

NOI, GENERAȚIA...

Noi, generația victoriei leniniste,
De multe încă nu ne dăm seama.
Cîntecele noi
Le cîntăm tot aşa cum ne-au învățat bunicii.
Prieteni, prieteni!
Ce fierbere e în țară
Şi ce tristețe în fierberea aceasta veselă!
De-aceea poate îmi vine şi mie
Suflecînd pantalonii
Să alerg după Komsomoli.
Nu învinuiesc pe cei ce se retrag în tristețe.
Cum ar putea bătrînii
Să se țină de tineri?
Ca semănăturile lăsate necosite
Ei au rămas să putrezească şi să se scuture,
Şi eu, eu însumi,
Nici tînăr, nici bătrîn,
Sînt sortit să fiu bălegar pe cîmpul timpului.

Nu de aceea cîntecul ghitarei din cîrciumi
Mă adoarme cu somn dulce?

Ghitară dragă,
Cîntă, cîntă!
Să-mi cînţi, ţigane,
Să uit zilele otrăvite
Fără mîngîieri şi fără linişte.

Pe soviete nu le învinuiesc.
Sînt mîhnit doar,
Că tinereţea mea luminoasă
S-a risipit zadarnic.
Ce-am văzut eu?
Război, numai război.
În loc de cîntece
Am ascultat tunuri.
Nu de aceea oare cu capul galben
Am alergat pe planetă pînă la istovire?
Totuşi sînt fericit.
Din vîrtejul furtunilor
Am rămas cu impresii care nu se repetă.
Uraganul mi-a împodobit soarta
Cu vegetaţii de aur.
Eu nu sînt omul nou!
De ce s-o tăinui?
Eu am rămas cu un picior în trecut
Şi vrînd să calc cu celălalt în viitor
Mă simt căzînd în gol.
Dar sînt şi alţi oameni,
Aceia,
Sînt mai nenorociţi şi mai uitaţi,
Decît nişte butuci
Printre evenimente ne-nţelese.

Eu îi cunosc
Şi i-am observat:
Ochii le sînt mai trişti ca ai vacilor
Şi pe sîngele lor e mucigai
Ca pe lacuri mătasa broaştei.

Cine o să arunce cu pietre în lacuri?
Nu v-atingeţi de ei
Căci se vor stinge singuri
Arzînd mocnit ca frunzele stropite.

Mai sînt şi alţi oameni:
Aceia care cred
Şi-aruncă vagi priviri în viitor.
Aceştia scărpinîndu-şi singuri pielea,
Vorbesc despre o viaţă nouă.

Eu îi aud:
— „Cu sovietele nu prea trăim pe plac.
Ar fi mai bine s-avem stambă, cuie."
Ce puţin le trebuie acestora!
Viaţa lor e în cartofi şi-n pîine.
Atunci de ce înjur eu noaptea
Şi mă supăr
Pe soarta mea amară şi ne-ntreagă?
Invidiez pe cei
Cari şi-au petrecut viaţa-n lupte,
Pe cei ce-au apărat ideea mare.
Eu mi-am pierdut zadarnic tinereţea
Şi nici măcar o amintire n-am.

Ce scandal!
Ce mare scandal!
M-am trezit în cuşcă.
Şi doar puteam să fac
Nu ceea ce-am făcut
Ci altceva.

Ghitară dragă,
Cîntă, cîntă!
Să-mi cînţi, ţigane,
Să uit zilele-otrăvite
Fără mîngîieri şi fără linişte.

Ştiu: tristeţea nu se poate îneca în vin.
Sufletul nu se lecuieşte
Cu pustiu şi cu pustnicie.
Poate de aceea îmi vine,
Suflecînd pantalonii,
Să alerg după Komsomoli.

OMUL NEGRU

Prietenul meu, dragul meu,
Sînt rău bolnav!
Nu ştiu care mi-e boala:
Poate şuieră vîntul
În stepa pustie,
Poate iarăşi creerul
Mi-l cuprinde alcoolul
Scuturîndu-l
Ca pe o dumbravă
În toamna tîrzie.

Capul meu mişcă urechile
Ca o pasăre aripele.
Omul negru stă pe patul meu.
Omul negru nu mă lasă să dorm.

Omul negru
Îmi arată cu degetul
O carte mîrşavă
Şi ca un călugăr
La capul unui mort

Îmi citeşte viaţa unui zurbagiu,
A unui beţivan,
Plictisindu-mi sufletul şi speriindu-l.
Omul negru!
Omul negru!
— „Ascultă, ascultă, —
Bolboroseşte el, —
În cartea asta sînt noian de planuri,
Multe idei frumoase.

Acest om
A trăit în ţara
Celor mai mari
Şarlatani şi tîlhari.
În decembrie, în ţara aceea,
Zăpada e albă, albă,
Şi viscolul îşi toarce vesel
Fuioarele.
Omul acesta a fost aventurier
De cea mai curată esenţă.

A fost elegant,
Şi poet
Deşi cu o putere
Nu prea mare.

A iubit o femeie
De peste patruzeci de ani,
Pe care o numea ades

«Fetiţa», «ştrengăriţa»,
«Iubita mea»,
Fericirea, —zicea el, —
E-n mîini şi-n minte.
Toţi cei cu sufletul stîngaci
Sînt fără fericire.
Nu e nimic că gesturile false
Aduc prea multe chinuri.

E arta cea mai-naltă
Să pari voios şi simplu
Cînd eşti mîhnit,
Cînd ai pierdut pe cineva,
Sau în timpul furtunii
Şi-al vieţii îngheţate".

Omule negru,
Să nu mai îndrăzneşti!
Tu nu faci slujbă
De scafandrier.
Ce mă priveşte viaţa
Unui poet scandalagiu?
Citeşte-o altora.

Omul negru se uită fix la mine.
Ochii i se îneacă
În vomitări albastre, —
Parcă ar vrea să-mi spună
Că sînt tîlhar şi hoţ

Şi c-am prădat fără ruşine
Pe cineva.

Prietenul meu, dragul meu,
Sînt rău bolnav!
Nu ştiu care mi-e boala:
Poate şuieră vîntul
În stepa pustie.
Poate iarăşi creerul
Mi-l cuprinde alcoolul,
Scuturîndu-l
Ca pe o dumbravă
În toamna tîrzie.

Noaptea e ger.
E linişte-n răscruce.
Sînt singur la fereastră.
N-aştept pe nimeni.
Cîmpul e acoperit
Cu nisipos var moale.
Pomii s-au adunat în grădină
Ca nişte călăreţi.
Plînge undeva
O pasăre de noapte.
Călăreţii de lemn
Cern lovituri de copite.

Omul negru
Stă în fotoliul meu,

Îşi ridică jobenul
Şi-l pune de-o parte
La poalele surtucului.

— „Ascultă, ascultă! —
Horcăie el privindu-mă de-aproape
Şi aplecîndu-se:
N-am mai văzut nicicînd mişel
Să sufere de insomnie,
Ca tine.

De-altfel, am greşit!
Afară-i lună.
Ce mai vrea oare
Şi luna asta
Pierdută-n toropeli?
Poate va veni «ea»
Cu pulpe groase
Şi tu îi vei citi din putreda
Ta lirică
Sentimentală?

Îmi plac poeţii!
Caraghioşii!
În ei trăieşte totdeauna
Povestea monstrului cu plete
Care vorbind unei studente
Cu coşi pe faţă,

De Univers,
Abia își mai reține
Dorința sexuală.

Nu știu, nu-mi amintesc prea bine,
Odată, într-un sat,
Poate în Kaluga,
Poate în Reazani,
Trăia un băiețandru
Într-o casă de țărani,
Cu părul auriu
Și ochi albaștri...

Și iată a crescut,
E mare și poet.
A iubit o femeie
De peste patruzeci de ani
Pe care o numea ades:
«Fetița», «ștrengărița»,
«Iubita mea»".

— „Omule negru!
Ești un musafir plicticos.
Află că lumea
De tine spune-așa".
Sînt furios, turbat,
Și bastonul meu zboară
Spre fruntea lui...

Luna a murit,
Se arată lumina albastră.
Ce dracu-mi făcuși tu,
Noapte?

Stau cu jobenul pe cap.
Nimeni nu e cu mine.
Sînt singur.
Oglinda e spartă.

MOSCOVA CÎRCIUMĂREASCĂ

S-a hotărît! Pentru totdeauna
Am părăsit şesul natal, comuna.
N-o să mai răsune din frunziş aripat
Plopul deasupra mea legănat,
Căsuţa fără mine s-a gîrbovit.
Dulăul bătrîn a zăcut şi-a murit.
Pe uliţele acestea întortochiate,
M-a ursit Dumnezeu să mor, poate.
Şi totuşi mi-e drag acest oraş de ulmi şi platani,
Învechit de ploi, înnegrit de ani.
Pe cupolele lui moţăie obosită
Asia, Asia, aurită.
Aici, noaptea, cînd luna luminează,
Cînd luminează dracu' ştie cum şi visează,
Mă strecor cu capul în piept, frînt,
Spre cîrciuma de sub pămînt.
E zgomot şi gălăgie în această vizuină
Şi eu, de seara, pînă se face lumină,
Citesc versuri curvelor cu miros de pudră şi mirt
Şi cu tîlharii beau spirt.
Inima îmi bate din ce în ce mai des,
Vorbesc încîlcit, abia înţeles:

Sînt ca şi voi un om pierdut, uitat,
Nu mă voi mai întoarce de unde-am plecat,
Căsuţa fără mine s-a gîrbovit,
Dulăul bătrîn a zăcut şi-a murit.
Pesemne pe uliţele Moscovei, sub cer,
M-a ursit Dumnezeu să pier.

Oamenii beau, se bat şi plîng,
Armonistul suspină galben, trist, şotîng,
Îşi blestemă norocu-n trezie
Şi-mi aminteşte de vechea Rusie
Şi eu, şi eu cu capul în jos
Îmi torn vin peste faţă, slinos,
Gîndul să-mi adoarmă sub tîmplă,
Să nu ştiu ce mai mi se-ntîmplă.
Ruşii sînt veseli, chiuie, cîntă,
Şi sorb basamacul de-l zvîntă.
Armonistul cu chip de tătar
Cîntă de Volga, de Ceka, arar,
Şi-n privirile lui de nebun
Fulgeră gînduri ce nu se mai spun.
Oamenii ăştia se tînguie toţi,
Că şi-au pierdut tinereţile, netoţi,
Că asprul Octombrie i-a amăgit
Cu viscolul lui alb, înteţit,
Dar îşi ascut cu nouă-ndrăzneală
Cuţitul din cismă, prins de cocleală.
Unde sînteţi voi care aţi plecat?
Razele vi s-or fi întunecat!
Armonistul se caută cu spirt, cu prize,
De sfrinţia luată în stepele chirchize,

Nu, pe ăştia nu-i mai împrăştii,
Putregaiul le-a dat curaj, le-a dat praştii.
Ei, Rusia mea, Rusie,
Asiatic pămînt, Rusie!...

Zi, armonică! plictiseala nu se ascunde.
Degetele armonistului curg unde.
Bea cu mine, căţea parşivă,
Bea cu mine, căţea guralivă.
Toţi te-au iubit,
Toţi te-au stîlcit,
Toţi te-au mînjit!
Ce te uiţi cu albăstrelele tale, ca florile,
Ori vrei una în bot?
Eşti bună de pus sperietoare, ciot,
Să alungi ciorile.
Pînă în ficaţi, pînă în rărunchi,
Mă chinui, mă tai, mă îngenunchi.
Armonica, armonica să nu stea!
Bea, viezure, bea!
Aş lua-o pe aia, pare mai cu ţîţe,
Mai proastă, mai cu fiţe.
Dintre cele ca tine nu eşti cea dintîi
Pe care o mîngîi,.
Însă cu una ca tine urîtă, uşoară,
Sînt prima oară.
E dureros ce fac şi sfidător,
Dar pentru asta n-o să mă omor.
Ce te clatini? Ce-ţi dezveleşti cracii?
Du-te la toţi dracii!

E vremea să mă fac mai rece
Cu haita voastră ce mereu petrece...
Draga mea... Draga mea... uite, plîng, scîncesc,
Iartă-mă... iartă-mă... te iubesc...

Zi măi, zi! Fi-ţi-ar ghitara a dracului,
Degetele tale joacă pe ea ca dinţii daracului.
Aş vrea să mă înec în acest năduf.
Amicul meu, amicul meu, uf,
Nu te mai uita la brăţările ei,
La mătasa rochiei, la cercei,
La această femeie am căutat fericire
Şi am aflat negură, pieire.
Nu ştiam că dragostea e molimă, huidumă,
Nu ştiam că dragostea e ciumă.
A venit spre mine, m-a privit
Şi m-a înnebunit.
Cîntă prietene, să-mi aduc aminte,
De viaţa dusă mai înainte.
Las-o să o sărute cine-o vrea,
E tîrfă şi e draga mea.
Mai stai! Mai stai! N-o înjur, o chem,
Şi n-o blestem.
Hai, dă-mi ghitara. Vreau pe coarda groasă
Să cînt despre viaţa-mi furtunoasă.
S-a spart cupola verde-a vieţii mele.
Inima mea acum e o desagă
Cu visuri mari de aur şi cu stele.
Multe fete am pipăit,
Le-am strîns prin colţuri, le-am ciupit.

Dreptatea pămîntului s-a răzbunat:
Cu ochii copilăriei am privit mirat
Dulăii ce lingeau mîrîitori
Căţelele, sub coadă, de scursori.
De ce să fiu gelos?
De ce să fiu bolnav, sfios?
Viaţa noastră: patul şi cearceaful,
Sărutul pătimaş, prăpădul.
Zi, zi mai tare! Mîinile fatale
Să cînte zilele-mi fatale.
Ştii ce? Mai bine dă-le-n măsa, iată,
Eu n-o să mor, amice, niciodată...

INONIA

Prorocului Eremia

„Nu mă înspăimînt de pieire,
Nici de lănci, nici de săgeţile ploii".
Aşa spune după Biblie
Prorocul Serghei Esenin.
A venit timpul meu.
Nu mi-e frică de cnut.
Trupul lui Hristos
Îl scuip din gură.
Nu vreau să fiu izbăvit
Prin chinurile şi crucea lui.
Altă învăţătură-nţeleg,
Să întreacă veşnicia stelelor.
Am văzut alt Mesia.
Moartea n-o să mai joace
Deasupra dreptăţii.
Voi tunde albastrul cerului,
Ca pe o oaie,
De lîna murdară.
Voi ridica mîinile spre lună
Şi o voi sparge ca pe-o nucă.
Nu vreau ceruri fără scară.
Nu vreau să cadă zăpezi.

Astăzi voi oua ca o găină
Vorbe de aur.
Astăzi, cu mînă vînjoasă
Sînt gata să răstorn lumea.
Nu vreau să se încrunte soarele
Pe fața lacului.
Ca o furtună
Opt aripi îmi vor răsări pe umeri.

Peste Rusia înfricoșată latră clopotele.
Plîng zidurile Kremlinului.
Astăzi pe lănci de stele
Pe tine te vom ridica, pămîntule.
Mă voi întinde pînă la Cetatea Nevăzută,
Voi mușca din Calea Lactee.
Lui Dumnezeu îi voi smulge barba
Cu colții mei
Și înfingîndu-mi mîna-n coama-i albă
Îi voi grăi cu glas de viscol:
Am să te fac, pe tine, Dumnezeule,
S-asculți ce-ți spun!

Blestem mînăstirile,
Blestem potecile ce duc spre ele.
Vreau să-mi ridic deasupra golului palatul.
Cu limba mea voi șterge de pe icoane
Chipurile sfinților și ale mucenicilor.
Vă făgăduiesc cetatea Inonia
Unde trăiește zeul celor vii.
Plîngi tu o, Moscovă,

A doua oară a venit Mogolul.
Rugăciunile din ceaslovul tău
Le voi risipi cu ciocul.
Din zori voi duce dîrz poporul meu
Să are.
Cîmpul lui de cuvinte
Să fie presărat de stupii grîului.
Grăunțele, sub cerul înstelat,
Să lumineze, ca albinele, întunericul.

Te blestem, mînăstire.
Blestem călcîiele și urmele tale.
Soarele tău, cu ascuțișul ghiarelor,
Mi s-a înfipt în suflet ca un cuțit.

Am plîns pe rîurile Babilonului
Și ploaie de sînge ne-a udat.
Astăzi strig cu glas de furtună:
Să-l despuiem pe Dumnezeu.
Spălați-vă mîinile și părul
În albia lunii noi.
Spun: — Totul va pieri.
Credința va fi înăbușită.
Deasupra noastră, Dumnezeu
S-a umflat ca o vacă.
El va făta alt soare
Pentru meleagurile noastre.
Un nou Olimpiu va veni
Să-i zugrăvească chipul nou.
Vă spun: — Voi bea tot aerul

Şi-mi voi întinde limba
Ca o cometă.
Îmi voi răşchira picioarele
Pînă-n Egipt,
Vă voi scoate potcoavele chinului.
În amîndoi polii
Îmi voi înfige cleştele mîinilor,
Voi apăsa ecuatorul cu genunchiul
Şi-n plînsetul furtunii, în gemătul viscolului
Voi rupe ca pe un colac
Pămîntul.

În beznă,
Să-l vadă-ntreaga lume
Voi scoate capul
Cu păr de stele
Şi străluciri de soare.
Patru sori,
Ca nişte butoaie ce şi-au pierdut cercurile de aur,
Din nori,
Ca de pe munte
Se vor rostogoli speriind lumile.

Şi ţie-ţi spun, Americă,
Parte ruptă din continent —
Fereşte-te pe mările necredinţei
Să dai drumul corăbiilor de fier.
Nu îngenunchia cu curcubee de tuci şi granit
Lanurile şi rîurile.

Nu sfîşia cu mîini albastre
Slăvile.
Cu simple cuie de fier
N-ai să întuneci strălucirea stelelor.
Fierberea sorilor
N-ai s-o stingi
Cu lavă de oţel.

Am să mă aşez sus, pe nori,
Cu călcîiele-n jos.
Voi pune soarele şi luna,
Ca nişte covrigi,
Pe osia pămîntului.
Îţi spun: — Nu mai cînta imnuri
Razelor tale de sîrmă.
Ele nu vor lumina a doua venire.
Mielul aleargă prin munţi.
Un trăgător dibaci
Îi va zvîrli o săgeată în piept.
Sînge cald va ţîşni în întuneric
Prin lîna albă.
Copitele, ca stele de aur,
Se vor rostogoli în noapte —
Şi ploaia cu spiţe de apă
Va străluci.
Atunci voi răsuna ca un tunet
Din roţile soarelui şi ale lunii.
Îmi voi fîlfîi părul de flăcări,
Îmi voi acoperi faţa c-o aripă,
Voi trage munţii de urechi,
Voi smulge, cu lănci, ierburile,

Şi-ţi voi mătura toate nuielele
Ca praful.

Cu plug nou
Voi ara obrajii negri ai cîmpurilor tale.
Pe deasupra ţinuturilor tale
Belşugul va zbura ca o coţofană.
Razele soarelui
Vor fi prăjini de aur.
Alţi spini vor creşte în palmele cîmpurilor tale.
Ca nişte veveriţe,
Primăverile galbene
Vor sări pe crengile zilelor.
Rîuri albastre vor izvorî
Şi vor străpunge zăgazurile de piatră.
Zările, lăsîndu-şi în jos pleoapele
Vor prinde în ele peşti de stele.
Îţi spun: — Va veni timpul cînd
Spicele grîului tău
Îţi vor străpunge ceafa.
Deasupra lumii
De pe o scară nevăzută
Răsunînd peste şesuri şi peste dealuri
Va sparge coaja lunii un cocoş
Şi va zbura.

Umblu pe nori ca pe un lan,
Cu capu-n jos.
Aud clocotul ploii
Şi şuierul aştrilor cu ciocuri subţiri.

Mă uit în iazuri albastre
Şi te văd oglindită, pe tine, Inonia,
Cu căciulile de aur ale munţilor.
Văd ogoarele şi casele tale
Şi-ntr-un pridvor pe mama mea bătrînă.
Cu degetele caută să prindă
Luminile-asfinţitului roşcat
Dar soarele, ca o pisică,
Îşi trage lacom ghemul
Şi pleacă mohorît cu el în spate.
Sub şoaptele pîrîului,
În poala ecoului din munţi
Picură de pe o lumînare nevăzută
Cîntecul meu.

Slavă Domnului din ceruri
Şi pe pămînt pace.
Cu cornul ei albastru, luna —
A sfîşiat norii.
Cineva a scos o pasăre
Din oul luceafărului
Să ciugulească
Urma lui Hristos.
Cineva cu o credinţă
Fără cruce şi fără chin
A întins pe cer curcubeul
Ca un arc.
Bucură-te Sioane,
Şi răspîndeşte-ţi lumina.
Pe zare, la marginea cerului,
S-a ivit un nou Nazaret.

Pentru a doua oară,
Pe o iapă,
Vine Mîntuitorul.
Crezul nostru e în putere.
Dreptatea noastră e în noi.

ANA SNEGHINA

1

„Satul nostru se cheamă Radova
Şi are două sute de ogrăzi.
Celor cari l-au vizitat
Le-au plăcut locurile noastre.
Sîntem bogaţi în păduri şi ape,
Avem izlazuri, avem pămînturi,
Şi peste tot domeniul nostru
Sînt răsădiţi plopi.

Nu vrem să trecem drept bogătani,
Dar nu ne plîngem de soartă.
Casele ne sînt acoperite cu tablă de fier,
Fiecare om are livadă, arie,
Fiecare are obloanele vopsite,
Iar sărbătoarea avem carne şi cvas.
Pentru toate acestea ispravnicului,
Pe vremuri, îi plăcea să stea la noi.

Birul îl plătim la vreme.
Judecătorul aspru care e cel mai mare în sat

Adaugă la bir
O baniţă de făină şi una de grîu zobit.
Ca să nu avem neplăceri
Dăm fără greutate acest plus.
Ei sînt tăria şi puterea,
Noi numai simplu norod.

Însă toţi oamenii au sufletele păcătoase
Şi mulţi au ochii ca nişte colţi.
Din satul vecin, Kriuşi,
Mujicii se uitau la noi chiorîş.
Viaţa la ei era proastă.
Aproape tot satul
Ara pămîntul cu un singur plug,
Şi cu-o pereche de gloabe prăpădite.
Nici nu putea fi vorba de belşug la ei, —
Sufletul să rămînă viu, —
Şi pe ascuns tăiau lemne
Din pădurea noastră.
Odată i-am prins...
Hm! Ei cu topoare, noi la fel.
De răsunetul şi scrîşnetul oţelului
Ne treceau fiori.
Cearta aceia mirosea a crimă.
Şi ei şi noi eram de vină.
Unul dintre ai lor a lovit pe neaşteptate,
Unul de la noi a căzut ucis.
Adunarea satului a judecat, a pus cătuşe,
Şi zece inşi au fost trimişi în Siberia.
De atunci la noi treburile merg prost.
Fericirea a scăpat din hamuri.

De trei ani într-una
Ba vitele cad, ba s-aprind pîrjoluri."

Asemenea veşti triste
Îmi cînta vizitiul pe drum.
Pe atunci mă duceam să mă odihnesc
În împrejurimile Radovei.
Războiul mi-a mîncat sufletul.
Pentru interese streine
Am lovit trupuri apropiate
Şi cu pieptul mi-atacam fraţii.
Am înţeles că sînt o jucărie
În urmă însă lăfăiau nobilii şi negustorii.
Atunci m-am hotărît să mă despart de tunuri
Şi să mă războiesc numai în versuri.
Mi-am aruncat puşca,
Mi-am cumpărat hîrtie şi iată
Cu această hotărîre
Am întîmpinat anul al 17-lea.

Libertatea s-a ridicat cu putere nebună
Şi într-un foc roz, puturos,
Era calif peste ţară
Kerenski pe calul cel alb.
Toţi strigau:
Război „victorios", „pîn' la sfîrşit".
Hoţii, paraziţii
Trimeteau spre front
Armate sure de ţărani.
Eu n-am pus mîna pe sabie.

În urletul grelelor tunuri
Am dovedit alt curaj:
În ţară primul am fost dezertor.

Drumul e destul de bun.
Răcoarea plăcută, răsunătoare.
Luna a presărat depărtarea satelor
Cu zăpadă măruntă de aur.
— „Uite şi Radova pe care-o cauţi"
Zise cărăuşul.
„Nu degeaba am biciuit gloaba —
Pentru nărav,
Vă rog, cetăţene, bacşiş.
Doriţi să mergeţi la morar?
E colo!
Vă cer foarte puţin
Pentru un drum atît de lung".

Îi dau pentru o litră de rachiu.
— „E prea puţin."
Eu îi mai dau ceva.
— „Nu , nu!
O, ce flăcău nesuferit."
Flăcăul e de treizeci de ani.
— „Ce? Tu ai pătimit ori nu?
De ce vrei să mă scuturi de toţi banii?"
Şi namila-mi răspunde:
— „Secara e proastă.
Mai daţi-mi din cele ce nu sună,
Zece sau măcar şase.

Voi bea la cîrciumă un basamac
În sănătatea şi în cinstea ta".

Sînt la moară.
Desişul brazilor
E presărat de lumînările licuricilor.
De bucurie, bătrînul morar
Nu poate spune două cuvinte.
— „Oare tu eşti?
Serghei!
Ţi-e frig, desigur?
Hai, pune repede, bătrîno,
Pe masă samovarul şi budinca."

Nu prea e frig în aprilie
Mai ales spre sfîrşitul lunii.
E o seară minunată, gînditoare,
Ca zîmbetul pe faţa prietenului.
Îmbrăţişările morarului sînt tari,
Sub ele chiar şi ursul ar urla.
Dar totuşi, în momente grele,
E bine să mai ai prieteni.
— „De unde? Pentru cîtă vreme?"
— „Pentru un an."
— „Atunci, prietene, fii vesel!
Anul acesta am putea trimite
La Moscova chiar frage şi ciuperci.
Şi e vînat, măi frate, ca la dracu,
Singur se vîră în bătaia puştii.
Gîndeşte-te şi tu...
De patru ani

Nu te-am văzut..."

Am sfîrşit vorba.
Cuviincioşi
Tot samovarul l-am băut.
Ca-n alte vremuri cu-n cojoc
Mă duc să dorm în fîn.
Trec prin grădina
Cu pomi rotaţi.
Liliacul înflorit îmi mîngîie faţa.
Mi-e drag
Gardul bătrîn de nuiele.
Cîndva, lîngă portiţa ceia,
Aveam şasesprezece ani,
O fată-n pelerină albă
Îmi spuse blînd şi încet: „Nu!"
Lucruri uitate, frumoase,
Chipul acela în mine încă nu e stins.
Noi toţi am iubit mult
Însă iubiţi n-am fost.

2

„Ei, scoală, Serghei!
Zorile încă nu s-au scurs.
Bătrîna ţi-a gătit
Plăcinte gustoase.
Eu voi pleca
la doamna Sneghina...
Pentru masă am împuşcat
Prepeliţe frumoase."

Te salut, dimineaţă a vieţii!
Mă scol, mă îmbrac, mă duc.
Roua se odihneşte fumurie
Pe merii albi din grădină.
Gîndesc:
Ce frumos e pămîntul
Cu oameni pe el,
Şi pe cîţi războiul
I-a schilodit,
I-a calicit!
Cîţi au fost îngropaţi în şanţuri,
Şi cîţi vor mai fi încă!
Simt peste maxilare
Spasmul crud al obrajilor.

Nu, nu!
Niciodată nu mă voi duce!
Fiindcă o putoare
Aruncă soldatului ciung în noroi
Cinci sau zece copeici.
— „Ei, bună dimineaţa bătrînico!
Parc-ai mai obosit
Şi te aud tuşind."
— „Munca m-a doborît.
Aici, la noi, nu prea e pace
Şi totul se cîştigă cu sudoare.
Între mujici se dau mereu războaie,
Se bate sat cu sat.
Am auzit cu urechile mele
De la trecători:
Ba cei din Radova îi bat pe Kriuşeni,

Ba Kriuşenii pe cei din Radova.
Asta înseamnă lipsă de stăpîn.
Pe ţar îl alungară,
Şi iată-acum...
Toate pacostele
În capul prostului norod se sparg.
Au deschis, nu ştiu de ce, temniţele,
Şi au dat drumul răufăcătorilor.
Pe drumul mare
Nimeni nu poate trece-n voie.
Iată, de pildă, — aceştia din Kriuşi,
Ar trebui să putrezească-n ocne,
Dar ei, cu suflete-nrăite,
Acasă s-au întors cu toţii.
Se află printre ei unul Pron Ogloblin,
Zurbagiu, bătăuş, îndrăzneţ.
Veşnic e supărat pe toţi.
Şi umblă beat cu săptămînile.

Acum trei ani
Cînd începu războiul,
A ucis, în faţa poporului adunat
Pe «cel mare».
Oameni ca el sînt azi cu miile.
Tîlhăria se face pe faţă.
Rusia s-a prăpădit de tot...
S-a prăpădit mama-Rusia..."

Îmi amintii de vorba cărăuşului.
Luîndu-mi pălăria şi bastonul,

Plecai să-i salut pe ţărani
Ca un oaspe vechi, cunoscut.

Merg pe cărarea albastră
Şi-l văd venind spre mine pe morar
Pe-o droaşcă.
— „Hei, Serghei! Stai!
Căci am să-ţi spun ceva,
Dar să-ndrept hăţu-ntîi.
De ce azi dimineaţă nu mi-ai spus-o?
Cînd am ajuns la Sneghina am zis:
La mine a venit un tînăr vesel, ciudat.
(Sînt bine ascultat acolo
Căci o cunosc de zece ani.)
Iar fiica ei, Ana, ce-i măritată,
A întrebat:
— Nu cumva e acela care scrie, poetul?
— Ei, da — zic, — el e...
— E blond?
— Desigur, blond.
— Cu păr cîrlionţat?
— Aşa-i. Un domn simpatic!
— Cînd a venit?
— Nu de prea mult.
— Să ştii, mămico, el e!
Pe vremuri
A fost îndrăgostit de mine.

Era un băieţel modest,
Pe cînd acum...

De, ce să-i faci...
E scriitor...
Şi e cevà...
Desigur, fără rugăminte,
Nu va veni la noi."

Şi morarul, ca după o izbîndă,
Îmi făcu semn cu ochiul:
— „Ei bine, bună ziua, pîn' la prînz!
Mai am şi alte treburi..."

Mergeam pe drum spre Kriuşi
Şi doboram verdeţuri cu bastonul.
Nu mi-a pătruns nimic în suflet.
Nu m-a tulburat nimic.
Miresmele curgeau dulci,
Peste gînduri îmi plutea o ceaţă de beţie·
Ar fi bine să încep acuma un roman
Cu o vădană de soldat.

Iată şi Kriuşi...
De trei ani
N-am văzut acoperişurile cunoscute.
Vremea e ca de liliac.
Liniştea e stropită cu liliac.
Lătratul cîinilor nu se mai aude, —
Pesemne nu mai au ce păzi.
Casele sînt putrede.
Nu se mai vede în ele decît soba.

Lîngă casa lui Pron
Gălăgie mare, ţărănească.
Se discută despre legea nouă,
Despre preţul secarei şi vite.
— „Bună ziua, prietenilor!"
— „Eşti vînător?!"
— „Stai jos!
Tu eşti fără griji,
Ascultă despre viaţa noastră.
Ce se aude pe la Piter?
Îi cunoşti,desigur, pe toţi miniştrii?
Nu degeaba, afurisitule,
Ai fost crescut de un culac.
Dar noi nu te certăm,
Eşti de-al nostru, dintre mujici.
Nu prea te lauzi,
Şi n-ai să-ţi vinzi inima.
Ai fost cumsecade cu oamenii
Şi pentru noi făceai pe dracu-n patru.
Spune: vor căpăta oare ţăranii
Păşuni fără plată de la boieri?
Ţipă cu toţii
Să nu ne atingem de pămînt:
Spun toţi că n-a venit sorocul încă.
Atunci de ce-am mai suferit
Pe front, şi pe alţii i-am ucis?"
Şi toţi cu zîmbete întunecate
Mă privesc în faţă şi-n ochi.
Şi eu, îngreuiat de gînduri,
Nu ştiu ce să le spun.
Se clătinau, se cutremurau,
Treptele sub mine,

Şi-mi aduc aminte
De-o întrebare:
— „Spune, cine e Lenin?"
Am răspuns încet:
— „Lenin sînteţi voi".

3

Zvonurile se tîrau pe brînci,
Se judeca, se hotăra în şoapte.
Eu căpătam destule
De la bătrîna mea.

Odată, sosit de la vînătoare,
Mă culcai să moţăi pe divan.
Aducătoare de umezeală
Mă pătrunsese ceaţa din bălţi.

Tremuram ca de friguri.
Treceam prin jar şi prin ghiaţă.
Şi acest acces blestemat
M-a legat de pat patru zile.
Morarul, pesemne e nebun,
A plecat şi-a adus pe cineva...
Eu am văzut numai o rochie albă
Şi un năsuc ridicat în sus.

Pe urmă, făcîndu-mă mai bine,
Într-a cincea zi, spre seară,

Răceala m-a lăsat.
M-am sculat,
Am pus pe duşumea piciorul tremurînd
Şi-am auzit glas dulce:
— „Bună ziua, dragul meu!
De mult nu te-am văzut,
Din anii copilăriei.
Acum, eu, vezi, am devenit o doamnă,
Tu, cunoscut poet.

Stai jos.
Ţi-a trecut febra?
Nu mai eşti ca înainte.
Pe ascuns chiar am oftat
Atingîndu-ţi mîna,
Da...
Ceea ce-a fost nu se mai întoarce.
Anii se scurg la canal.
Odinioară îmi plăcea
Să stăm lîngă portiţă.
Visam amîndoi gloria.
Tu ţi-ai ajuns ţinta.
Pe mine însă m-a făcut s-o uit
Un tînăr ofiţer."

O ascultam şi fără să vreau
Îi cercetam chipul zvelt.
Voiam să spun:
Destul!
Acum să căutăm alt grai.

Dar, nu ştiu cum,
Spusei fără să vreau:
— „Da, da! Mi-aduc aminte.
Stai jos. Îmi pare bine.
Îţi voi citi
Poeme
Despre Rusia cîrciumărească....
Sînt bine cizelate,
Conţin — tristeţea ţigănească."
— „Serghei!
De ce eşti rău,
Mi-e milă,
Şi-s supărată
Că chefurile tale
Le ştie toată ţara.
Spune-mi: ţi s-a-ntîmplat ceva?"
— „Nu ştiu!"
— „Atunci cine să ştie?"
— „Pesemne,-n pîcla toamnei
Am fost născut."
— „Glumeşti!"
— „Şi tu la fel, o, Ana."
— „Iubeşti pe cineva?"
— „Nu, nu!"
— „Ciudat de tot,
Să-ţi prăpădeşti viaţa-n aşa chip
Cînd ai un viitor..."

Depărtările s-au întunecat, s-au înnegrit...
Nu ştiu de ce îi atingeam
Mînuşile şi şalul...

Luna rîdea ca un clovn.
Deşi în inima mea nu mai era trecutul
Eram plin de amintirile
Vîrstei de şasesprezece ani.
Ne-am despărţit dimineaţa
Cu ochii-n cearcăn.
În vară e ceva frumos,
Acel frumos e în noi odată cu vara.

Morarul meu,
Acest morar,
Mă-nnebuneşte.
Aleargă toată ziua
Ca un factor.
Azi a venit din nou cu un bilet
Ca şi cînd cineva ar fi îndrăgostit:
„Veniţi.
Cu dragoste,
Ogloblin Pron."
Mă duc.
Sosesc în Kriuşi.
Ogloblin stă la poartă,
Şi beat,
Înjură tot norodul sărac:
— „Voi neam, de viermi,
Cu toţii la Sneghina...
Mergeţi şi-i spuneţi:
Ne dai ori nu pămîntul tău
Fără răscumpărare?"
Şi deodată,
Zărindu-mă, s-a potolit un pic

Zicînd neprefăcut:
— „Țăranii, mai trebuiesc oleacă fierți."

— „De ce m-ai chemat, Proșa?"
— „În nici un caz nu pentru treierat,
Nici pentru coasă.
Să-mi scoată calul
Și mergem amîndoi la Sneghina
Să o rugăm..."
A înhămat gloaba.
De așa cal
Să dai și de la tine
Numai să scapi de el, —
Să nu-l mai vezi.
Mergeam la pas.
Drumul ne supăra și ne veselea.
Urcînd rîpile,
Duceam cu noi căruța.

Am sosit.
Casa s-a cam lăsat pe temelii.
Miroase tare a iasmin
Gardul înalt de nuiele.
Ne dăm jos.
Mergem spre terasă.
Și, scuturînd praful de pe umeri,
Auzim vorbe despre ceasul din urmă:
— „De plîngi sau nu, e totul în zadar.
Acum, el e cadavru rece...
Bate cineva în ușă...

Pudrează-te...
Mă duc să deschid..."

O doamnă tristă, grasă,
Lasă zăvorul greu.
Pron al meu îi aminti,
Fără prea multe vorbe,
Despre pămînt.
— „Da, să ni-l dai!"...
Și-i repeta mereu:
— „Sau vrei să-ți sărutăm picioarele?"
Ea primea vorbele
Fără gînduri, fără auz.
Pe urmă, biruindu-și teama
M-a întrebat:

—„ Probabil ați venit la fiică-mea?
Stați jos...
Am s-o anunț îndată..."

Acum îmi amintesc precis
Fatalitatea zilelor acelea.
Ce greu îmi venea
Să-i văd fața.
Am înțeles.
Se întîmplase o nenorocire,
— „L-au ucis, l-au ucis pe Boris.
Lăsați-mă!
Plecați!

Ești laș, ești josnic și mișel.
El a murit...
De ce-ați venit aici?"
Nu, pentru mine era prea destul...
Nu oricine poate suporta aceasta...
Rușinîndu-mă ca de o plagă, ca de o palmă,
I-am spus lui Pron:
— „Ele azi sînt mîhnite,
Pron, hai la cîrciumă".

4

Am vînat toată vara.
Nu i-am uitat nici numele, nici chipul.
Supărarea mea
A plîns-o pe baltă
Sitarul-bocitor.

Cînd înfloresc pomii
Patria noastră cea blîndă e săracă.
Vara e scurtă
Ca o caldă noapte de mai.
Zorile sînt reci și purpurii,
Ceața se lasă mai jos,
Și în dumbrava fără frunze
Se aud glasuri rare de păsări.

Morarul meu zîmbește mereu
Cu veselie-n el;

— „Acum, Serghei dragule, vom împușca,
Și iepuri..."
Mă bucur și eu
Fiindcă nu am —
Cu ce să-mi mai împrăștii
Plictiseala și somnul.
Astăzi spre seară, la mine ,
Pron s-a rostogolit ca o lună:
— „Amice!
Cu mare bucurie te felicit!
A sosit ceasul așteptat!
Te felicit pentru noul guvern!
Acum lovim în toți deodată!
Și cvas se alege de ei.
Fără plată, luăm de cu vară
Toate pădurile și pășunile.
Acum în Rusia sînt Soviete
Și Lenin mare comisar.
Amice!
Acum e bine.
De bucurie era chiar să mor
Iar frate-meu s-a omenit pe el.
Afurisitule, fii, măi băiete,
Un pic mai vesel.
Chiar astăzi voi alcătui «Comuna»
Aici, în satul nostru.

Pron mai avea un frate — Labutia,
Mujic și el ca toți cei de acolo,
Și pe deasupra mare bețivan,
Lăudăros și laș.

Aţi văzut, sigur, aşa diavol,
Soarta i-a lăsat să trăncănească.

Labutia purta două medalii albe pe piept
Din timpul războiului cu japonii,
Şi cu voce răguşită şi beată
Ţipa, intrînd în cîrciumă:
— „Împrumutaţi-l pentru o litră
Pe cel slăvit în lupta de la Leaoian".
Pe urmă îmbătîndu-se, plîngea
Cu lacrime fierbînţi,
Pe umărul vecinului
Soarta cetăţii Port-Artur
Ce s-a predat.
— „Prietine!" ţipa el, — „Petrica!
Mă doare, să nu crezi că sînt beat,
Curajul meu pe lumea asta
Îl ştie tot Leaoianul."

Aşa făpturi,
Trăiesc fără să-şi facă bătături la mîini.
Şi iată, el, intrînd în Soviet
Şi-a tupilat medaliile-n ladă.
Şi tot cu aerul simandicos
Al unui veteran cărunt
Pălăvrăgea alcoolizat
Despre Siberia, Nercinsk şi Turuhan:
— „Da, fraţilor, am prins amare zile
Dar niciodată teamă nu mi-a fost".
Medalii, medalii, medalii

Răsunau în vorbele sale.
Îi răsucea nervii lui Pron,
Şi Pron îl înjura de mamă,
Şi totuşi acela a plecat primul
Să confişte casele Sneghinei.

La jaf s-au grăbit toţi:
— „Să ne dai totul! Ne vom înţelege pe urmă!"
Toată moşia au adus-o-n comună
Cu stăpîne şi vite.
Dar morarul...
Morarul meu bătrîn
Le-a adăpostit pe stăpîne la el!
M-a făcut, om fără de lucru,
Să mă amestec în soarta altora.
Şi din nou m-a cuprins ceva...
Atunci toată noaptea
Mă uitam la gura frumoasă, senzuală,
Şi strîmbată de griji.

Îmi amintesc,
Ea spunea:
„Să mă ierţi... N-am avut dreptate...
L-am iubit mult pe bărbatul meu...
Cînd îmi aduc aminte... mă doare capul...
V-am insultat din întîmplare...
Cruzimea a ţinut loc judecăţii...
Era aci o taină tristă,
O criminală patimă...
Desigur, pînă-n toamnă

Aş fi gustat din plin din fericire,
Pe urmă m-ai fi lepădat
De-aceea m-am ferit —
De întîlniri — şi de urmări...
Aceasta ar fi supărat-o mult pe mama
Cu vechile-i idei."

Uitîndu-mă în ochii ei,
Am schimbat vorba.
Trupu-i de cauciuc
S-a-ndoit puţin.
— „Spune-mi, Ana, te doare
Pierderea moşiei?"
Ea, tristă şi ciudată,
Şi-a lăsat ochii-n jos.

Priveşte.
Se face oare ziuă?
Zorile, ca un foc de zăpadă,
Îmi aduc aminte de ceva...
De ce? Nu pot să ştiu...
Da... În copilărie...

Într-o dimineaţă... cu totul alta
Stam împreună
Şi-aveam cîte şasesprezece ani...

Pe urmă, uitîndu-se blînd
Şi încovoindu-şi lebăda mîinii
Mi-a spus, neglijent parcă:
— „E vremea de odihnă"...

•

Spre seară au plecat
Unde?
Nu ştiu unde.
Pe cîmpia-nsemnată cu stîlpi
Uşor se află drumul.
Nu-mi mai aduc aminte ce-a urmat.
Nu ştiu ce-a făcut Pron.
Eu am plecat curînd la Piter
Să scap de plictiseală şi de somn.

5

Ani aspri şi grozavi!
Se poate oare scrie totul?
Bolţile palatelor
Auziră înjurături soldăţeşti de „mamă"!
Depărtările înfloriră!
Nu degeaba adunătura tuciurie
Cînta prin curţi la pian
Foxtrotul din Tambov
Avînd auditori vacile.
În loc de pîine, ovăz şi cartofi
Mujicul a căpătat gramofon
Şi sucind o ţigară „picioruş de capră"
Asculta un tango.

Mujicii îşi frecau mîinile de atîta cîştig
Înjurau birurile
Şi se gîndeau ameţiţi
La ce li se bălăngăne între picioare.

Treceau anii
Largi, înflăcăraţi.
Norocul ţăranului se stingea.
Multe bancnote de-ale lui Kerenski
Se stricară pitite în sticle.
Un posesor de pămînt şi de vite
Se lăsa doborît cu cnutul
Pentru o pereche de hîrtii
Cu portretul Ecaterinei.

Ei, bine. Ajung atîtea suspine,
Astăzi mi-a scris morarul o scrisoare
Despre soarta lui Pron:
„Serghei, de dragul sufletului
Te salut, frăţioare, te salut!
Iar nu mai vii pe la Kriuşi
De vreo şase ani!
Vino te rog!
La primăvară vino negreşit!
La noi atîtea s-au mai întîmplat
Că nu le pot cuprinde în scrisoare.
Acum norodul s-a liniştit.
Furtuna începe a se potoli.
Află că în anul 1920
A fost împuşcat Ogloblin Pron.

Rusia...
Vrei să crezi? Vrei urechilor să nu crezi?
Odată detaşamentul lui Denikin
A venit peste Kriuşieni
Şi-a început petrecerea.
Decît aşa petrecere mai bine moarte.
Cu scrîşnete şi rîsete
S-au plimbat nagaicele căzăceşti.
Atunci l-au ucis pe Pron,
Iar Labutia s-a vîrît în paie
Şi a ieşit
După ce caii căzăceşti
Intraseră-n pădure.
Acum el, da, cu chipul beat
Tot mai răcneşte:
— «Ar trebui pentru curajul meu
Să port pe piept medalie roşie!»
Acum că norii au trecut cu totul,
Deşi nu vieţuim ca-n rai,
Tu totuşi vino,
Să mă mai linişteşti puţin."

Şi iată, iarăşi sînt pe drum.
Întuneric de Iulie.
Căruţa aleargă vorbăreaţă
Ca şi înainte.
Drumul e destul de bun.
S-aude zvon liniştit de cîmpuri.
Luna a risipit peste depărtările satelor
Zăpadă măruntă de aur.
Se văd troiţe, fîntîni,

Garduri de nuiele, margini de sate.
Inima bate cum a bătut pe vremuri.
Mă aflu din nou la moară.
Brazii sînt acoperiți cu luminările licuricilor.
Ca și mai înainte
Morarul nu poate spune două cuvinte:
— „Ce bucurie Serghei!
Ți-e frig? Pune repede bătrîno,
Pe masă samovarul și budinca.
Serghei! Aurul meu! ascultă!
Și tu, Serghei, ești mai bătrîn...
Acum, de sufletul cel drag,
Eu îți voi da un dar."
— „Un dar?"
— „Nu...
O scrisoare.
Sînt două luni
De cînd mi-o dete poșta."

Desfac... Citesc... O, da!...
Din altă parte nu putea să fie.
Și scrisu-i tot acela... fără griji...
Stampila e din Londra.
„Tu mai trăiești? Sînt bucuroasă...
Și, precum vezi, trăiesc...
Și-așa de des visez
Portița, gardul și vorbele tale.
Sînt departe de tot...
Acum, acolo-i primăvară blondă,
Și cu albastru sînt acoperiți
Brazii, mesteacănii...

Acum, cînd eu încredințez hîrtiei
Tristețea ce m-apasă
Tu poate, cu morarul,
Pîndiți pe undeva fazani.
Mă duc adese-n port
Și, sau cu bucurie, sau cu teamă,
Nu știu, mă uit printre vapoare
La steagul roșu, sovietic.

Acum, acolo, ei sînt la putere.
Drumul mi-e clar.
Dar tu mi-ești drag ca și mai înainte,
Ca patria, ca primăvara".
Scrisoarea e, ca orișice scrisoare,
Fără vreun scop.
N-aș scrie-n viața mea așa ceva.
Ca și mai înainte-mi iau cojocul
Și merg să dorm în fîn.
Trec prin grădină, printre pomi,
Și liliacul îmi atinge fața.
Ce drag, ce scump îmi cade gardul vechi!
Cîndva, lîngă portița ceea
Eram de șasesprezece ani,
Și-o fată-n pelerină albă
Mi-a spus sfioasă: „Nu!"
Făptura ei în mine nu s-a stins.
Noi toți pe vremea ceea am iubit,
Și, sigur,
Și noi am fost iubiți.

Ianuarie 1925. *Batum.*

POSTFAȚA

„AL ȚARINII CUM E UN SNOP DE GRÎU"

„Pămîntu-ntreg trăiește-n viața mea
Și eu prin viață trec ca printr-un rîu.
Mă simt al cerului cum e o stea
Și-al țarinii cum e un snop de grîu."

(Zaharia Stancu: Poeme simple)

Arborele genealogic al lui Zaharia Stancu își desfășoară ramurile în versurile poetului. Cu nedisimulată mîndrie, Zaharia Stancu își cîntă străbunii, păstori viguroși și povestitori nocturni:

„Străbunii mei vînjoși, cu tulnice și ghioage,
Pe-aicea și-au păscut cirezile blajine,
Cioporul de mioare bălane, herghelia
Și lîngă crama scundă cu chiote în căzi
Băsmeau lungiți la focuri cînd adormea prisaca."

Pare o imagine mirifică. Acești străbuni ai poetului nu sînt, totuși, viețuitori fericiți ai unui paradis terestru, saturați de ambrozia viilor și de roadele pămîntului. Zaharia Stancu își revendică descendența din dîrji și nedreptățiți iobagi:

„Să nu uiți nici o clipă: străbunii au fost șerbi,
Primiră-n veacuri aspre sudălmi și bice-n spate
Să nu uiți nici o clipă: se odihnesc sub ierbi
Dar țărna lor mai strigă și-acum după dreptate."

Poetul se reclamă moștenitor al virtuților strămoșești:

„Ca străbunii din peșteri chiui
Cînd simt sulița dușmanului în coastă,
Ca străbunii din peșteri mă ridic
Cu munții, cu norii, cu cerul pe țeastă."

Stancu socotește literatura sa drept o prelungire firească a îndeletnicirilor pe care le-au avut străbunii săi:

„În poemele mele zbucnesc copacii
Peste care zboară vulturi.
Străbunii cumpliţi de dreptate
Haiduceau prin păduri...

În poemele mele închid
Viaţă în flăcări, în cuvinte,
În aceleaşi cuvinte lăsate
De cei topiţi în morminte."

Şi-acum iată întregirea biografiei. Ce i-au testat poetului părinţii şi bunicii?
Mama:

„Doar dulcea ta tristeţe mi-ai lăsat-o,
Doar inima ta caldă, mult prea caldă."

Tatăl:

„Sînt ca şi tine crunt şi drept şi bun
Şi duşmănos cu munca mea,
Nenduplecat sînt ca şi tine, şi pornit
Să rup grumazul celor ce-mi ţiu calea."

Bunicul:

„La optzeci de ani te-ai sfîrşit şi-ai trecut
În pulberea albă bătută de ploaie
Dar sufletul tău în minte-nvăscut
Tot dîrz a rămas şi tot nu se-ndoaie."

Descendentul neamului de şerbi neînduplecaţi are un crez poetic generos. Se doreşte stejar pe culme — cu vinele în pămînt — sau nor de aur care să-şi scuture belşugul pe ogoare sterpe. El ar dori să fie mai limpede decît apa unui izvor care în zori adapă

turmele *„şi-n ceasu sîngeriu al serii, umple cofe şi amfore cu spor"*.
Inima-i bate asemeni unui străvechi clopot de bronz a cărui menire este:

„Să stingă plînsu-amar al lumii întristate
Cu dangătu-i sonor şi luminos de stea."

Cîntecele acestui poet vibrant sînt sălbatice, smulse din străfundurile fiinţei sale:

Din clocotul frunţii, din miezul inimii,
Din oase, din sînge, din piele,
Desprindeţi-vă cîntece ale inimii,
Ale pămîntului, ale norilor, ale mele."

Autorul lor se mărturiseşte a fi un om dîrz, voluntar, înzestrat cu o pronunţată conştiinţă a rolului său social:

„De marele pas al timpului
Pasul meu se ţine mereu.
Vreau să mai dărui cîteva cîntece,
Ţăndările de aur ale visului meu."

*

Drumul lui Zaharia Stancu spre poezia realistă nu a fost lipsit de meandre. Stancu a debutat în poezie în urmă cu mai bine de trei decenii, în atmosfera literaturii burgheze, în confuzia şi haosul anilor de după primul război mondial. Puţini au fost poeţii care să nu fi suferit nefastele influenţe ale unui asemenea climat.
Zaharia Stancu a făcut parte, în perioada debutului său, din cercul revistei *Gîndirea*. Sub înrâurirea lui Nichifor Crainic, revista căpătase o direcţie mistică, religioasă şi naţionalistă. Ortodoxismul fusese ridicat aici la rang de dogmă literară. Scriitorii erau judecaţi în funcţie de modul în care corespund canoanelor

ortodoxiste. Paginile *Gîndirii* erau doldora de sfinţi, îngeri, mucenici. În vîrful piramidei se afla însuşi Dumnezeu cu care — cum observa cu malițiozitate G. Călinescu, — gîndiriştii se aflau, în genere, în raporturi amicale. Revista a jucat un rol nefast în dezvoltarea literaturii noastre, degenerînd, cu timpul, într-o publicaţie huliganică.

Colaboratorii revistei nu pot fi apreciaţi în bloc. La unii din ei creaţia literară nu poate fi despărţită de obiectivele şi atmosfera *Gîndirii*. Trebuie făcută o distincţie netă între aceştia şi scriitorii care, fără structurale afinităţi cu *Gîndirea*, au făcut parte, vremelnic, din gruparea revistei, în perioada căutărilor de drum. Zaharia Stancu face parte dintre aceştia din urmă. Primul său volum de versuri, *Poeme simple* (1927), tipărit în perioada colaborării la *Gîndirea* atestă influenţa gîndiristă, însă nu recomandă un poet aflat sub tirania misticismului religios.

Poezia lui Zaharia Stancu din această primă perioadă nu este o lirică mistică, de inspiraţie religioasă, ci una frustă, o poezie a naturii. Elemente gîndiriste sînt totuşi prezente uneori, atît de neorganice încît ai senzaţia hibridităţii. Într-o poezie de autentic fior, de nelinişte creatoare, influenţa gîndirismului se face simţită în cîteva versuri artificioase:

„Văd încă îngeri în văzduh şi-aud
Cum sună-n ceruri clopote mereu
Şi cum la mine-n suflet, Dumnezeu
Şi-ascunde seara trupul gol şi ud."

Zaharia Stancu îl simte pe Dumnezeu în apropierea cirezilor blajine, receptează paşi desculţi de îngeri, prin ierburi. În hoinărelile sale nocturne, pe cîmpuri, poetul aude zborul heruvimilor prin văzduh şi-l vede pe Dumnezeu *„plutind cu aripile sfîşiete-n crengi"*.

În această primă perioadă a creaţiei poetului, munca şi iubirea sa sînt ades priveghiate de îngeri. Aceştia

însămînţează ţarina arsă a poetului şi asistă la ceasurile sale de iubire.

Deşi unele din poeziile din această etapă sînt populate de locuitorii cerurilor, deşi unele dintre versuri au iz mistic, se poate spune totuşi că *„poemele simple"* ale lui Zaharia Stancu nu au plătit un tribut fatal gîndirismului.

Admiratorii poeziei religioase l-au asociat pe Zaharia Stancu poetului francez Francis Jammes. Între poetul francez, catolic rusticizant şi Zaharia Stancu există unele înrudiri, sensibile îndeosebi la începuturile poetice ale lui Zaharia Stancu. Poetul nostru posedă candoarea, ingenuitatea şi prospeţimea lui Jammes. I-ar mai apropia pe cei doi poeţi dragostea pentru cîmpuri şi dobitoace. Autorul *Georgicelor creştine*, care a pornit de la un soi de păgînism, are însă o umilinţă, o resemnare fatalistă în faţa divinităţii, care i-au fost dintotdeauna străine lui Zaharia Stancu. Satisfacţia pe care o încearcă poetul francez în umilinţa creştină nu e proprie fizionomiei poetice a lui Zaharia Stancu, poet cu suflet şi verb de răzvrătit.

O adevărată şi rodnică influenţă a exercitat asupra lui Zaharia Stancu poezia lui Serghei Esenin. Plecat de la *Gîndirea* Stancu scoate revista *Azi* (1932). Aici continuă publicarea traducerilor din Esenin, înmănunchate mai apoi în volum (1934). Prin tălmăcirea lui Esenin, Stancu a revelat literaturii româneşti un mare poet rus. Poezia lui Esenin în traducerea lui Stancu s-a bucurat de un mare şi un bine meritat succes şi a exercitat o puternică influenţă asupra liricii noastre.

Stancu s-a simţit atras spre Serghei Esenin datorită forţei elementare, autenticului tragism şi uriaşei sincerităţi a poetului rus. Autorul *Poemelor simple*, în care sînt evocaţi cu gingăşie fluturii, puii, albinele, porumbeii, şi-a întîlnit un mare confrate în poetul care a cîntat moartea vulpii. L-a atras, fără îndoială pe Zaharia Stancu şi revolta sinceră, adesea deznă-

dăjduită a lui Esenin, căutarea înfrigurată şi chinuitoare a adevărului şi dreptăţii. Şi, bineînţeles, poezia cîmpului natal, a satului.

Tălmăcirile lui Zaharia Stancu izbutesc să dea, în pofida împrejurărilor vitrege în care au apărut, o imagine expresivă a figurii lui Serghei Esenin. Genialul liric rus nu apare numai în postura de poet al stepii şi al animalelor. Răzbat în culegerea de poezii şi accentele celui care spunea:

„Invidiez pe cei
Cari şi-au petrecut viaţa-n lupte,
Pe cei ce-au apărat ideea mare."

ale poetului care se încorpora generaţiei sovietice (*Noi, generaţia victoriei leniniste*) şi care-şi tămăduia rănile sufletului cu balsamul înviorător al realităţii socialiste, (*„Ştiu: tristeţea nu se poate îneca în vin/ Sufletul nu se lecuieşte/ Cu pustiu şi cu pustnicie/ Poate de aceea îmi vine/, Suflecînd pantalonii/, Să alerg după Komsomoli"*).

Traducînd amplul poem *Ana Sneghina*, tablou al satului rusesc în vremea revoluţiei, Stancu a îndeplinit un veritabil act de curaj. *Ana Sneghina* nu este numai poemul regretului nostalgic după anii adolescenţei, ci, mai ales, strigătul de revoltă împotriva trecutului ţarist, împotriva războiului şi a oricăror stavile puse elanului şi entuziasmului juvenil.

Pentru Zaharia Stancu întîlnirea cu poezia lui Esenin a fost fertilă. Stancu nu a devenit însă un emul al poetului rus, un Esenin romîn, pastişă minoră a originalului. Contactul cu Esenin îi lărgeşte lui Zaharia Stancu orizontul vieţii, îi revelează un şir de aspecte spre care temperamentul său poetic era înclinat. Esenin are pentru poezia lui Stancu valoarea unui stimulent, a unei forţe care grăbeşte un proces normal. Lirica eseniană îi ajută lui Zaharia Stancu să se autodescopere.

Albe (1937) şi *Clopotul de aur* (1939), volumele de versuri care urmează *Poemelor simple*, ilustrează drumul ascendent al poetului. Orizontul vieţii se lărgeşte, sfera de investigaţie psihologică e îmbogăţită. Cititorului acestor volume de poezii, în care Zaharia Stancu apare în maturitatea artei sale, îi este clar că *„poemele simple"* reprezentau doar un jalon, un punct de plecare, e drept deosebit de revelator, fără stîngăciile şi naivităţile începuturilor, un punct de plecare totuşi, mai ales sub aspectul căutării unui drum propriu. *Albe* şi *Clopotul de aur* mărturisesc găsirea acestui drum, angajarea poetului pe o cale personală, cîştigarea definitivă a unui glas propriu.

Acest glas va răsuna, nu cu aceeaşi intensitate şi limpezime, şi în ultimele volume de versuri *Pomul roşu* (1940), *Iarba fiarelor* (1941), *Anii de fum* (1944).

*

Domină în poeziile lui Zaharia Stancu elogiul naturii. El însuşi om al ţarinilor, Stancu devine poetul cîmpurilor, al vegetaţiei, al vietăţilor. Poetul, crescut în decor rural, are orgoliul rusticităţii sale:

„Eu am crescut cu macii şi strugurii pe cîmp
Şi mai păstrez ca iarba, şi-acum, sub pleoape rouă."

*

„De-aceea mi-e drag cîmpul, livada, codrul sur,
Podgoriile, albinele, boii şi mînjii
Ce trec, năluci sirepe, prin porumbişti brumate..."

Asemenea versuri echivalează cu o mărturisire programatică. Autorul lor nu va uita ţarina natală, muză a începuturilor sale poetice. Liric, de pronunţată notă personală, comunicînd propriile sale impresii şi senzaţii, Stancu elogiază natura ca pe un martor şi prieten al copilăriei şi adolescenţei sale:

„Da: m-am scăldat în rîul cu cînepi la topit
Da: mi-am julit genunchii-n vişini şi-n cireşi."

★

„Alerg pe şesuri sprinten cu dorul în răgaz
Desculţ, ca un hulub, prin ierburile crude."

Natura — cadru familiar poetului, — este surprinsă în varietatea evenimentelor sale, mărunte sau grandioase:

„Simt fiecare iarbă nouă
Cum încolţeşte-n cîmpuri şi răsare
Şi fiecare floare cum tresare
Cînd zorile îi plîng pe pleoape rouă."

Stancu este un cîntăreţ al anotimpurilor pe care le evocă cu nuanţele lor, în diversitatea şi jocul de lumini pe care ochiul poetului ţăran le surprinde. Toamna provoacă poetului reacţii sufleteşti intense. „Anotimpul poeţilor" i se înfăţişează lui Zaharia Stancu în ipostaze variate. Stancu omagiază liric începutul toamnei. Imaginea toamnei rodnice, cu belşug de roade sub care *„grădina-şi pleacă umerii"*, cu frunze aurii, toamnă arămie cu perdele de funigei albi, cu podgorii aşezate pe dealuri sîngerii, străluceşte în gravurile lirice ale poetului. Pe drumurile acestei toamne bogate merg care stivuite cu roade şi vîntul toamnei poartă miros aţîţător de struguri. Om al cîmpului poetul nu rămîne nepăsător la orgia de roade a toamnei. O notă sănătoasă răsună în versurile care celebrează belşugul toamnei. Sănătoase sînt şi accentele grave, îndurerate, exprimînd tristeţea poetului în faţa toamnei crepusculare, *„toamnei care moare"*. Această moarte poetul o vede peisagistic, în versuri largi şi solemne:

„Cerul e vînăt, cîmpul gol şi sur
Vîntul uscat miroase a mour,
Cirezile bălţate bat talăngi

Fac coroniţe, funigei şi crăngi
În şiruri trec cocorii gîngurind
Plopii ca nişte ruguri se aprind
Să lumineze toamnei care moare
În vie sub sfărămături de soare."

Sufletul poetului vibrează la moartea firii. Iarna, pădurea i se înfăţişează halucinant populată de copaci de smalţ şi sticlă, de platină, de fier.

Primăvara şi vara smulg poetului adevărate chiote de bucurie:

„Se leagănă rîul
Şi cîntă în scoc,
Pe cîmpuri cu grîul,
În soare mă coc."

★

„În maiu-acesta tumultos
Mă simt ca un copac vînjos
Şi-aş vrea ca şoimii să m-agăţ de stînci,
Ca florile să mă desfac în soare,
S-alerg spumat cu apa călătoare,
Să mă frămînt
Cu fiecare brazdă întoarsă de pămînt,
Şi-n noua primăvară să fiu nou
Ca un ecou."

În genere peisajul preferat al poetului este cîmpia. *„Livada, codrul sur... porumbiştile brumate"*. Muntele lipseşte din decorul plăsmuit de Stancu. Am impresia că aceasta se simte în versurile poetului unde perspectiva e largă şi lină, a cîmpeanului, fără avînturile abrupte pe care le implică muntele. Deşi pare hazardată această observaţie, cred că s-ar putea întări comparîndu-l de pildă pe Stancu, cu Beniuc, primul prin excelenţă poet al cîmpurilor, cel de al doilea revendicînd cu temeritate peisajul carpatin.

Asemeni lui Esenin, Stancu a profesat iubirea şi înţelegerea vietăţilor. Pentru a salva o albină, poetul face gesturi spectaculoase:

„Am prins în mîini în zori o stea care cădea
Să nu lovească-n aripi în aer o albină,
Ce se-ntorcea zorită, în zbor cu cofa grea,
Către prisaca ei, de miere şi lumină."

În ambianţa naturii se desfăşoară iubirea. Cîntecul de iubire e un motiv ce a însufleţit mereu poeziile lui Stancu, constituind o preocupare constantă a poetului. Autorul poemelor simple profesa o iubire candidă, cristalină.

Poemele simple atestă îndeosebi ingenuitatea inspiraţiei şi frusteţe spontană. Fiorul senzual şi îndoiala chinuitoare nu-şi fac loc în această lirică pură, chiar pudică. Mai tîrziu, ingenuitatea va ceda unei senzualităţi naturiste. Femeia iubită sublimează aromele şi culorile naturii. Iubita e miezul zăpezilor şi al cucutei amare, gura îi este o vişină în pîrg. În feeria naturii eroul liric al lui Stancu vede, obsedant, chipul femeii dragi:

„În măceşii roşii, în mătasea porumbului,
În coaja mesteacănului, în măceşii roşii,
În toamna cu vulpi roşii, văd părul iubitei,
Numai părul iubitei."

Cîntecul de iubire a sfîrşit uneori la Zaharia Stancu într-un adevărat imn senzorial. Panerotismul este unul din semnele de oboseală pe care le manifestă eroul liric al lui Zaharia Stancu. În ultimele volume de versuri, elementele realiste, protestatare sînt mai firave. Viziuni halucinante, spăimoase, încep să populeze versurile poetului. Îndoiala şi scepticismul iau adesea locul profesiei ferme de credinţă:

„Pentru ce am venit noi toţi din pămînt, pe pămînt?
Ca apoi să plecăm îngheţaţi şi urîţi în pămînt?"

*

„De-s negre undele sau verzi
Îmi e tot una, mi-e tot una.
Mîn toţi luceferii-n cirezi
Din luntrea mea ca mătrăguna."

Putem vorbi după *Albe* şi *Clopotul de aur* de o curbă descendentă în creaţia lui Zaharia Stancu. Potenţele creatoare ale poetului nu se anihilează însă şi chiar în aceste ultime volume dăinuie puternice elemente de protest social.

Zaharia Stancu este, structural, un răzvrătit. Revolta sa, elementară şi tulmultuoasă, iconoclastă, străbate întreaga-i creaţie poetică. Este interesant de observat că, în toate culegerile de poeme ale lui Zaharia Stancu, se întîlnesc accente de revoltă, sincere şi pătimaşe. Chiar dacă aceste izbucniri nu sînt dominante cantitativ, faptul că ele sînt prezente de-a lungul întregii creaţii este elocvent. Poetul a simţit nevoia să împletească imnul senin închinat naturii cu cîntecul vibrant de revoltă.

Esenţa revoltei lui Stancu este ţărănească. Ea poartă pecetea elanurilor ţărănimii muncitoare din care purcede şi al cărei legatar se socoate poetul. El aminteşte fiului său că se trage dintr-un neam de şerbi şi-i porunceşte să lupte pentru *„Izbînda neamului său dîrz de ţărani"*

„Mîna ta sprintenă, de zece ani,
Care-acum îşi scrie lecţia cuminte,
Să ridice spadă roşie, necruţătoare, fierbinte,
Pentru izbînda neamului tău dîrz de ţărani."

(*Albe*)

Asemenea accente hotărîte n-au caracterizat dintru început versurile lui Stancu. *Poemele simple* exprimau un crez poetic generos, dar oarecum abstract. Autorul lor nu învăţase încă să urască şi să-şi cunoască duşmanii. Luptătorul se anunţa totuşi. Viaţa i se înfăţişează tînărului poet ca o bătălie dură şi nemiloasă:

„Aud într-una chiote de hoarde
Şi tropot greu de cai nepotcoviţi,
Şi plîns sfîşietor de robi izbiţi,
Cu bice lungi de flăcări şi cu joarde."

Cu tristeţe, sub zodia fatalităţii, poetul se avîntă în luptă, fără arme, cu sufletul curat:

„Şi eu sînt fără za, n-am coif pe plete
De laurii izbînzii nu mi-e sete,
Nu-s dornic de omor, de jaf, de pradă."

În sufletul tristului cavaler existau totuşi uriaşe resurse necheltuite, o vitalitate care mai tîrziu îşi va găsi matca:

„Ce sete blestemată
De fapte neplinite îndeajuns,
Mă chinuie mereu ca o săgeată
Şoimul care-n aripe l-a străpuns."

Orizontul de viaţă al poetului, la început oarecum pîclos, se luminează. Accentele de revoltă iau locul avînturilor generoase şi adesea mesianice. Poetul capătă conştiinţa nedreptăţii sociale. Limpezi şi răspicate sînt versurile din ciclul programatic: *Steaua pe care stăm*. Aici răsună deschis îndemnul la luptă:

„Viaţa ta să fie numai faptă, numai faptă,
Şi gura ta, azi cireaşă coaptă,
Să strige pentru dreptate, pentru flămînzi,
Pentru muncitorii negri, uscaţi, plăpînzi."

Imaginea nedreptăţii e cosmică; „marii flămînzi ai lumii" sînt lipsiţi de roadele cîmpurilor, ale mării şi ale cerului:

„Pentru mulţii flămînzi ai lumii
Cerul nu-şi scutură grădinile coapte,
Cîmpul nu-şi macină grînele,
Mările nu-şi aruncă belşugu-n năvoade."

Asemenea versuri sînt scrise în anii care premerg celui de al doilea carnagiu mondial, în atmosfera tulbure a pregătirilor de război. Poeziile lui Stancu din această perioadă exprimă, în formă directă sau aluzivă, sentimentele antirăzboinice ale poetului. Acesta atrage atenţia semenilor săi asupra pericolului care-i pîndeşte. În două poezii, publicate în volume diferite, întîlnim imaginea leagănului-sicriu în care sînt legănaţi copiii aceiaşi care mai tîrziu vor îngrăşa pămînturile pustiite de război:

„Mamele rîd lîngă leagăne, rîd,
Lîngă lungi şi tăcute sicrie.
Copii cresc pentru şanţuri de foc,
Pentru steagul ce seamănă moarte."
. . . .
„Leagănul în care creşti seamănă,
Ca toate leagănele, a sicriu."

Războiul e înfăţişat — simbolic — ca o pădure înspăimîntătoare, care se apropie cu paşi ameninţători de aşezările omeneşti. Crengile acestei păduri, roşie de sînge, au sunetul uscat al oseminţelor omeneşti. Păsările se retrag din calea apocalipticei vegetaţii, oamenii sînt nevoiţi să-şi caute alte adăposturi. Mai clar este formulată ideea într-o poezie intitulată, fără echivoc, *Începe o nouă domnie*:

„Ca un uragan se ridică
O nouă, o diavolească putere.
Apele se trag în adîncuri,
Mormintele se tem de-nviere."

Poeziile în care Zaharia Stancu se face ecoul revoltei poporului împotriva pregătirilor de război sînt preţioase mărturii. Într-o perioadă în care răsunau cîntece patriotarde, în care versificatori sîngeroşi intonau imnul sumbru al măcelului, Stancu vestejeşte cu patimă şi mînie viitorul război.

Războiul a însemnat pentru aedul cîmpurilor şi al iubirii o realitate cumplită. Îndurerat, dezamăgit, torturat de viziunea caretelor morţii gonind năuce prin livezile pămîntului, poetul îşi socoate naive cîntecele de iubire şi doreşte să se refugieze departe de talazurile întunecate:

„Totuşi, insulă de corali, coboară
Sub talaz, pînă trece furtuna."

Generaţii crescînd pentru şanţurile morţii, leagăne-sicriu, păduri fantomatice cotropind paşnice livezi ale lumii, carete ale morţii, gonind în neştire pe cîmpuri, iată elementele care compun viziunea războiului la Zaharia Stancu.

Această optică, cu luminile şi obscurităţile ei, o întîlneşte cititorul, în chipul cel mai elocvent, în amplul poem *Buna Vestire* scris în anul 1943. Poemul foloseşte drept pretext mitul Bunei Vestiri — fiind însă, de fapt, o adevărată autobiografie lirică, împletire inextricabilă de elemente contradictorii. Imprecaţiile şi rechizitoriul se vor exprima simbolic, aluziv.

Poetul se prezintă nu ca visător solitar şi utopic, însingurat pe culmi semeţe, ci ca un om al timpului său, dornic să-şi aşeze viaţa pe alte temelii. Un om a cărui existenţă a fost bîntuită de flagelurile societăţii capitaliste, în al cărui suflet au muşcat adînc dezamăgirea şi tristeţea. Astfel se explică unda de tristeţe care scaldă versurile poemului. *Buna Vestire* este un poem de o mare, covîrşitoare tristeţe. Printre versurile poemului se aud, sfîşietoare, strigăte pătimaşe, confesiuni înfrigurate.

Eroul liric al poemului are nostalgia tinereţii sale, nostalgia vremii în care, la 17 ani *„viorile pădurilor, viorile cîmpurilor"*, îi răsunau în suflet. E regretul după anii de puritate, de visare, ani de contopire cu natura — simbol suprem pentru poet — al purităţii. Adolescenţa aureolată afectiv, se desfăşoară sub *„ochiul galben al lunii"*. Imaginea ochiului galben, tulbure şi viclean al lunii revine obsesiv în poem.

Uneori patosul rupe zăgazurile versului criptic. Revolta se revarsă asemeni lavei fierbinţi. Simţămintele adevărate apar fără fardul prudenţei. Poetul deplînge nenumăraţii oameni căzuţi pe cîmpul de bătălie, lipsiţi de ultimul omagiu al celor dragi:

„Atîţia morţi poartă pămîntul în spate, Maria,
Atîtea cruci, atîtea cimitire,
Şi toate Mariile lumii plîng
Fiii lor dulci ca dulcea primăvară
Care-au pierit tăcuţi, nerăstigniţi.
Nimeni nu le-a spălat cu ulei de măslin picioarele,
Nimeni nu le mai aşteaptă învierea — numai soarele
Îşi trimite albinele lui de aur
Să le sărute gurile strîmbe şi reci
Şi florile ochilor cu pleoape închise pe veci."

Finalul poemului e impregnat de o speranţă informă în schimbarea din temelii a lumii, de speranţa într-un nou răsărit. Poetul aşteaptă o cometă imensă care va alunga spre ecuator gheţarii, înălţînd spre cer pulberea zăpezilor polare şi vestind o nouă şi eternă primăvară.

În clipele aspre şi încrîncenate ale războiului (*„Acum cînd toate Mariile lumii plîng"*) poetul păstrează speranţa zilelor de pace:

„Sub ochiul galben al lunii
Aşteptăm, aşteptăm,
Să zboare pajura albă".

Buna Vestire este opera unui pacifist plin de oroare în faţa războiului. Nu mai puţin, însă, creaţia unui poet în a cărui viziune îşi fac loc elemente confuze şi care arareori doar îşi depăşeşte tristeţea şi dezamăgirea.

În labirintul metaforelor, se desluşesc unele idei interesante şi îndrăzneţe. Mesianic, Stancu revendică *„paradisul pierdut"*, unde roade bogate aşteaptă *„fla-*

mîinde mîini omeneşti". Reîntîlneşti poetul răzvrătit, apăsat însă acum de o tristeţe amară:

„Ce dulci sînt poamele vieţii pentru unii
Şi ce amare pentru alţii...
....
Am vrut să scutur poamele marilor arbori
Pentru mulţii flămînzi ai pămîntului,
Am vrut să port oamenii, să-i legăn
Prin marile crînguri ale marelui vis.

Se simte oboseala poetului. Eroul liric din *Buna Vestire* este un învins care-şi socoteşte eforturile sterile, elanurile zdrobite de o realitate ostilă. Poemul e saturat de tristeţe deznădăjduită, de incertitudine. Eroul liric al *Bunei Vestiri* cunoaşte spaime cosmice. Noaptea, cu pădurile-i de întuneric, îi inspiră groază. Somnul poposeşte arar lîngă el pentru a-i aduce alinare. Obsedant revine sentimentul de groază în faţa morţii, conştiinţa inutilităţii vieţii. *Buna Vestire* rămîne totuşi un document sufletesc semnificativ şi puternic. Printre meandrele imaginilor ermetice, printre strigătele de groază şi accentele de tristeţe deprimantă îşi face drum protestul împotriva lumii nedrepte, repulsia faţă de război şi o condamnare îndurerată a crimelor lui.

Folosirea mitului creştin al *Bunei Vestiri* este subtilă. Teologic, Buna Vestire semnifică anunţarea de către îngeri a naşterii lui Crist. Stancu a folosit elementele mitului pentru a da glas visului său nebulos într-o lume nouă, *„mai bună, mai dreaptă"*.

*

Eroul liric al lui Stancu refuză să accepte societatea care i-a ucis străbunii, care îi siluieşte visurile pure şi-i batjocoreşte idealurile. El doreşte o altă lume, a cărei întocmire nu i se arată încă îndeajuns de limpede. Ştie însă că *„ziua de azi e strîmbă şi proastă"* şi nădăjduieşte că ziua de mîine va aduce o schimbare în orînduirea vieţii sale.

E în această perspectivă ceva din visul îndrăzneţ şi confuz al luptătorilor din răzmeriţele ţărăneşti, cărora flăcările conacelor incendiate nu le luminau îndeajuns rostul uriaşei lor ridicări. Să nu uităm, Stancu este — şi revendică aceasta cu mîndrie heraldică — descendentul unei adevărate dinastii de iobagi. Înaintaşii lui — o va istorisi poetul în *Desculţ* — au participat la răscoala din 1907. De aceea eroul liric al lui Stancu aşteaptă şi doreşte cu înfrigurare o lume nouă care să nu fie *„săracă şi proastă"*, dar nu-i sînt de ajuns de limpezi drumurile care duc spre ceea ce numeşte *„paradisul pierdut"*.

„Ziua de azi e strîmbă şi proastă, —
Oricum va fi, ziua de mîine
Vine cu sînge, vine cu pîine, —
Fraţilor, ziua de azi e săracă şi proastă."

Visul unei lumi noi are un profund sens social. Poetul aşteaptă şi năzuieşte o lume în care:

„Nimeni nu va mai sta în culcuş de cîine,
Nimeni cu spinarea cujbită,
Şi nimeni, da, nimeni, cu smalţ pe copită."

O asemenea speranţă luminează tabloul liric închegat de poet, tabloul unei lumi în care *„marii şi mulţii flămînzi ai lumii"* sînt frustaţi de roadele vieţii. Justiţia este deci strigătul impetuos, de-o bucurie şi forţă elementară, cu care se vestesc *„zorile apropiate"*.

„Pentru zorile purpurii care vin
Chiui cu sufletul beat şi plin.
Visule, pentru zilele care vin proaspete
Te poftesc la masa mea oaspete."

În ciclul intitulat categoric *Steaua pe care stăm* din volumul *Albe* poetul declară că *„steaua pe care stă omenirea e roşie. — / Roşie ca soarele în declin. / Roşie ca steagurile revoltei"*.

În *Anii de fum* ai războiului, poetul nădăjduieşte că strălucirea stelei sale va împrăştia negura.

„Dar steaua noastră nicicînd n-o să cadă,
Cu jarul inimii o păstrăm vie.
Marginea ei luminează zăpadă,
Împrăştie negura şi o sfîşie."

Pe poet nu-l înfricoşează primejdia şi afişează dispreţ superb şi bravadă:

„Cine a spus că sabia taie?
. . . .
Am înfruntat o mie de săbii...
Cine a spus că tunul ucide?
. . . .
Am trecut prin bătaia a o mie de tunuri."

Şi totuşi se aud în lirica lui Zaharia Stancu accente de tristeţe sumbră, se disting nostalgii cenuşii şi pîcloase. Eroul liric al lui Stancu n-a rămas întotdeauna surd la cîntecele de sirenă care răsunau în jurul său; ele au semănat adesea tristeţea în faţa trecutului, incertitudinea în faţa viitorului.

Adesea întîlneşti în poeziile lui Stancu sentimetul consumării inutile a vieţii şi groaza în faţa curgerii inevitabile a timpului:

„Vin anii de fum, trec anii de fum,
Pulbere abia adiată.
În toba galbenă a lunii
Unghia timpului, mereu o să bată.
. . . .
Zile şi ore, ore şi zile,
Creştem ca iarba, ca iarba pierim."

Sentimentul morţii este intens, dezolant:

„Ne furişăm mereu pe lîngă zidurile morţii
De cînd ne naştem, pînă ce murim.
. . . .

Şi drumul ne mînă-nainte
Spre marginea ţării, de soare şi cenuşă,
Spre tainica, neştiută uşă."

Poetul emite — e drept cu îndemînare artistică — idei banale despre moarte. Toţi oamenii, fie ei mizeri sau potentaţi, sînt supuşi pieirii. Nu are valoare dacă unii au sorbit licoarea vieţii în oale de lut, iar alţii din cupe de argint şi cleştar. Viaţa oamenilor e străjuită de înaltele ziduri ale morţii. Sufletul poetului *„e plin de cenuşă"* şi între dinţi are *„stropi mari de leşie"*.

Uneori se intonează un adevărat imn morţii. Poetul îşi vesteşte drumul spre nesfîrşitul şi eternul hău. El se cufundă *„în golul flămînd, ca într-o răcoroasă fîntînă"*, şi se asemuie cu sloiurile care se despart de ţărm. Răzbat şi în acest negru cîntec de moarte razele iubirii de viaţă care nu izbutesc totuşi să lumineze cerul înnourat al poetului. Dorul de viaţă e sfîşietor:

„Te las pe ţărmul vieţii
Unde crîngul adie tămîie.
O, de-ar putea să rămîie,
Acolo pe marginea ceţii
Şi inima mea de-ar putea să rămîie."

Expresie a unei puternice frămîntări lăuntrice este amplul poem *Calea lactee şi-a despletit cozile*. Există în poem viziunea poetului revoltat, protestatar, care recepteză vuietul milioanelor de truditori ai pămîntului, îi aude:

„Sfredelind cu unghiile, cu dinţii de fier,
Să smulgă adîncul şi să-l salte spre cer"

Există de asemeni perspectiva cosmică a *„săracilor pămîntului"* încălţaţi cu sandale de aur, aflaţi în sfîrşit la adăpost de *„pumnalele vîntului"*. Găseşti însă în poem şi mărturii ale îndoielilor poetului. Acesta se socoate stea căzută şi spartă. Inima i-a fost lovită cu

dalta, lupii i-au smuls grumazul şi mijlocul, bivoli i-au călcat ogoarele, viscolul i-a ucis florile. Un strigăt pătimaş răzbate din versurile poemului: *„Cine, cine mi-a schimbat zodia?" Calea lactee şi-a despletit cozile"* e mărturia dramatică a unui poet căruia lumea capitalistă i-a călcat în picioare visele şi a încercat să-i rupă strunele viorii. Din acest unghi trebuie văzute momentele de tristeţe din poezia lui Stancu şi întunecatele prevestiri ale morţii. Sînt manifestări ale unui poet, iubitor al vieţii, împins de o realitate ostilă spre deznădejde.

Pe vigurosul erou liric al lui Stancu, îl regăseşti atunci cînd celebrează viaţa. Poetul respinge vane ispite (*„dragoste, nu mă prinde între gratii / nu mă ademeni cu coapse, cu viori"*). Imploră tinereţea să nu-l părăsească, sufletul fiindu-i lacom de viaţă. Cere imperios răgaz morţii pentru a-şi împlini misiunea pe pămînt:

„Am încă roade de scuturat,
Mai am de aprins o flacără, o lumină".

Critici literari burghezi i-au tăgăduit lui Stancu autenticitatea revoltei, opinînd că ea nu e proprie poetului, pe care l-ar fi dorit împietrit în decor rustic, în poză bucolică.

Ţăran viguros, Stancu a continuat să înalţe statui strămoşilor săi şerbi, elogiindu-le lupta şi suduindu-şi cu violenţă duşmanii, deopotrivă ai săi şi ai străbunilor iobagi.

*

Stancu comunică direct cu elementele firii. Poetul se află într-o stare de intimitate cu natura, firească pentru un om crescut în ambianţă rustică. Atitudinea familiară e dezinvoltă şi nu frizează poza. E limpede că te afli în faţa unei ipostaze spontane şi nu a unui artificiu poetic menit să consacre o himerică originalitate.

Comunicarea poetului cu firea se exprimă nu numai în sezisarea şi zugrăvirea peisajelor naturii. O veritabilă fuziune e îndeplinită între conţinutul liricii şi imagistica poetului. Frecvent, Stancu apelează la componentele mediului natural, antropomorfizînd cu înlesnire, adesea în maniera stihuitorului popular. În viziunea poetului universul se transfigurează luînd trăsături umane, doar rareori acest antropomorfism riguros încălcînd hotarele veridicului poetic. Cîmpul natal e zvelt şi acoperit de iarbă cu dinţi tăioşi. Deasupra ţarinilor văzduhul şăgalnic îşi despleteşte barba. Norii se culcă osteniţi pe cîmp, alături de snopii de grîu.

Elementele firii sînt supuse şi ele suferinţelor omeneşti. Sălcii gem, frînte de mijloc, iar codrul îşi plînge frunzele pierdute. Luna îşi rătăceşte uneori veşmintele prin lanuri şi frîntă de mijloc ca o babă, zăboveşte la margini de fîntîni. Lanurile au spinări care se pleacă-n vînt iar grădina umeri îndoiţi sub povara roadelor. Iarna are genunchi luminoşi, pîntec cast, geamăt suplu şi alb. Munţii — braţe viguroase.

Adesea acest univers este ostil şi încrîncenat. În asemenea ceasuri, pomii, altădată darnici, acum farsori cruzi, aruncă pietre în loc de roade. Capricios în răzbunare, poetul smulge soarele de pe cer şi-l ţine captiv în pahar, pune o mască lunii, o îmbată şi-apoi o trimite să-şi îndeplinească mai departe slujba pe bolta cerească.

Poetul face daruri măreţe. Satură lăcomia iubitei, dăruindu-i aurul lunii, argintul norilor, albastrul asfinţitului şi puful norilor. Într-un superb ultim elan îi dăruie soarele drept inel.

Elementele cosmice au gingăşii şi zburdălnicii omeneşti. Stelele îşi acoperă ochii, ploaia îşi arată picioarele goale, înserarea circulă în landou şi filtrează întunericul către pămînt. Florile, înzestrate cu ochi şi urechi, jinduiesc după sărutări, plopii în elan bahic se îmbată de fumul sălciu al zării şi beţi se clatină la hotarul serii.

În universul poetic al lui Stancu imaginile circulă după principiul vaselor comunicante. Omul este asemuit forțelor naturii cu care ades se contopește prin simpatie. Să reconstituim portretul unei femei iubite. Părul e aprins ca pădurile toamnei, obrazul rumen ca o piersică în pîrg. Ochii-muguri, călcătura de ciută, umărul alb ca viscolul, trupul salcie, făptura înflorește ca o livadă. Iubita împrumută aromele și luminile anotimpurilor.

„Primăvara ești numai soare, numai soare,
Vara carafă plină și rece,
Toamna ești strugur brumat, piersică pufoasă,
Mireasmă de livadă, lin sîngeriu"

Eroul liric al lui Stancu se dorește izvor șopotind în codrii vechi sau nor destrămat în ploaie. Plaiuri îi zvîcnesc sub tîmple, cugetul e un pîrîu sprințar. Cascade înalte și vulcani impetuoși duduie în sîngele poetului, iar herghelii năvalnice îi aleargă prin trup. Stăpîn al firii, împrăștie stele aprinse și seamănă oaze în pustiuri dezolante.

Elementele naturii sînt ades plasticizate prin asemuirea cu alte particule ale mediului natural. Cerul e un uriaș iaz pe ale cărui ape plutesc corăbiile uriașe ale norilor. Noaptea, ca un dulău se năpustește asupra prăzii. Luna — vulpe argintie. Tristețea e definită apelîndu-se la noțiuni agricole.

„Uite, plugul
Și l-a înfipt în mine tristețea ca-ntr-o brazdă.
. . . .
Și pretutindeni toamna sură
Își mînă cirezile tristeții."

Dinamica naturii este asociată efortului omenesc. Ciclul anotimpurilor e în același timp un caleidoscop al muncilor agricole.

Stancu are o viziune dinamică a naturii. Arareori peisajele zugrăvite sînt inerte. Îndeobște tabloul din

natură este surprins de poet în mișcare. Pentru a zugrăvi înnoptarea, Stancu imaginează un colocviu pe care-l poartă seara — pasăre măiastră și ziua — înaltă și albastră — ziua fiind convinsă să se refugieze în crîngurile întunecate.

În această optică vitală particulele firii sînt agitate și tumultuoase. Dimineața dă năvală, zorii aleargă prin fum deschizînd geamuri luminoase. Văzduhul se tîrăște pe ogoare, stelele se năruie-n munte, apele ard între maluri de trestie.

În vitalismul poetului, care vede natura într-o puternică pulsație, găsești înțelegerea procesului de construire a imaginilor artistice. Antropomorfismul nu e un mecanism rigid pus în funcțiune din veleități tehnice literare. Poetul simte permanenta necesitate de a însufleți elementele cadrului în care își plasează eroii lirici. Identificarea acestora cu forțele naturii vine din dorința de a împrumuta omului ceva din măreția și puritatea proprii naturii precum și din intimitatea poetului cu natura.

Nu întîlnim la Stancu o peisagistică uscată, ruptă de simțămintele omului. Natura este întotdeauna martorul activ al frămîntărilor sufletești. Descrieri de natură gratuite nu există în lirica lui Stancu. Poetul nu cultivă pastelul. Îndeosebi în primele sale poezii, eroii lui Stancu își petrec viața în natură. Poetul va păstra mereu o dulce și duioasă amintire acestui mediu evocat mai tîrziu cu nostalgie și cu un ușor sentiment de dezrădăcinare. În unele versuri își fac drum negația și hula orașului în care zidurile de piatră închid orizontul omului. Sînt rare asemenea izbucniri și ele îl arată pe poet drept un țăran cu admirație și nostalgie pentru cîmpia natală, și nu ca pe un dezrădăcinat semănătorist.

Stancu e un poet plin de sevă și sănătate, fire aprinsă și pătimașă. Violența se îngemănează cu duioșia și mai ales la începutul carierei poetice cu candoarea. Nu greșim, cred, socotindu-l pe Stancu un elementar, sentimental

şi ades exaltat. Această dualitate sufletească a germinat versuri dure, de cremene, dar şi melodii suave şi discrete. Dotat cu o rară intensitate sufletească Stancu s-a remarcat prin cultivarea catrenelor sau a scurtelor stanţe. Nu trebuie văzut aici manierismul poetic sau lipsa sufletului liric, ci concentrarea şi consumarea unui moment sufletesc. Poetul poate constitui un model pentru puritatea diamantină a versului, în care nu întîlneşti balast. Stancu selectează un crîmpei de viaţă sufletească şi îl epuizează în cîteva versuri grele de simţire. Nu ne aflăm numai în faţa unei maxime concentrări ci e vorba mai ales de orientarea spre momentele sufleteşti cele mai intense. Stancu nu se risipeşte în preliminarii şi implicaţii. Sentimentul căruia îi dă glas, fie el iubire sau revoltă, este captat în punctul său maxim de intensitate şi înălţime. La capătul puţinelor versuri ai senzaţia totalei împliniri:

„Cînd seara se desface şi se întoarce-n tîrg,
Noi doi purtăm prin crengi aprinse de-nserare
Ceva amar şi bun, ca prunele amare,
Ceva amar şi bun ca roada dată-n pîrg.
....
Deşi născut în şesul cu gîrle adormite
Şi lanuri care-şi pleacă spinarea-n vînt, ca robii, —
Vreau munţii să se urce sub fruntea ta, vreau marea
În pieptul tău să-şi zbată talazurile-n spume."

Interesant de observat că poetul şi-a dezmembrat în scurte stanţe poeme mai lungi , conştient de posibilitatea existenţei independente a unor grupuri de versuri. Ar fi greşită însă ţărmurirea lui Stancu în hotarele poeziei de scurtă respiraţie. Poetul a dovedit remarcabile însuşiri şi atunci cînd a abordat poeme de amploare, rămînînd totuşi în esenţă un liric de concentrare maximă, de sensibilitate intensă, un poet vital, împreunare de forţă reţinută şi gingăşie virilă.

Excepţionala economie artistică este slujită de mijloace de expresie de o sublimată simplitate, discretă şi frustă, nu lipsite uneori de duritate. Poet de intensă sensibilitate, ades nefiresc de intensă, Stancu chiar în confesiunile lirice are o anumită rezervă. Eroul său liric este îndeobşte reţinut, puţin expansiv. Deosebit structural de pildă de eroul lui Beniuc, răzvrătit de asemeni de esenţă ţărănească, însă exuberant, vioi, strigîndu-şi simţămintele *„în gura mare"* după formula maiakovskiană. Patima, răzvrătirea sînt exprimate la Stancu cu intensitate însă cu voce scăzută, adîncă. Poetul preferă notele joase.

Zaharia Stancu — poetul — va rămîne îndeosebi ca aed al ţarinilor, al naturii.

„Sînt limpede şi liber cum e vîntul,
Pe unde vreau îmi pot croi cărare
M-a înfrăţit viaţa cu pămîntul,
Cu cerul nalt, belşugul cald de soare
....
Şi simt că parcă-s una cu pămîntul,
Cu soarele, cu slăvile, cu vîntul"

Cîndva poetul se întreba cu încîntare candidă şi juvenilă:

„Prin ce minune ori prin ce descîntec
Mi s-a turnat în trup atîta vis,
Şi ce izvor lăuntric s-a deschis
De-s numai chiot însorit şi cîntec?"

Era de fapt un nebănuit, dar sigur diagnostic literar. Poezia lui Stancu oferă spectacolul unei explozii de vitalitate captată în aspiraţii de ţăran răzvrătit.

SORIN ARGHIR

SUMARUL

POEME SIMPLE

Miniaturi

Scrisori din cîmp

ALBE

Flăcări

Fuga lebedelor

Insula fără nume

Steaua care nu cade

Cîmpuri

Cenușiu

Soarele

Seară roșie

Vulpi de aramă

Nori

Hulubi

Horia

Întregirea biografiei

Cîntec de sfîrșit

POMUL ROȘU

IARBA FIARELOR

ANII DE FUM

TĂLMĂCIRI DIN SERGHEI ESENIN